

คำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย

ปริญญาโท
ของ
ณรงค์กรรณ รอดทรัพย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย

บทคัดย่อ

ของ

ณรงค์ภรณ์ รอดทรัพย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

ณรงค์ภรณ์ รอดทรัพย์. (๒๕๕๐). *คำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย*. ปรินิพนธ์ พศ.ม.

(ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์, อาจารย์พัชนี โชติกลเสถียร.

การศึกษาคำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย มีความมุ่งหมายเพื่อให้เห็นโครงสร้าง ส่วนประกอบ และรูปแบบคำเรียกขานของพระสงฆ์ที่ใช้เรียกขานฆราวาส หรือพระสงฆ์ด้วยกัน และ คำเรียกขานของฆราวาสที่ใช้เรียกพระสงฆ์ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของปัจจัยทาง สังคม ได้แก่ อายุ อายุพรรษา เพศ สถานภาพ และความสนิทสนมกับการใช้คำเรียกขานของ พระสงฆ์ และฆราวาส กลุ่มตัวอย่าง คือ ฆราวาสชาวไทยจำนวน ๖๐ คน และพระสงฆ์ชาวไทยที่จำ พรรษาอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานครจำนวน ๑๐๐ รูป ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้จาก แบบสอบถาม และบทสนทนาระหว่างพระสงฆ์ด้วยกัน หรือระหว่างพระสงฆ์กับฆราวาส

ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างคำเรียกขาน จำแนกได้ ๒ ประเภท คือ โครงสร้างคำ เรียกขานของพระสงฆ์ และโครงสร้างคำเรียกขานของฆราวาส เมื่อจำแนกโครงสร้างคำเรียกขาน ของพระสงฆ์ตามลักษณะทางกายภาพ พบว่ามีจำนวน ๔ โครงสร้าง ได้แก่ คำเรียกขานประเภทที่มี โครงสร้างหน่วยเดียว , ๒ หน่วย , ๓ หน่วย และ ๔ หน่วย ส่วนโครงสร้างคำเรียกขานของฆราวาสมี จำนวน ๓ โครงสร้าง ได้แก่ คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้างหน่วยเดียว , ๒ หน่วย และ ๓ หน่วย หนึ่งโครงสร้างคำเรียกขานทั้งสองประเภท สามารถแสดงเป็นกฎโครงสร้างคำเรียกขานของพระสงฆ์ จำนวน ๒๐ กฎ และกฎโครงสร้างคำเรียกขานของฆราวาสจำนวน ๑๓ กฎ ขณะที่ส่วนประกอบคำ เรียกขาน จำแนกได้ ๒ ประเภท คือ ส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ และส่วนประกอบคำ เรียกขานของฆราวาส ทั้งนี้ส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ยังจำแนกได้อีก ๒ ประเภท คือ ส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ที่ใช้เรียกฆราวาส และส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ ที่ใช้เรียกพระสงฆ์ด้วยกัน ส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ทั้งสองประเภทที่ปรากฏเหมือนกัน มี ๕ ประเภท ขณะที่ส่วนประกอบคำเรียกขานของฆราวาสที่ใช้เรียกพระสงฆ์ก็ปรากฏ ๕ ประเภท เช่นกัน ส่วนรูปแบบคำเรียกขาน จำแนกได้ ๓ รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบคำเรียกขานของพระสงฆ์ใช้ เรียกฆราวาส รูปแบบคำเรียกขานของพระสงฆ์ใช้เรียกพระสงฆ์ด้วยกัน และรูปแบบคำเรียกขานของ ฆราวาสใช้เรียกพระสงฆ์ รูปแบบคำเรียกขานทั้ง ๓ รูปแบบปรากฏรูปแบบย่อยตามลักษณะ โครงสร้างหน่วยเดียว สองหน่วย สามหน่วย หรือสี่หน่วย

นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่าอายุ อายุพรรษา เพศ สถานภาพ และความสนิทสนม มีผลต่อการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย

ADDRESS TERMS OF THAI MONKS

AN ABTRACT

BY

NARONGKAN RODSAP PHOOM A-RAN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the

Master of Arts degree in Thai

At Srinakharinwirot University

February 2007

Narongkan Rodsap Phoom A-ran. (2007). *Address Terms of Thai Monks*. Master thesis, M.A. (Thai). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor Committee: Assoc. Prof. Akkara Bunthip, Ms. Phattanee Jotikasthira.

The purpose of this study is to show the structures, the parts and the forms of address terms used by Thai monks and Thai layman. The study also examines the relationship between social factors and usage of address terms by Thai monks and Thai layman, namely, age, ordination age, sex, social role and intimacy.

The population in this study comprises 60 Thai layman and 100 Thai monks that had had living in Bangkok province. Data were collected by the questionnaires and recording conversations between monks together or monk speakers and layman addressees.

The results of study show that there are 2 main structures of address terms, namely, the monk structures of address terms and the layman structures of address terms. There are 4 minor structures according to the monk structures of address terms and 3 minor structures according to the layman structures of address terms. Also both structures of address terms can illustrate 20 rules of the monk structures of address terms and 13 rules of the layman structures of address terms. Moreover this study shows that there are 2 parts of address terms, namely, the monk parts of address terms which have 2 minor parts and the layman parts of address terms. Both parts of address terms have 5 same address terms. Besides there are 3 forms of address terms, namely, forms of address terms which monks were addressed monks together, forms of address terms which monks were addressed layman and forms of address terms which layman were addressed monks.

Concerning the usage of address terms according to the social factors between the speakers and the addressees, namely, address terms of Thai monks varies according to age, ordination age, sex, social role and intimacy, however address terms of Thai layman varies according to age, sex, social role and intimacy.

ปริญญาบัตร
เรื่อง
คำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย
ของ
ณรงค์กรรณ รอดทรัพย์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)
วันที่ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐

คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์)

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ คู่ทวีกุล)

..... กรรมการ
(อาจารย์พัชนี โชติกลเสถียร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์)

..... กรรมการ
(อาจารย์พัชนี โชติกลเสถียร)

..... กรรมการ
(อาจารย์พัชญา จิตต์เมตตา)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทนี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญาโท และอาจารย์พัชนี โชติงเสถียร กรรมการควบคุมปริญญาโท ท่านทั้งสองได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้อย่างไม่รู้ว่าเบื้องหน้า แม้ว่าผู้วิจัยจะขาดการติดต่อกับท่านทั้งสองเป็นเวลานานมาก โอกาสนี้ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมเกียรติ คู่ทวีกุล และอาจารย์พัชญา จิตต์เมตตา ซึ่งอนุเคราะห์รับเป็นกรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม แม้ว่าท่านทั้งสองจะมีภาระหน้าที่มากทั้งด้านการสอนและการบริหารหลักสูตร และภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออกตามลำดับ

ขอขอบคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งอดีตและปัจจุบัน อาทิ รองศาสตราจารย์ไพบุลย์ ดวงจันทร์ อาจารย์วิรุพรัตน์ ไฉนงุ่น และอาจารย์พัชนี โชติงเสถียร ตลอดจนคณาจารย์ภาควิชาภาษา คติชน และภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร อาทิ รองศาสตราจารย์พัชรินทร์ อนันต์สิริวัฒน์ รองศาสตราจารย์พูนพงษ์ งามเกษม รองศาสตราจารย์สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุฑารัตน์ เกตุปาน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริพร มณีชูเกตุ และผู้ช่วยศาสตราจารย์อรนุช นิยมธรรม อาจารย์ทุกท่านได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางภาษา ซึ่งแนะแนวทางการศึกษา และเป็นแบบอย่างแห่งครูผู้สอนที่ดีแก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์พูนพงษ์ งามเกษม รองศาสตราจารย์สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริพร มณีชูเกตุ ท่านทั้งสามส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้วิจัยศึกษาวิชาภาษาศาสตร์เรื่อยมาตั้งแต่เมื่อครั้งศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตจนกระทั่งปัจจุบัน

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเรือง ชื่นสุวิมล รองศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา บำรุงรักษา และรองศาสตราจารย์ ดร.ชัชวดี ศรีลัมภ์ แห่งภาควิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทั้งสามท่านได้กรุณาให้ผู้วิจัยเข้ารับฟังการบรรยายรายวิชาระดับปริญญาโทมาบัณฑิต ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาทิ ภาษาศาสตร์ สังคม วิทยานวาคำและวากยสัมพันธ์ รวมทั้งอรรถศาสตร์ ตามลำดับ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ อดีตศาสตราจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ชูศรี เกิดศิลป์ และอาจารย์สมลักษณ์ ปรีชา อาจารย์และอดีตอาจารย์โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม ผู้เป็นแบบอย่างอันดีแห่งนักภาษาศาสตร์สังคม และครูสอนภาษาแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณอาจารย์บัญชา นิ่มประเสริฐ และครอบครัว รวมทั้งคุณสุพจน์ ประเสริฐธนากรและครอบครัว ผู้อุปถัมภ์เรื่องปัจจัย ๔ แก่ผู้วิจัย ขณะศึกษา ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รวมทั้งขอขอบใจเพื่อนนิสิตรุ่นปีการศึกษา ๒๕๔๕ สาขาภาษาไทย แขนงภาษาศาสตร์ และวรรณคดีไทยระดับปริญญาโทมาบัณฑิต มศว อาทิ คุณปาร์ค เกียง อีน คุณจูน ฟาน คุณสุรียา ทองคำ คุณอรจิรา อัจฉริย์ไพบุลย์ เพื่อนนิสิต นักศึกษาต่างสถาบันทั้งระดับปริญญาโทมาบัณฑิต และดุขภูมิตถิต อาทิ คุณผดุงศักดิ์ แกงวิริยะประเสริฐ คุณภูมิใจ บันจุชัย คุณศุภชัย ต๊ะวิชัย และคุณมนทิดา ตาเมือง

คุณค่าและอรรถประโยชน์อันมีจากปริญญาโทนี้ ผู้วิจัยขออุทิศส่วนกุศลแด่พระอาจารย์ วิฑูรย์ กนฺตโร (จันทร์อุ่น) พระอาจารย์บุญชู (เทพ) กตปญฺโญ (เนาวิใหม่) ทวดจัน-ทวดเคลือบ คลังวิเชียร ทวดอยู่-ทวดบุง พุ่มอริย ภูไสว รอดทรัพย์ และตาเล็ก พุ่มอริย กอปรกับมอบเป็นเครื่องบูชาคุณแต่บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณ อาทิ พันเอกพรมา รอดทรัพย์ อาจารย์สมคิด พุ่มอริย และเภสัชกรหญิงปิยะพร รอดทรัพย์ ผู้เป็นบิดามารดา และพี่สาว รวมทั้งพระอุปัชฌาย์ อาจารย์ผู้ให้การศึกษาด้านไตรสิกขา และกัลยาณมิตรทุกท่าน

ณรงค์กรรณ รอดทรัพย์
วันจันทร์ที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

สารบัญ

บทที่

หน้า

๑ บทนำ	๑
ภูมิหลัง.....	๑
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	๒
ความสำคัญของการวิจัย.....	๒
ขอบเขตของการวิจัย.....	๒
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	๓
วิธีดำเนินการวิจัย.....	๓
๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๖
แนวคิดเกี่ยวกับคำเรียกขาน.....	๖
การศึกษาคำเรียกขานในภาษาต่างประเทศ.....	๗
การศึกษาคำเรียกขานในภาษาไทย.....	๑๒
การศึกษาปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการใช้ภาษา.....	๑๙
๓ โครงสร้าง ส่วนประกอบ และรูปแบบคำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย.....	๒๔
โครงสร้างคำเรียกขาน.....	๒๔
ส่วนประกอบคำเรียกขาน.....	๒๘
รูปแบบคำเรียกขาน.....	๓๑
๔ ปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย.....	๔๓
ปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์.....	๔๓
ปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของฆราวาส.....	๗๒
๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	๘๗
บรรณานุกรม.....	๙๔
ภาคผนวก.....	๙๘
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	๑๐๕

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

๑ พระสงฆ์ผู้พุดมีอายุมากกว่าฆราวาสผู้ฟัง.....	๔๓
๒ พระสงฆ์ผู้พุดมีอายุมากกว่าพระสงฆ์ผู้ฟัง.....	๔๖
๓ พระสงฆ์ผู้พุดมีอายุใกล้เคียงหรือเท่ากับฆราวาสผู้ฟัง.....	๔๗
๔ พระสงฆ์ผู้พุดมีอายุใกล้เคียงหรือเท่ากับพระสงฆ์ผู้ฟัง.....	๔๘
๕ พระสงฆ์ผู้พุดมีอายุน้อยกว่าฆราวาสผู้ฟัง.....	๔๙
๖ พระสงฆ์ผู้พุดมีอายุน้อยกว่าพระสงฆ์ผู้ฟัง.....	๕๑
๗ พระสงฆ์ผู้พุดมีอายุพรรษามากกว่าพระสงฆ์ผู้ฟัง.....	๕๑
๘ พระสงฆ์ผู้พุดมีอายุพรรษาเท่ากับพระสงฆ์ผู้ฟัง.....	๕๓
๙ พระสงฆ์ผู้พุดมีอายุพรรษาน้อยกว่าพระสงฆ์ผู้ฟัง.....	๕๔
๑๐ พระสงฆ์เรียกขานฆราวาสเพศหญิง.....	๕๖
๑๑ พระสงฆ์เรียกขานฆราวาสเพศชาย	๕๘
๑๒ พระสงฆ์เรียกขานฆราวาสเพศหญิงตามสถานภาพ.....	๖๑
๑๓ พระสงฆ์เรียกขานฆราวาสเพศชายตามสถานภาพ.....	๖๒
๑๔ พระสงฆ์เรียกขานพระสงฆ์ตามสถานภาพ.....	๖๔
๑๕ พระสงฆ์เรียกขานฆราวาสเพศหญิงตามความสนิทสนม.....	๖๖
๑๖ พระสงฆ์เรียกขานฆราวาสเพศชายตามความสนิทสนม.....	๖๘
๑๗ พระสงฆ์เรียกขานฆราวาสพระสงฆ์ตามความสนิทสนม.....	๗๐
๑๘ ฆราวาสผู้พุดมีอายุมากกว่าพระสงฆ์ผู้ฟัง.....	๗๒
๑๙ ฆราวาสผู้พุดมีอายุใกล้เคียงหรือเท่ากับพระสงฆ์ผู้ฟัง.....	๗๔
๒๐ ฆราวาสผู้พุดมีอายุน้อยกว่าพระสงฆ์ผู้ฟัง.....	๗๕
๒๑ ฆราวาสเพศหญิงเรียกขานพระสงฆ์.....	๗๗
๒๒ ฆราวาสเพศชายเรียกขานพระสงฆ์.....	๗๘
๒๓ ฆราวาสเรียกขานพระสงฆ์ผู้กวดทั่วไป.....	๘๑
๒๔ ฆราวาสเรียกขานพระสงฆ์ผู้มีสถานภาพสูง.....	๘๓
๒๕ ฆราวาสเรียกขานพระสงฆ์ผู้สนิทสนม.....	๘๔
๒๖ ฆราวาสเรียกขานพระสงฆ์ไม่สนิทสนม.....	๘๕

บทที่ ๑

บทนำ

ภูมิหลัง

การติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันส่วนใหญ่ใช้ภาษาพูดในการสื่อสาร ทั้งนี้การสื่อสารจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งผู้พูด ผู้ฟัง ตลอดจนผู้ถูกกล่าวถึงด้วย เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคลมีผลต่อการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน กล่าวคือมนุษย์ไม่สามารถใช้ภาษาลักษณะเดียวกันตลอดในทุกบริบทได้ ผู้พูดต้องปรับเปลี่ยนภาษาให้เหมาะสมตามสถานการณ์การสื่อสารและสถานภาพของผู้ฟัง ในการสนทนา ผู้พูดมักจะเรียกขานผู้ฟังก่อน เพื่อดึงผู้ฟังเข้ามาเป็นส่วนร่วมในการสื่อสาร ทั้งนี้ผู้พูดต้องใช้คำเรียกขานให้เหมาะสมกับปัจจัยต่างๆ ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและผู้ฟัง รวมทั้งบริบทการสื่อสารอื่นๆ

ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภิกย์ และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (๒๕๓๑ : ๑) ได้ให้ความหมายคำเรียกขานว่า

คำเรียกขาน หมายถึง คำหรือวลีที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟังก่อนที่ตนจะพูดเรื่องต่าง ๆ ด้วย เป็นคำที่แสดงระดับทางสังคมของผู้ฟังตามที่คุณผู้พูดมอง เมื่อเปรียบเทียบกับตนเอง และมีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏนับตั้งแต่ คำนำหน้า เช่น คุณ และจบลงที่คำลงท้าย เช่น ครับ ตัวอย่างเช่น คุณนฤมลครับ นับเป็นคำเรียกขานคำหนึ่ง หรืออาจมีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่อาจปรากฏระหว่าง คำนำหน้า กับคำลงท้ายได้ เช่น นฤมล

อนึ่งคำเรียกขานมีใช้ในทุกสังคม เป็นคำประเภทหนึ่งที่สะท้อนวัฒนธรรมการใช้ภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องระดับภาษา นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นสถานภาพของบุคคลที่แตกต่างกันตามโครงสร้างสังคม และลักษณะทางวัฒนธรรมของกลุ่มสังคมนั้น รูปแบบของคำเรียกขานที่ใช้มีมากขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของผู้พูดกับผู้ฟังและลักษณะทางสังคมของกลุ่มนั้นๆ กลุ่มของพระสงฆ์ก็เป็นอีกกลุ่มสังคมหนึ่งที่มีรูปแบบของการใช้คำเรียกขานแตกต่างจากกลุ่มสังคมนั้นๆ ดังที่เขมาจาร (มปป : ๘๕-๘๘) ได้กล่าวถึงการเรียกขานพระสงฆ์ไว้ว่า “คำว่า “หลวง” นั้น แปลว่า ใหญ่ คงเป็นคำยกย่องสำหรับพระไทยที่มีอายุพรรษามากไม่มียศศักดิ์เป็นอย่างอื่น หรือมาบวชต่อเมื่อแก่ชรา ก็เรียกกันว่า หลวงตาบ้าง หลวงปู่บ้าง หลวงอาบ้าง หลวงลุงบ้างตามความเหมาะสม หรือจะใช้คำว่า “ขรัว” แทนก็ได้ เช่น ขรัวตาเงิน เป็นต้น” ส่วนคำว่า “พระอาจารย์” ประยอม ชองทอง (๒๕๓๘ : ๑๒๔-๑๒๖) อธิบายว่าน่าจะเป็นคำศัพท์ที่ใช้เรียกคนที่เป็นครูอาจารย์ของเจ้านาย ทว่าในความเป็นจริงแล้วพระอาจารย์ อาจหมายถึงอาจารย์ที่เป็นพระภิกษุด้วย ส่วนการใช้คำพูดให้เหมาะสมกับพระภิกษุทรงสมณศักดิ์ ประพัฒน์ แสงวณิช (๒๕๓๘ : ๑๓๗-๑๔๒) ให้ข้อสังเกตว่า

เมื่อขรราวาสจะสนทนากับพระภิกษุทรงสมณศักดิ์ควรเรียกให้เหมาะสมตามสมณศักดิ์ของท่าน กล่าวคือ ถ้าผู้เรียกรู้จักคุ้นเคยกับพระภิกษุนั้นๆ ก็ใช้คำ “พระคุณเจ้า” เรียกสมเด็จพระราชาคณะหรือรองสมเด็จพระราชาคณะว่า “พระคุณท่าน” ใช้เรียกพระราชาคณะต่ำกว่ารองสมเด็จพระราชาคณะว่า “ท่านพระครู” พุทธกับพระเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓-๙ ประโยค เรียกท่านว่า “ท่านมหา” พุทธกับพระอันดับธรรมดาก็เรียกท่านว่า “ท่าน” หากไม่ทราบว่าคุณมีสมณศักดิ์ชั้นไหนก็ควรใช้คำกลางๆ แทนตัวพระภิกษุรูปนั้นว่า “พระคุณเจ้า” หรือ “พระคุณท่าน” หรือ “ท่าน” แทนตัวผู้พูดว่า “กระผม” หรือ “ผม” ในกรณีที่เป็นผู้ชาย และใช้คำว่า “ดิฉัน” หรือ “ฉัน” ในกรณีที่เป็นผู้หญิง ส่วนรับคำก็ใช้ว่า “ครับ” หรือ “ครับผม” หรือ “เจ้าค่ะ” หรือ “ค่ะ” แล้วแต่กรณี

ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มพระสงฆ์มีสถานภาพสูงในสังคมไทย กอปรกับพระสงฆ์เป็นบุคคลกลุ่มใหญ่กลุ่มหนึ่งในสังคมไทย จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ เพื่อจะได้ทราบและเข้าใจโครงสร้างทางสังคม ตลอดจนกลไกทางวัฒนธรรมและวิธีการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มนี้ที่มีต่อทั้งบุคคลในกลุ่มสังคมเดียวกัน และต่อบุคคลในกลุ่มสังคมอื่น เพื่อเป็นประโยชน์ส่วนหนึ่งในการสื่อสารให้ถูกต้องตามวัฒนธรรมระหว่างพระสงฆ์กับฆราวาส

ผลการสำรวจเอกสารและงานวิจัยต่างๆ เรื่องคำเรียกขาน ผู้วิจัยยังไม่พบว่ามีงานวิจัยใดที่ศึกษาการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ไทยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษารูปแบบคำเรียกขาน และปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการเรียกขานของพระสงฆ์ไทยซึ่งจำพรรษาอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

๑. เพื่อให้เห็นโครงสร้าง และรูปแบบคำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย
๒. เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย

ความสำคัญของการวิจัย

การเข้าใจโครงสร้าง รูปแบบคำเรียกขาน และความสัมพันธ์ของปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ไทยเป็นเอกสารบันทึกเรื่องราวทางภาษาศาสตร์สังคมที่เกี่ยวกับพระสงฆ์และฆราวาสไทยในเชิงสังคมและวัฒนธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

๑. ศึกษาคำเรียกขานของพระสงฆ์ที่ใช้ในการสนทนา

๒. ศึกษาคำเรียกขานที่

๒.๑ พระสงฆ์ใช้เรียกฆราวาส

๒.๒ พระสงฆ์ใช้เรียกพระสงฆ์

๒.๓ ฆราวาสใช้เรียกพระสงฆ์

๓. ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อายุ อายุพรรษา เพศ สถานภาพ และความสนิทสนมกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์และฆราวาสผู้เรียกขาน

๔. ศึกษาคำเรียกขานของพระสงฆ์ไทยที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างวัดทองสุทธาราม วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร และวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

๑. คำเรียกขาน หมายถึง คำที่บุคคลที่ ๑ ใช้เรียกบุคคลที่ ๒

๒. คำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย หมายถึง คำเรียกขานของพระสงฆ์ซึ่งใช้อยู่ในกรุงเทพมหานคร ดังระบุไว้ในขอบเขตการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาคำเรียกขานของพระสงฆ์ไทยที่ใช้เรียกขานพระสงฆ์ด้วยกัน และใช้เรียกขานฆราวาส รวมทั้งคำเรียกขานของฆราวาสที่ใช้เรียกขานพระสงฆ์ มีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับคำเรียกขาน

๑.๒ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับคำเรียกขานภาษาต่างประเทศ

๑.๓ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับคำเรียกขานภาษาไทย

๑.๔ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการใช้ภาษา

๒. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระสงฆ์ และฆราวาสชาวไทยที่จำพรรษาและอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์ที่เป็นตัวแทนพระสงฆ์ทุกรูปในเขตพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานครด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากพระสงฆ์ ๔ วัด ได้แก่ วัดทองสุทธาราม (เขตบางซื่อ) วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร (เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย) วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร (เขตพระนคร) และวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ (เขตพระนคร) จำนวนทั้งสิ้น ๑๐๐ รูป ส่วนกลุ่มตัวอย่างฆราวาสใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ๒๕๓๔ : ๑๕๔-๑๕๖) จำนวนทั้งสิ้น ๖๐ คน คือ ฆราวาสชาย ๓๐ คน และฆราวาสหญิง ๓๐ คน

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามชนิดให้เลือกคำตอบ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการศึกษาค้นคว้า และใช้การสัมภาษณ์ด้วยในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เข้าใจคำถาม

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยใช้แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ เป็นรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อมูลส่วนตัวด้านอายุ อายุพรรษา

ส่วนที่ ๒ เป็นข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการใช้คำเรียกขาน และคำถามจำนวน ๓๓ ข้อ คำถามข้อที่ ๑-๒๑ เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์เพื่อเรียกภรรยา ส่วนคำถามข้อที่ ๒๒-๓๓ เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์เพื่อเรียกพระสงฆ์ด้วยกัน คำถามในแต่ละข้อประกอบด้วยตัวเลือก ๕ ตัวเลือก ผู้วิจัยให้ตัวเลือกที่ ๑ คือ ไม่ใช้คำเรียกขาน ไว้ในคำตอบทุกข้อ เนื่องจากสังเกตสถานการณ์สื่อสารจริงแล้วพบว่า รูปแบบหนึ่งที่เราพบอย่างมาก คือ การไม่ใช้คำเรียกขาน ส่วนตัวเลือกที่ ๕ ผู้ตอบจะต้องระบุคำเรียกขานที่ใช้ ซึ่งไม่ปรากฏในตัวเลือกที่ ๑-๔ ตัวเลือกที่นำมาใช้ในแบบสอบถามเป็นตัวเลือกที่ผ่านการทดลองใช้มาก่อน โดยได้มาจากการศึกษานำร่อง (Pilot Study) เรื่อง “การใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย” ของผู้วิจัย

๔. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลทั้งจากแบบสอบถาม และการสังเกต ดังนี้

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน ๗๕ ชุดที่เตรียมไว้ไปแจกยังวัด ๓ วัด วัดละ ๒๕ ชุด ได้แก่ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร (เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย) วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร (เขตพระนคร) และวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ และนัดหมายวันเวลาที่จะมาเก็บแบบสอบถามคืน ส่วนวัดทองสุทธาราม (เขตบางซื่อ) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตทั้งแบบเข้าร่วม และไม่เข้าร่วมการสนทนาของพระสงฆ์กับพระสงฆ์ด้วยกัน และพระสงฆ์กับภรรยาอีก ๒๕ รูป/คน โดยผู้วิจัยสังเกตการสนทนาอยู่ข้างๆ ผู้พูด ว่าผู้พูดใช้คำเรียกขานเรียกผู้ฟังอย่างไร พร้อมกับบันทึกข้อมูลการสนทนาด้วยเครื่องบันทึกเสียง รวมทั้งสังเกตบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมการณ์การสนทนาของกลุ่มตัวอย่าง

ทั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลคำเรียกขานที่ใช้เรียกพระสงฆ์ของภรรยาทั้งสิ้น ๖๐ คนซึ่งแบ่งเป็นภรรยาเพศชาย และหญิงกลุ่มละ ๓๐ คนด้วยการสังเกตพร้อมกับบันทึกเสียงเท่านั้น

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๕.๑ ประมวลผลข้อมูล ผู้วิจัยจดคำเรียกขานของการสนทนาจากเครื่องบันทึกเสียงออกมาเป็นภาษาเขียน แล้วนำข้อมูลทั้งหมดดังกล่าวไปรวมกับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จากนั้นจึงจำแนกคำเรียกขานทั้งหมดเป็นประเภท

๕.๒ วิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกคำเรียกขานตามปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อายุ อายุ
พรญา เพศ สถานภาพ และความสนิทสนมของผู้ถูกเรียกขาน กับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์
และฆราวาสผู้เรียกขาน

๖. นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เรื่องคำเรียกขานนั้นมีผู้สนใจศึกษากันอย่างกว้างขวางทั้งในภาษาต่างประเทศ และภาษาไทย ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยสนใจเรื่องการใช้คำเรียกขานในแวดวงพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมและเรียบเรียงเอกสารและงานวิจัยต่างๆ อันเกี่ยวกับคำเรียกขาน ทั้งด้านส่วนประกอบ โครงสร้าง และรูปแบบของคำเรียกขาน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและวิจัยตามลำดับหัวข้อใหญ่ ดังต่อไปนี้

๑. แนวคิดเกี่ยวกับคำเรียกขาน
๒. การศึกษาคำเรียกขานภาษาต่างประเทศ
๓. การศึกษาคำเรียกขานภาษาไทย
๔. การศึกษาปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการใช้ภาษา

๑. แนวคิดเกี่ยวกับคำเรียกขาน

นักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของคำเรียกขาน (address terms) ไว้ดังนี้

อังกาบ ผลากรกุล (Palakornkul.๑๙๗๒) ได้ศึกษาเรื่อง “กลวิธีการใช้สรรพนาม” ซึ่งมีใช้การศึกษาเรื่องคำเรียกขานโดยตรง เป็นการศึกษารื่องคำสรรพนาม และคำเรียกญาติ ทว่าได้กล่าวพาดพิงถึงคำเรียกขานด้วย ผู้วิจัยได้นิยามคำสรรพนาม คือ คำที่ใช้อ้างถึงผู้ส่งสาร ผู้รับสาร ซึ่งอาจใช้เรียกบุคคลที่ ๑ บุคคลที่ ๒ หรือ บุคคลที่ ๓ ได้ และเนื่องจากคำสรรพนามสามารถใช้เรียกบุคคลที่ ๒ ได้ ดังนั้น คำสรรพนามจึงเป็นคำเรียกขานประเภทหนึ่งได้ตามนิยามศัพท์ในงานวิจัยนี้ (หน้า ๓) ประเภทของคำสรรพนามแบ่งออกได้ดังนี้

๑. คำสรรพนามแสดงบุรุษ อาทิ “แม่คุณมา” แม่ ในที่นี้หมายถึง ผู้ที่ถูกกล่าวถึง (บุรุษที่ ๓) หรือ “แม่จะไปหรือเปล่า” แม่ในที่นี้ คือ ผู้ที่กำลังสนทนาด้วย (บุรุษที่ ๒) เป็นต้น

๒. คำเรียกญาติ (kin terms) อาทิ พ่อ แม่ พี่ น้อง ลุง ป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา ยาย

เป็นต้น

๓. คำเรียกญาติที่ใช้กับผู้ที่ไม่ใช่ญาติ (pseudo kin terms) คือ การใช้คำเรียกญาติกับบุคคลอื่น อาทิ เรียก “แม่ค้า” ว่า “พี่” เป็นต้น

๔. คำเรียกตามบุคคลอื่น (tekonymy terms) คือ การเรียกที่ไม่ตรงตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง อาทิ ป้าเรียกหลานคนโตว่า “พี่” ตามอย่างหลานคนเล็ก เป็นต้น

๕. ชื่อบุคคล (personal names) ได้แก่ ชื่อจริง และชื่อเล่น

๖. คำเรียกเพื่อน (friendship terms) อาทิ เพื่อน สหาย เกลอส เป็นต้น

๗. คำเรียกอาชีพ (occupation terms) อาทิ ดาบ หมู ครู อาจารย์ เป็นต้น

๘. คำนำหน้า (title) อาทิ ท่าน คุณ เป็นต้น

๙. คำหรือวลีที่อ้างถึงคู่สมรส (words and phrases specially employed to refer to spouse) เช่น สามีเรียภรรยาว่า “ที่บ้าน” ในขณะที่ตนกำลังสนทนากับผู้อื่น เป็นต้น

๑๐. คำจากภาษาอื่น (foreign loan words) อาทิ บัง ยู เจ้ เป็นต้น

๑๑. คำที่ใช้พูดกับพระสงฆ์ (special vocabulary use in speaking to and by monks) อาทิ พระเดชพระคุณ พระคุณเจ้า หลวงพี่ ท่าน เป็นต้น

ส่วนผู้ที่ให้คำจำกัดความของคำเรียกขานไว้โดยตรงนั้น ได้แก่ เจนนิเฟอร์ โคตส์ (Coats.๑๙๙๒:๒๓-๒๔) กล่าวถึงคำเรียกขาน (Address) ว่า หมายถึง คำที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟัง อาทิ ชื่อ คำสรรพนาม ตลอดจนคำที่แสดงสถานภาพและความสนิทสนมของผู้พูดกับผู้ฟัง

ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภัททิย์ : และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (๒๕๓๑) ได้ศึกษาเรื่อง “การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์” การศึกษานี้เป็นการริเริ่มให้มีการศึกษาคำเรียกขานในภาษาไทยตามมาอีกหลายชิ้น การศึกษานี้ได้ศึกษาความเปลี่ยนแปลงของการใช้คำเรียกขานในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ช่วงเวลา ๒๐๐ ปี คือ ระหว่าง พ.ศ.๒๓๒๕ - ๒๕๒๕ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า การใช้คำเรียกขานมักจะแปรไปตามตัวแปรต่างๆ ทางสังคม และกล่าวว่า คำเรียกขาน คือ คำหรือวลีที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟังก่อนที่ตนจะพูดเรื่องต่างๆ ด้วย เป็นคำที่แสดงระดับทางสังคมของผู้ฟังตามที่ผู้พูดมองเมื่อเปรียบเทียบกับตนเอง และมีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏนับตั้งแต่คำนำหน้า เช่น “คุณ” และจบลงที่คำลงท้าย เช่น “ครับ” ตัวอย่าง “คุณนฤมลครับ” นับเป็นคำเรียกขานคำหนึ่ง หรืออาจมีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่อาจปรากฏระหว่างคำนำหน้ากับคำลงท้ายก็ได้ เช่น “นฤมล”

จากความหมายของคำเรียกขานดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ใช้ความหมายของคำเรียกขานจากแนวคิดของ ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภัททิย์ และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (๒๕๓๑) มาเป็นแนวคิดหลักสำหรับการศึกษาคำเรียกขานของพระสงฆ์ไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

๒. การศึกษาคำเรียกขานภาษาต่างประเทศ

การศึกษาเรื่องคำเรียกขานภาษาต่างๆ นั้นมีผู้สนใจศึกษาไว้เป็นจำนวนมาก ทั้งที่เป็นเรื่องคำเรียกขานโดยตรง และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำเรียกขาน ก่อนที่จะมีการศึกษาในภาษาไทย ดังนี้

บราวน์ และกิลแมน (Brown ; & Gilman.๑๙๖๘:๒๕๓-๒๗๖) ศึกษาเรื่องคำสรรพนามในภาษายุโรป ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมหัวข้อต่างๆ ได้แก่ ความหมายของคำเรียกขาน ประวัติ ความเป็นมาของคำเรียกขาน การใช้คำเรียกขานในปัจจุบัน และปัจจัยทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการใช้คำเรียกขาน โดยผู้วิจัยสรุปว่า สรรพนามบุรุษที่ ๒ ที่นำมาใช้เป็นคำเรียกขานในภาษายุโรป โดยเฉพาะภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน และอิตาลีนั้นมี ๒ รูป คือ V หมายถึง บุรุษที่สองพหูพจน์ เช่น Vous ในภาษาฝรั่งเศส และ T หมายถึง บุรุษที่สอง เอกพจน์ เช่น Tu ในภาษาฝรั่งเศส ความสัมพันธ์ ๒ ประการที่เป็นปัจจัยกำหนดการใช้สรรพนามเรียกขานว่าจะเป็น V หรือ T คือ อำนาจ (power) และความใกล้ชิดเป็นกลุ่มเดียวกัน (solidarity) อำนาจแสดงความสัมพันธ์แบบไม่

เท่าเทียม (asymmetrical/non-reciprocal) ส่วนประกอบของอำนาจ ได้แก่ พลังทางร่างกาย ความมั่งคั่ง อายุ เพศ บทบาททางครอบครัว หรือสังคม ส่วนความใกล้ชิดเป็นกลุ่มเดียวกันเป็นความสัมพันธ์แบบเท่าเทียม (symmetrical/reciprocal) ซึ่งเกิดจากความเหมือนกันทางสังคม เช่น เป็นสมาชิกทางการเมืองเหมือนกัน มีครอบครัว ศาสนา อาชีพ เพศ หรือถิ่นที่เกิดเดียวกัน เป็นต้น

ในยุโรปสมัยอดีตกาล สรรพนาม T ใช้เรียกคนๆ เดียว ส่วน V ใช้เรียกคนหลายคน ต่อมา V ใช้เรียกคนๆ เดียว เช่น เรียกจักรพรรดิหรือพระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งมีความหมายรวมถึงพระราชินีและบริวาร ต่อมาการใช้สรรพนามจึงเปลี่ยนไปเป็นทำนองว่า ผู้ที่ต่ำกว่าใช้ V เรียกผู้สูงกว่าและผู้สูงกว่าก็ใช้ T เรียกคนที่ต่ำกว่า ในระยะนี้อำนาจเป็นตัวกำหนดการใช้สรรพนามเรียกขาน ครั้นต่อมาเมื่อความสัมพันธ์แน่นแฟ้นได้กลายมาเป็นปัจจัยสำคัญ จึงได้มีการใช้สรรพนามเรียกขานแบบสมดุลงขึ้น คือ แบบ T-T ในหมู่คนที่มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้น เช่น พ่อ – แม่ – ลูก พี่ – น้อง และ นาย – บ่าว (เก่าแก่) ถ้าไม่มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้น แบบของการใช้จะเป็น V – V เช่น นายจ้าง – ลูกจ้าง ลูกค้า – คนบริการ นายทหาร – พลทหาร เป็นต้น

เกี่ยวกับการใช้คำเรียกขาน T, V ในยุโรปปัจจุบันนั้น บราวน์และกิลแมนได้เก็บข้อมูลจากภาษาฝรั่งเศส อิตาลี และเยอรมัน พบว่า นอกจากตัวแปรต่างๆ ทางสังคมดังกล่าวแล้ว การใช้คำเหล่านี้ยังขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางสังคม อุดมการณ์ทางการเมือง เช่น เป็นฝ่ายซ้ายหรือขวา และทัศนคติของผู้พูดอีกด้วย เช่น โกรธหรือดูถูกผู้ฟัง เป็นต้น

ส่วนเบอร์ดัน ปาสเตอร์แน็ก (วิกัสรินทร์ ประพันธ์สิริ.๒๕๓๕:๑๙-๒๑ ; อ้างอิงจาก Pasternak.๑๙๗๖:๑๓๐) อธิบายระบบเครือญาติ และองค์กรสังคมโดยทั่วไปไว้ในงานเรื่อง "Introduction To Kinship And Social Organization" ปาสเตอร์แน็กกล่าวว่า คำเรียกญาติในภาษาอังกฤษนั้นอาจใช้เรียกขานและอ้างถึงได้ คำเรียกญาติที่ใช้เรียกขานคนที่ไม่ใช่ญาติ อาทิ เรียกคนที่ไม่ใช่พี่น้องของเราว่า brothers และ sisters เป็นต้น ส่วนคำเรียกญาติที่ใช้อ้างถึง มักเป็นคำที่ใช้กับคนที่เป็ญาติ เป็นคำที่ประกอบด้วยบริบท อาทิ uncle หรือ mother's brother เป็นต้น

บราวน์ และ ฟอร์ด (Brown ; & Ford.๑๙๖๔:๒๓๔-๒๔๔) ถือว่าเป็นผู้ริเริ่มการศึกษา คำเรียกขานอย่างมีระบบ บราวน์และฟอร์ดศึกษาการใช้คำเรียกขานในภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน เก็บข้อมูลจากบทละครอเมริกัน จากบันทึกข้อความของพนักงานบริษัทจำนวน ๘๐ คน จากการใช้ภาษาของเด็กจำนวนหนึ่งในภาคกลางของสหรัฐอเมริกา และจากแบบสอบถามที่ส่งไปยังผู้บริหารจำนวน ๓๔ คน ผลการศึกษาพบว่า คำเรียกขานในภาษาอังกฤษนั้นอาจแบ่งออกเป็น ๓ แบบใหญ่ๆ ได้แก่ ๑) ชื่อแรก (first name) คือ การเรียกขานกันด้วยชื่อของทั้งสองฝ่าย ใช้ในหมู่เพื่อนและคนสนิทสนม ซึ่งมีค่านิยมเหมือนกัน และรู้จักกันดี ๒) คำนำหน้าและนามสกุล (title + last name) คือ ทั้งสองฝ่ายเรียกกันด้วยคำนำหน้าตามด้วยนามสกุล อาทิ Mr., Mrs., Miss, Dr. + นามสกุล ใช้ในหมู่คนที่เพิ่งรู้จักกัน รูปแบบที่ ๑) และ ๒) เป็นความสัมพันธ์แบบเท่าเทียม ๓) คำนำหน้า นามสกุล และชื่อแรก เป็นความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลงอันเนื่องมาจากความแตกต่างของสถานภาพของผู้พูดผู้ฟังซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคม อาทิ ยศ หรือ ตำแหน่ง อายุ และหรือ อาชีพ ผู้วิจัยพบว่า

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้คำเรียกขาน คือ อาชีพ หรือ ตำแหน่ง (rank) เมื่อทั้งอายุ และอาชีพเป็นตัวแปรสำคัญ ตัวอย่างเช่น เมื่อนักบริหารหนุ่มพูดกับภารโรงอายุมาก อาชีพจะเป็นตัวกำหนดไม่ใช่อายุ หมายความว่า นักบริหารหนุ่มจะเรียกภารโรงด้วยชื่อแรก และภารโรงสูงอายุก็จะเรียก นักบริหารหนุ่มด้วยตำแหน่ง และนามสกุล

กล่าวโดยสรุป การใช้คำเรียกขานในภาษาอังกฤษแบบอเมริกันแปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ซึ่งบราวน์และพอร์ดได้เสนอแผนผังที่เป็นการสรุปรูปแบบที่สำคัญของการใช้คำเรียกขานไว้ดังนี้

ความสัมพันธ์แบบเท่าเทียม

ความสัมพันธ์แบบไม่เท่าเทียม

ผู้พูดสนิทกับผู้ฟัง : ชื่อแรก

ผู้พูดสูงกว่าผู้ฟัง : ชื่อแรก

ผู้พูดไม่สนิทกับผู้ฟัง : คำนำหน้าและนามสกุล

ผู้พูดต่ำกว่าผู้ฟัง : คำนำหน้าและนามสกุล

จากแผนผังจะเห็นได้ว่าชื่อแรก ใช้เรียกผู้ฟังที่ผู้พูดสนิทสนมด้วย ถ้าไม่สนิทสนมด้วยผู้พูดจะใช้คำนำหน้าและนามสกุล ในกรณีที่ความสัมพันธ์เป็นแบบไม่เท่าเทียม ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังจะใช้ชื่อแรก ในการใช้ภาษาด้านอื่นๆ เช่น การทักทาย

เออร์วิน - ทริปปี้ (Ervin - Tripp. ๑๙๗๒: ๒๑๓-๒๕๐) ได้ขยายขอบเขตของการวิเคราะห์ของบราวน์และพอร์ด โดยศึกษาระบบคำเรียกขานในภาษาอังกฤษของคนอเมริกัน และได้ให้นิยาม “ความใกล้ชิดเป็นกลุ่มเดียวกัน” ว่าเป็นการยอมรับในฐานะเพื่อนหรือผู้ร่วมงาน การศึกษานี้ต้องการจะแสดงให้เห็นปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดการใช้คำเรียกขานให้ถูกต้อง จากกฎการใช้คำเรียกขานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เออร์วิน - ทริปปี้เสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบแผนภูมิต่อเนื่อง (flow chart) โดยผู้พูดจะต้องตัดสินใจใช้คำเรียกขานแต่ละครั้งให้ถูกต้อง อีกทั้งการตัดสินใจแต่ละครั้งจะขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมต่างๆ อาทิ อายุ ความเป็นญาติ คนรู้จัก คนไม่รู้จัก เป็นต้น ผู้พูดจะนำปัจจัยเหล่านี้มา กำหนดการใช้คำเรียกขานของตนและเลือกต่อไปจนกว่าจะได้รูปแบบคำเรียกขานที่ต้องการ อาทิ Mr. + last name หรือ first name หรือ ไม่ใช้คำเรียกขานเลย เป็นต้น เออร์วิน - ทริปปี้สรุปรูปแบบการใช้คำเรียกขานไว้ ๗ รูปแบบ ดังนี้ ตำแหน่ง + นามสกุล, Mr.+ นามสกุล, Mrs.+ นามสกุล, Miss + นามสกุล, คำเรียกญาติ + ชื่อ, ชื่อ และการไม่ใช้คำเรียกขานเลย

พอลสตัน (สุดา หัสสภาน. ๒๕๔๕: ๑๗; อ้างอิงจาก Paulston. ๑๙๗๖) ศึกษาการใช้คำเรียกขานในภาษาสวีเดน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ พบว่าการใช้คำเรียกขานในภาษาสวีเดนมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมใช้ du มาเป็น du+ชื่อ มากขึ้น

ส่วนการศึกษาคำเรียกขานในกลุ่มภาษาในเอเชีย มีผู้ศึกษาไว้หลายคน อาทิ ดาส (ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์ ; และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ๒๕๓๑ : ๗; อ้างอิงจาก Das . ๑๙๖๘) ศึกษาคำเรียกขานในภาษาเบงกาลีในอินเดีย พบว่ามีการใช้คำเรียกขานที่สลับซับซ้อนมาก ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิ ข้อห้ามทางศาสนา สถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของผู้พูดกับผู้ฟัง นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความคุ้นเคยสนิทสนมของผู้พูดกับผู้ฟัง ตลอดจนโครงสร้างทางสังคมอีกด้วย รูปแบบของคำเรียกขานที่พบมากในภาษานี้ ได้แก่ สรรพนามบุรุษที่สอง ชื่อ คำเรียกญาติ และคำ

เรียกขานเฉพาะสำหรับพวกฮินดู หนึ่งคำเรียกญาติบางคำเช่นคำที่แปลว่า “พี่” และ “น้อง” อาจใช้เรียกคนแปลกหน้าที่ไม่ใช่สมาชิกในครอบครัวได้ด้วย นอกจากนี้ ยัสซิน (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ๒๕๓๓: ๕๖; อ้างอิงจาก Yassin. ๑๙๗๗) ได้ศึกษาคำเรียกญาติในภาษาอารบิกที่ใช้พูดในคูเวต พบว่าคำเรียกญาติบางคำอาจใช้เรียกขานคนที่ไม่ได้อยู่ในครอบครัวได้ ทั้งนี้การเรียกขานดังกล่าวขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านอายุและสถานภาพของผู้ที่เราพูดด้วย อาทิ คำว่า “พ่อ” อาจหมายถึงพ่อที่แท้จริง คนชายของ นักเทศน์ในโบสถ์ หรือแม้แต่เจ้าผู้ปกครองประเทศคูเวต เป็นต้น ส่วนเมเฮโรตรา (เรื่องเดิม; อ้างอิงจาก Mehrotra. ๑๙๗๗) ศึกษาคำเรียกญาติในภาษาฮินดีพบว่าคำเรียกญาติอาจใช้เรียกขานคนที่ไม่ใช่ญาติ หรือสัตว์ต่างๆ ได้ด้วย อาทิ นักเรียนหญิงมักเรียกครูผู้หญิงว่า “พี่สาว” ผู้พูดมักเรียกผู้ฟังว่า “พี่น้องทั้งหลาย” ประชาชนมักเรียกผู้นำทางการเมืองที่เขานิยมรักใคร่ว่า “พ่อ” หรือ “ลุง” และอาจเรียกวัวว่า “แม่” นกแก้วว่า “ลูก(ชาย)” หรือเรียกแมวว่า “น้ำ” เป็นต้น ส่วนฮวาง (ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภทิพย์ ; และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ๒๕๓๑ : ๗; อ้างอิงจาก Hwang. ๑๙๗๕) ได้ศึกษาการใช้คำเรียกขานในภาษาเกาหลีว่ามีรูปแบบต่างๆ กัน ได้แก่ สรรพนาม คำเรียกญาติ ชื่อ และตำแหน่ง รูปแบบเหล่านี้ใช้แตกต่างกันไปตามอายุ สถานภาพทางสังคม และระดับความเคารพที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับแบบประโยคที่ผู้พูดเลือกที่จะใช้ให้เหมาะสม นอกจากนี้ งานวิจัยของฝางและเฮง (สุดา หัสสภานุ, ๒๕๔๕: ๑๗; อ้างอิงจาก Fang & Heng. ๑๙๙๓) พบว่าการใช้คำเรียกขานในภาษาจีนมีการเปลี่ยนแปลงหลังการปฏิวัติในปี ๑๙๔๙ กล่าวคือ ทางตอนใต้ของจีน เดิมใช้ ni (ใช้เหมือน T) และ nin (ใช้เหมือน V) เปลี่ยนมาใช้ nin แทน ni การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นจาก ผู้พูดที่มีการศึกษาใช้เรียกผู้ฟังเพื่อแสดงความเคารพ ส่วนในปักกิ่งและทางตอนเหนือของจีนนั้น ผู้พูดก็ใช้ nin โดยปรกติอยู่แล้วเมื่อสนทนากับผู้ฟังที่มีอายุมากกว่า

สุริยา สอดส่องกฤษ (๒๕๔๑) ศึกษาเรื่องคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารวบรวมคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ โดยแสดงลักษณะและรูปแบบคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ ศึกษาและวิเคราะห์การใช้คำเรียกขานและปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการใช้คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ การศึกษานี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตจากการมีส่วนร่วมในสถานการณ์จริงแล้วจัดบันทึกคำเรียกขานที่พบ จากนั้นจึงใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างถึงการใช้คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือต่อผู้ที่พูดด้วยและการใช้คำเรียกขาน เรียกตนเองในสถานการณ์ต่างๆ ได้แก่ พูดกับผู้มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า เท่าเทียมกัน ต่ำกว่า พูดกับคนรู้จักกัน พูดกับพระสงฆ์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า พูดกับญาติ พูดกับเพื่อนสนิท พูดกับคนในครอบครัว และพูดกับคนแปลกหน้า โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ ๐ – ๑๕ ปี ๑๖ – ๒๕ ปี และ ๓๐ ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิง กลุ่มละ ๒๐ คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๑๒๐ คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ ได้แก่ เพศ อายุ และความสัมพันธ์ของคู่สนทนา โดยมีเพศเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ผู้พูดพิจารณาเป็นอันดับแรกในการเลือกใช้คำเรียกขาน เพราะจากการเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานของเพศชายและเพศหญิง พบว่า คำบางคำจะแบ่งแยกตามเพศอย่างชัดเจนนั้นหมายความว่า คำเรียกขานที่ใช้ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เมื่อเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานในเรื่องของความ

แตกต่างกันของอายุซึ่งแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มอายุน้อยกว่า กลุ่มอายุเท่ากัน และกลุ่มอายุมากกว่า พบว่า คำเรียกขานสามารถใช้กระจายได้ในทุก ๆ กลุ่ม แต่อย่างไรก็ตาม คำเรียกขานบางคำยังคงจำกัดใช้ในบางช่วงอายุ ปัจจัยสุดท้ายคือความสัมพันธ์ของคู่สนทนา แม้ว่าจะมีข้อจำกัดบ้างเล็กน้อย แต่การใช้คำเรียกขานเมื่อเปรียบเทียบการใช้ในความสัมพันธ์ต่าง ๆ กันแล้ว พบว่า สามารถใช้กระจายในทุก ๆ ความสัมพันธ์ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ การใช้คำเรียกขานยังถูกควบคุมด้วยปัจจัยที่สำคัญคือ อำนาจ (power) และความเป็นปึกแผ่น (solidarity)

สุดา หัสสภานู (๒๕๔๕) ได้ศึกษาคำเรียกขานในภาษาจีนแต้จิ๋ว การศึกษาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบของคำเรียกขานในภาษาจีนแต้จิ๋วที่ใช้โดยคนไทยเชื้อสายจีนในเยาวราช รวมทั้งศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์แบบต่าง ๆ ระหว่างผู้พูดผู้ฟังที่มีต่อการใช้คำเรียกขาน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของคำเรียกขานกับอายุของผู้พูด ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยวิธีการสังเกตการณ์สนทนาของคนไทยเชื้อสายจีนในเยาวราช พบว่าคำเรียกขานในภาษาจีนแต้จิ๋วประกอบด้วยส่วนประกอบ ๒ ส่วน คือ ส่วนแรกนี้อาจปรากฏหรือไม่ปรากฏก็ได้ ได้แก่ คำนำหน้า คือ /?a:/ อีกส่วนเป็นส่วนที่ต้องปรากฏเสมอ ได้แก่ คำสรรพนาม คำเรียกญาติ อาชีพ/ตำแหน่ง หรือชื่อ ส่วนรูปแบบคำเรียกขานที่พบมีทั้งสิ้น ๑๓ รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ไม่มี /?a:/ ปรากฏเป็นส่วนประกอบนำหน้า ๗ รูปแบบ อาทิ รูปแบบเดี่ยวดังที่กล่าวแล้ว ๔ รูปแบบ และรูปแบบผสม ๓ รูปแบบ คือ สรรพนาม + ชื่อ คำเรียกญาติ + ชื่อ และ อาชีพ/ตำแหน่ง + ชื่อ ส่วนอีก ๖ รูปแบบที่เหลือเป็นรูปแบบผสมที่มี /?a:/ ปรากฏเป็นส่วนประกอบนำหน้า ทั้งนี้ไม่พบ /?a:/ ปรากฏนำหน้า อาชีพ/ตำแหน่ง + ชื่อ นอกจากนี้ยังพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ๓ แบบ ได้แก่ ความสัมพันธ์แบบสมดุลง่าย แบบไม่สมดุลง่าย และแบบเป็นกลาง ใช้คำเรียกญาติ เป็นคำเรียกขานมากที่สุด ในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลง่าย (ระหว่างญาติผู้ใหญ่กับญาติผู้น้อย) และในความสัมพันธ์แบบเป็นกลาง (ระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ) ส่วนในความสัมพันธ์แบบสมดุลง่าย (ระหว่างเพื่อนกับเพื่อน) ใช้ ชื่อ เป็นคำเรียกขานมากที่สุด รองลงมาก็คือ คำเรียกญาติ สุดาจึงสรุปว่าการใช้คำเรียกขานดังกล่าวมีความเคารพและความสนิทสนมเป็นปัจจัยกำหนด กล่าวคือ หากผู้พูดรู้สึกสนิทสนมกับผู้ฟังมากจะใช้ ชื่อ เป็นคำเรียกขาน แต่ถ้าผู้พูดรู้สึกเคารพผู้ฟังมากจะใช้ คำเรียกญาติ เป็นคำเรียกขาน ส่วนการใช้คำเรียกขานตามอายุของผู้พูดนั้น สุดาพบว่า แนวโน้มการใช้รูปแบบคำเรียกขานที่มี /?a:/ เป็นส่วนประกอบมีจำนวนลดลงในผู้พูดอายุน้อย แสดงว่าผู้พูดอายุน้อยให้ความสำคัญกับการใช้ คำนำหน้า ลดน้อยลง ส่วนเรื่องอิทธิพลของภาษาไทยที่มีต่อภาษาจีนแต้จิ๋ว สุดาพบว่าการใช้คำเรียกขานในผู้พูดอายุน้อยได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมากกว่าการใช้คำเรียกขานในผู้พูดอายุมาก ซึ่งแสดงออกโดยการรับรูปแบบคำเรียกขานไทยเข้ามาใช้ อาทิ สรรพนาม และ สรรพนาม + ชื่อ

ดิง เจียเฟิน (๒๕๔๘) ศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาจีนจากการศึกษาพบว่า รูปแบบส่วนประกอบคำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาจีนที่เหมือนกันมี ๙ รูปแบบ รูปแบบส่วนประกอบคำเรียกขานที่ปรากฏในภาษาไทยแต่ไม่ปรากฏในภาษาจีนมี ๑๘ รูปแบบ ส่วนรูปแบบส่วนประกอบคำเรียกขานที่ปรากฏในภาษาจีนแต่ไม่ปรากฏในภาษาไทยมี ๒๙ รูปแบบ ส่วนประกอบที่ปรากฏในภาษาจีนแต่ไม่ปรากฏในภาษาไทยคือ ส่วนประกอบที่เป็น

นามสกุล นอกจากนี้ยังพบว่า การใช้คำเรียกขานของทั้งสองภาษามีการแปรรูปแบบไปตามสถานภาพ อายุ เพศ และความใกล้ชิดระหว่างผู้สื่อสาร การแปรดังกล่าวสะท้อนให้เห็นลักษณะทางสังคมบางประการ ได้แก่ ความเป็นมิตร การยอมรับระบบอาวุโส ความไม่เสมอภาคระหว่างเพศชายกับเพศหญิง การให้ความสำคัญกับสถานภาพ และฐานะทางสังคม การยกย่องอาชีพครู การแสดงความรู้สึกของผู้เรียกขาน และการคำนึงถึงปัจจัยเพศและปัจจัยความใกล้ชิดในการสนทนาของทั้งสองสังคม

การศึกษาดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นพัฒนาการของการศึกษาเรื่องคำเรียกขานในภาษาต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่าการศึกษาในยุคแรกนั้น คำเรียกขานเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาเรื่องคำสรรพนาม และ/หรือคำเรียกญาติ ภายหลังจึงเปลี่ยนแปลงมาศึกษาคำเรียกขานโดยเฉพาะ แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาเรื่องการใช้คำเรียกขานก็ยังคงต้องศึกษาเรื่องคำสรรพนาม และคำเรียกญาติร่วมด้วย เนื่องจากทั้งคำสรรพนามบุรุษที่ ๒ และคำเรียกญาติก็จัดเป็นคำเรียกขานประเภทหนึ่งด้วย

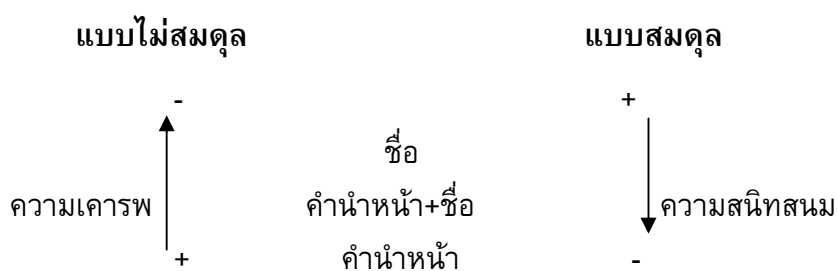
๓. การศึกษาคำเรียกขานภาษาไทย

ในภาษาไทย ช่วงแรกๆ มิได้มีการศึกษาเรื่องคำเรียกขานโดยตรง ทว่าศึกษาเรื่องคำสรรพนาม และคำเรียกญาติ ซึ่งได้กล่าวพาดพิงไปถึงคำเรียกขานด้วย เรื่องคำสรรพนามนั้น คุณ (ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภักดิ์ ; และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ๒๕๓๑ : ๑๐ ; อ้างอิงจาก Cook. ๑๙๖๘) ศึกษาคำสรรพนามในภาษาไทย พม่า และเวียดนาม เขาให้ข้อสังเกตว่าปัจจัยทางสังคม ๒ ประการ ได้แก่ สถานภาพของผู้พูด ผู้ฟัง และความสนิทสนม มีบทบาทในการใช้สรรพนามในภาษาเหล่านี้

ส่วนอังกาบ ผลากรกุล (Palakornkul. ๑๙๗๒) ศึกษาเรื่องกลวิธีการใช้สรรพนามในภาษาไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการใช้คำสรรพนาม โครงสร้างของคำสรรพนาม รวมทั้งความสัมพันธ์ของบทบาทต่างๆ ในสังคมไทยที่มีผลต่อการใช้สรรพนามในภาษาไทย การศึกษานี้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประชากรตัวอย่าง ๙๕ คน ทั้งชายและหญิง จากการสังเกต จากเรื่องสั้น และนวนิยาย การศึกษานี้ระบุปัจจัยทางสังคม ๘ ประการ ได้แก่ ๑.อำนาจและสถานภาพ (power and status) ๒.อายุ (age) ๓.ความเป็นญาติและความสัมพันธ์ทางครอบครัว (kinship and family relationship) ๔.ความเป็นเพื่อน (friendship) ๕.กลุ่มชาติพันธุ์ (ethnic-relations groups) ๖.อาชีพ (occupation) ๗.เพศ (sex) ๘.ความใกล้ชิดทางสายเลือด (genealogical distance) นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ทั้งยังเป็นเงื่อนไขในการเลือกใช้คำสรรพนามอีก ๙ ประการ ดังนี้ ๑.ความสนิทสนม (intimacy) ๒.ความเคารพ (respect) ๓.ความใกล้ชิดเป็นกลุ่มเดียวกัน (solidarity) ๔.ความเป็นทางการ (formality) ๕.การมีลูกอยู่ในขณะสนทนา (presence of child) ๖.การมีคนไม่รู้จักหรือคนมีฐานะทางสังคมสูงกว่าอยู่ด้วย (presence of non-acquaintances or persons with power and status) ๗.ระยะเวลาที่รู้จักมักคุ้น (length of time of acquaintances) ๘.การไว้ตัว (condescension) ๙.การแสดงอารมณ์ (emotional manifestation)

ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภักดิ์ และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (๒๕๓๑) ศึกษาเรื่อง “การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์” ซึ่งถือเป็นการศึกษาคำเรียกขานโดยตรงและเป็นการริเริ่มให้มีการศึกษาคำเรียกขานในภาษาไทยตามอีกหลายชิ้น การศึกษานี้เป็นการศึกษาความเปลี่ยนแปลงของการใช้คำเรียกขานในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ช่วงเวลา ๒๐๐ ปี ระหว่าง พ.ศ.๒๓๒๕ – ๒๕๒๕ โดยเก็บข้อมูลจากบทสนทนาในนวนิยายและเรื่องสั้นจำนวน ๑๕๗ เรื่อง โดยการสุ่มตัวอย่างตามสมัยต่างๆ ๕ สมัยในยุครัตนโกสินทร์ ได้แก่ สมัยต้นยุครัตนโกสินทร์ สมัยเข้าสู่ยุคใหม่ สมัยหลังเลิกทาส สมัยประชาธิปไตย และสมัยหลัง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ มีขั้นตอนดังนี้ คือ ๑.สุ่มตัวอย่างรายชื่อนักประพันธ์ตามจำนวนที่ต้องการในแต่ละสมัย ๒.สุ่มตัวอย่างผลงานของนักประพันธ์แต่ละคนที่ได้คัดเลือกไว้คนละ ๑ เรื่อง ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า การใช้คำเรียกขานมักจะแปรไปตามตัวแปรต่างๆ ทางสังคม ในขั้นต้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์หารูปแบบโดยทั่วไปของคำเรียกขานที่ใช้กันในภาษาไทย จากนั้นวิเคราะห์ว่าการใช้รูปแบบต่างๆ ของคำเรียกขานดังกล่าว แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ตามปัจจัยทางสังคมในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า คำเรียกขานในภาษาไทยมีส่วนประกอบ ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ต้องมีตามด้วยส่วนที่มีหรือไม่มีก็ได้ อาทิ คำลงท้าย เช่น คะ ครับ ส่วนที่ต้องมีจะเป็นคำหนึ่งคำใดหรือหลายคำประกอบกัน และเรียงลำดับก่อนหลังดังนี้ คำนำหน้า คำเรียกญาติ ยศ อาชีพ/ ตำแหน่ง ชื่อ และวลีแสดงความรู้สึก อาทิ หมอ สันติ การศึกษานี้พบรูปแบบของคำเรียกขาน จำนวน ๒๕ รูปแบบ แบ่งเป็นรูปแบบเดี่ยว ๖ รูปแบบ อาทิ คุณ อาจารย์ ญาติ เป็นต้น รูปแบบผสมสองส่วน ๑๒ รูปแบบ อาทิ ท่านนายพล คุณหมอต แม่แย้ม เป็นต้น และแบบผสมสามส่วน ๗ รูปแบบ อาทิ คุณลุงนายอำเภอ คุณพระวิเศษ แม่นิมที่รัก เป็นต้น รูปแบบคำเรียกขานทั้ง ๒๕ รูปแบบดังกล่าวใช้ตามบทบาทของผู้พูด ๑๔ บทบาท ดังนี้ ๑. ญาติผู้ใหญ่ ๒. ญาติผู้น้อย ๓. สามี ๔. ภรรยา ๕. ผู้บังคับบัญชา ๖. ผู้ใต้บังคับบัญชา ๗. ครู ๘. ศิษย์ ๙. ผู้ให้บริการ ๑๐. ผู้รับบริการ ๑๑. เพื่อน ๑๒. ผู้ไม่รู้จักกัน ๑๓. คู่รัก ๑๔. คนรู้จักกัน การศึกษานี้พบว่า รูปแบบคำเรียกขานที่มีอัตราการใช้มากมีเพียง ๑๑ รูปแบบเท่านั้น รูปแบบที่ปรากฏมากที่สุดและสม่ำเสมอ ได้แก่ ชื่อ คำนำหน้า + ชื่อ และ คำนำหน้า การใช้คำเรียกขานทั้งสามนี้ถูกกำหนดโดยความเคารพ และความสนิทสนมที่ผู้พูดแสดงต่อผู้ฟัง ซึ่งแสดงเป็นแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิที่ ๑ ปัจจัยที่กำหนดการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ปัจจัยที่กำหนดการใช้คำเรียกขานในภาษาไทย ๓ รูปแบบตามความสัมพันธ์แบบสมดุลและไม่สมดุล (ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภักดิ์ ; และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ๒๕๓๑ : ๔๒)

จากแผนภูมิที่ ๑ ผู้วิจัยสรุปว่ารูปแบบของคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดมี ๓ รูปแบบคือ คำนำหน้า+ชื่อ ชื่อ และคำนำหน้า รูปแบบดังกล่าวจะแปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ๓ แบบ ได้แก่ ความสัมพันธ์แบบสมดุลง ความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลง และความสัมพันธ์แบบเป็นกลาง คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ ชื่อ คำนำหน้า+ชื่อ และคำนำหน้า ในทุกความสัมพันธ์ ผู้วิจัยสรุปว่า ชื่อ ที่ใช้ตามความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลงแสดงว่าผู้พูดให้ความเคารพผู้ฟังน้อยมากหรือไม่เคารพเลย แต่ถ้าใช้ตามความสัมพันธ์แบบสมดุลงแสดงว่าผู้พูดให้ความสนิทสนมกับผู้ฟังมาก หากใช้รูปแบบ คำนำหน้า เพียงลำพังตามความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลงย่อมแสดงว่าผู้พูดเคารพผู้ฟังอย่างมาก และแสดงความสนิทสนมน้อยมากตามความสัมพันธ์แบบสมดุลง ในขณะที่การใช้รูปแบบ คำนำหน้า+ชื่อ ตามความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลงแสดงว่าผู้พูดค่อนข้างเคารพผู้ฟัง ในขณะที่เดียวกันก็แสดงว่าค่อนข้างสนิทสนมกับผู้ฟังตามความสัมพันธ์แบบสมดุลงด้วย

ชนินทร วิริยะพันธ์. (๒๕๓๓) ศึกษาเรื่องรูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในภาษาไทย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อจะหารูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในภาษาไทย ปัจจุบัน รวมทั้งการใช้รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่แตกต่างกันไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนและผู้ที่ยื่นถึง และอายุของผู้เขียนที่ต่างกัน ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้มาจากการตอบแบบสอบถามของ อาจารย์ นิสิต นักเรียน ในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๔ กลุ่ม อายุคือ อายุ ๑๐ - ๑๕ ปี, ๒๐ - ๒๕ ปี, ๓๐ - ๓๕ ปี และ ๔๐ - ๔๕ ปี เมื่อเขียนจดหมายส่วนตัวถึงผู้ใหญ่ ผู้น้อย และผู้ที่เท่ากัน ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างของคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในภาษาไทยประกอบด้วย ๒ ส่วน ส่วนแรกคือ คำขึ้นต้น ซึ่งมีหรือไม่มีก็ได้ คำขึ้นต้นอาจอยู่ในรูปของคำทักทาย หรือคำแสดงความคารวะ ส่วนที่สองคือ คำเรียกขาน ซึ่งต้องปรากฏเสมอ และจากโครงสร้างดังกล่าวสามารถแบ่งคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในภาษาไทยออกได้ ๓ รูปแบบใหญ่ คือ คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในรูปของ คำแสดงความคารวะ + คำเรียกขาน คำทักทาย + คำเรียกขาน และคำเรียกขาน จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยพบว่า การใช้รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวแตกต่างกันไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนและผู้ที่ยื่นถึง เมื่อเขียนถึงผู้ใหญ่คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวจะอยู่ในรูปของคำแสดงความคารวะ + คำเรียกขาน และเมื่อเขียนถึงผู้น้อย หรือ ผู้ที่เท่าเทียมกัน รูปแบบที่ใช้ได้แก่ คำทักทาย + คำเรียกขาน และคำเรียกขาน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ชื่อ ซึ่งเป็นคำเรียกขานประเภทหนึ่งมีใช้น้อยมากในการเป็นส่วนประกอบของคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัว เมื่อเขียนถึงผู้ใหญ่ โดยเฉพาะกับญาติที่มีอาวุโสมาก และผู้เป็นครู สำหรับการเลือกรูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่แปรไปตามอายุของผู้เขียน ๔ กลุ่มอายุ ผลการศึกษาพบว่า ไม่พบความแตกต่างของการใช้ในระดับที่เป็นรูปแบบใหญ่ แต่จะแตกต่างกันในระดับที่เป็นรูปแบบย่อย โดยเฉพาะในการใช้คำขึ้นต้น ซึ่งได้แก่ คำทักทาย และคำแสดงความคารวะ กล่าวคือ ผู้เขียนกลุ่มอายุ ๑๐ - ๑๕ ปี ใช้ทั้งคำทักทายและคำแสดงความคารวะในแบบต่างๆ ที่มากที่สุด เมื่อเทียบกับผู้เขียนอีก ๓ กลุ่ม

รังสรรค์ จันดี (๒๕๓๕) ศึกษาลักษณะและการใช้คำเรียกขานในภาษาถิ่นเชียงใหม่ ตามแนวภาษาศาสตร์เชิงสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะและการใช้คำเรียกขานใน

ภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ตามอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ทางสังคม อาทิ ปัจจัยประจำตัวบุคคล (เพศ วัย อายุ ระดับฐานะตำแหน่งทางสังคมของผู้เรียกและผู้ถูกเรียก) ปัจจัยวัฒนธรรม (ความสนิทสนมและความสุภาพ) ปัจจัยสถานการณ์ทางภาษาในขณะทีเรียก (สถานที่ ความเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ) รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ อาทิ การยืมภาษาถิ่นอื่น อาชีพ ทักษะคติของผู้เรียกที่มีต่อผู้ถูกเรียก เป็นต้น การศึกษานี้เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้บอกภาษาจำนวน ๑๙๐ คน จาก ๒ เขต ชุมชนภาษา อายุของผู้บอกภาษากำหนดเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี กลุ่มอายุ ๒๑ – ๕๙ ปี และกลุ่มอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ผลการศึกษารูปว่า รูปแบบของคำเรียกขานในภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่มีจำนวน ๓๕ รูปแบบ ปรากฏทั้งรูปแบบที่เป็นส่วนประกอบเดี่ยว และส่วนประกอบหลายส่วน

วิภัทรินทร์ ประพันธ์ศิริ (๒๕๓๕) ศึกษาเรื่อง “คำเรียกญาติในภาษาคำเมือง : การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์” งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ความหมายแก่นของคำเรียกญาติพื้นฐานในภาษา คำเมืองด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (Componential analysis) และศึกษาการใช้คำเรียกญาติดังกล่าวใน แวดวงอื่นๆ อาทิ การใช้เป็นสรรพนามและคำเรียกขานในหมู่คนที่ เป็นญาติและไม่ใชญาติ รวมถึงการใช้เป็นอุปสรรคณ์ หนึ่งงานวิจัยนี้ยังแสดงลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมล้านนาที่สะท้อนจากความหมายและการใช้คำเรียกญาติดังกล่าวด้วย กล่าวคือ ผลการวิจัยพบว่า คำเรียกญาติในภาษาคำเมืองอาจจำแนกให้แตกต่างกันตามความหมายแก่นด้วย ๔ หรือ ๕ มิติแห่งความแตกต่าง ในภาษาเชียงรายและลำปางนั้น คำเรียกญาติต่างกันในด้านรุ่นอายุ สายเลือด อายุ และเพศ ส่วนในภาษาเชียงใหม่และลำพูนจะมีมิติเพิ่มขึ้นคือ ฝ่ายพ่อ/แม่ รายละเอียดของคำเรียกญาติในภาษาคำเมืองทั้ง ๔ จังหวัด มีทั้งลักษณะที่ร่วมกันและต่างกัน ลักษณะที่ร่วมกัน ได้แก่ การใช้คำเรียกญาติประเภทเดียวกันในความหมายเดียวกัน ส่วนลักษณะที่ต่างกัน ได้แก่ การใช้คำเรียกญาติที่มีความหมายละเอียดที่ต่างกันด้านเพศ และฝ่ายพ่อ/แม่ นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้คำเรียกญาติเป็นคำสรรพนาม และคำเรียกขานในหมู่คนที่ เป็นญาติและไม่ใชญาตินั้นสะท้อนลักษณะสำคัญบางประการใน วัฒนธรรมล้านนา คือ “ระบบอาวุโส”

วิไลวรรณ เชาวลิต (๒๕๓๕) ศึกษาการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยถิ่นใต้ของบุคลากร โรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งชายและหญิงจำนวน ๑๒๘ คน เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนจำนวน ๙๗ ฉบับ โดยวิเคราะห์ตามปัจจัยทางสังคม ๖ ประการ ได้แก่ บทบาทของผู้พูดกับผู้ฟัง เพศของผู้พูดและผู้ฟัง อายุของผู้ฟัง กาลเทศะ เรื่องที่พูด และการมีบุคคลที่สามอยู่ด้วย ผลการศึกษาพบว่าคำเรียกขานในภาษาไทยถิ่นใต้ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ๒ ส่วนคือ ส่วนที่ต้องมีตามด้วยส่วนที่มีหรือไม่มีก็ได้ ส่วนหลังนี้ อาทิ คำลงท้าย เช่น คะ ครับ ส่วนที่ต้องมีอาจเป็นส่วนประกอบใดส่วนประกอบหนึ่งตามลำพัง หรือรวมกับส่วนประกอบอื่นๆ และเรียงลำดับก่อนหลังดังนี้ คำสรรพนาม/คำนำหน้า คำเรียกญาติ ยศ อาชีพ/ตำแหน่ง และชื่อ อาทิ คุณ ท่านผู้อำนวยการ อาจารย์สุจินต์ นอกจากนี้ยังปรากฏการไม่ใช้คำเรียกขานด้วย จากการศึกษาพบว่า การแปรของคำเรียกขานตามปัจจัยทางสังคมทั้ง ๖ ประการนั้น บทบาทของผู้พูดและผู้ฟังเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด รองลงมาเป็นอายุของผู้ฟัง ส่วนเพศของผู้พูดและผู้ฟัง กาลเทศะ และการมีบุคคลที่สามอยู่ด้วย มีผลต่อการแปรของคำเรียกขานน้อยมาก ส่วนปัจจัยเรื่องทีพูดไม่มีผลต่อการใช้

คำเรียกขาน จากการศึกษาพบว่าการใช้คำเรียกขานสะท้อนลักษณะทางสังคมบางประการของคนในชุมชนนี้ ได้แก่ ความผูกพันฉันญาติ การให้ความเคารพนับถือโดยดูจากตำแหน่งหน้าที่การงาน

จุฑารัตน์ โสฬ์ตระกูลวัฒน์ (๒๕๓๗) ศึกษาการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาฝรั่งเศส โดยเก็บข้อมูลคำเรียกขานของทั้งสองภาษาจากบทสนทนาในนวนิยายไทยและฝรั่งเศสระหว่าง พ.ศ.๒๕๒๙ – ๒๕๓๓ จำนวน ๑๐ เรื่อง จากการเปรียบเทียบพบว่า คำเรียกขานของทั้งสองภาษาประกอบด้วย ส่วนสำคัญ ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ต้องมี และส่วนที่มีหรือไม่มีก็ได้ ส่วนที่ต้องมีอาจเป็นส่วนประกอบใดส่วนประกอบหนึ่งตามลำพัง หรือรวมกับส่วนประกอบอื่นๆ และเรียงลำดับก่อนหลังดังนี้ คำนำหน้า คำเรียกญาติ ยศ อาชีพ/ ตำแหน่ง ชื่อ นามสกุล และวลีแสดงความรู้สึก ส่วนที่มีหรือไม่มีก็ได้ คือ คำลงท้าย ส่วนคำเรียกขานในภาษาฝรั่งเศสมีเพียงส่วนประกอบเดียว ไม่มีคำลงท้าย นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้คำเรียกขานในทั้งสองภาษาแปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง โดยบทบาททางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีการแปรของคำเรียกขานในทั้งสองภาษาอายุเป็นปัจจัยสำคัญรองลงมาในการใช้คำเรียกขานในภาษาไทย ทว่าความใกล้ชิดเป็นปัจจัยสำคัญรองลงมาในการใช้คำเรียกขานในภาษาฝรั่งเศส การใช้คำเรียกขานในทั้งสองภาษายังสะท้อนให้เห็นลักษณะทางสังคมบางประการ อาทิ สังคมไทยยึดถือความเคารพและความสนิทสนม ส่วนสังคมฝรั่งเศสยึดถืออำนาจและความใกล้ชิดเป็นกลุ่มเดียวกัน

จุฑารัตน์ หาญไชโยภูมิ (๒๕๓๘) ศึกษาการใช้คำเรียกขานของข้าราชการทหารบกไทยในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของคำเรียกขาน ความสัมพันธ์ของคำเรียกขานกับปัจจัยทางสังคมในด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เพศ และสถานการณื และเปรียบเทียบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้ใน ๓ หน่วยงานของกองทัพบกไทย โดยเก็บข้อมูลจากข้าราชการสัญญาบัตรหญิงและชายใน ๓ หน่วยงาน ได้แก่ กรมยุทธศึกษาทหารบก กรมสารบรรณทหารบก และกองบัญชาการกองทัพบก จำนวนทั้งสิ้น ๑๘๐ คน หญิง ๙๐ คน และชาย ๙๐ คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการทหารบกไทยใช้คำเรียกขาน ๑๑ รูปแบบ รูปแบบของคำเรียกขานประกอบด้วยส่วนสำคัญ ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ต้องมีและส่วนที่มีหรือไม่มีก็ได้ ส่วนที่ต้องมีได้แก่คำประเภทใดประเภทหนึ่งใน ๖ ประเภทซึ่งอาจปรากฏตามลำพังหรือผสมกันตามลำดับ ดังนี้ คำสรรพนาม/ คำนำหน้าชื่อ ตำแหน่ง ยศ คำเรียกญาติ ชื่อ และชื่อหน่วยหรือแผนก ส่วนที่มีหรือไม่มีก็ได้ ได้แก่ คำลงท้าย ส่วนการใช้คำเรียกขานกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เพศและสถานการณื พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการเลือกใช้คำเรียกขาน รองลงมา ได้แก่ สถานการณื ส่วนปัจจัยสุดท้าย ได้แก่ เพศ

ภัทมวรรณ วงศ์ขจร (๒๕๔๒) ศึกษาเรื่องคำเรียกขานของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและการใช้คำเรียกขานของวัยรุ่นตามอิทธิพลของปัจจัยทางสังคม ได้แก่ บทบาททางสังคมของผู้พูดและผู้ฟัง เพศของผู้ฟัง และอายุของผู้ฟัง ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มประชากรตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้แก่ ๑.สุ่มเขตการปกครอง ๒.สุ่มรายชื่อโรงเรียน รวมทั้ง ๓.สุ่มจำนวนนักเรียน ซึ่งเป็นทั้งนักเรียนและนักศึกษาจำนวน ๓๗/๓๗ คน จากจำนวน ๑๒,๔๗๐ คน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งกำหนดปัจจัยทางสังคมที่อาจทำ

ให้เกิดการแปรของคำเรียกขานไว้ ๓ ปัจจัย ได้แก่ เพศของผู้ฟัง อายุของผู้ฟัง และบทบาททางสังคมระหว่างคู่สนทนาทั้ง ๗ บทบาท ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบคำเรียกขานซึ่งวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครใช้มีทั้งสิ้น ๑๗ รูปแบบ ทั้งรูปแบบที่มีส่วนประกอบเดียวและรูปแบบที่มีหลายส่วนประกอบ คำเรียกขานดังกล่าวประกอบด้วยส่วนสำคัญ ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ต้องมีตามด้วยส่วนที่มีหรือไม่มีก็ได้ ส่วนที่ต้องมีอาจเป็นส่วนประกอบใดส่วนประกอบหนึ่งตามลำพัง หรือผสมกับส่วนประกอบอื่นโดยเรียงลำดับ ดังนี้ คำเรียก (อาลปะนะ) คำสรรพนาม/คำนำหน้า คำเรียกญาติ อาชีพ/ตำแหน่ง และชื่อ ส่วนที่มีหรือไม่มีก็ได้ คือ คำลงท้าย

สถาพร วัฒนธรรม (๒๕๔๔) ศึกษาการใช้คำเรียกขานของผู้ประกอบการค้า การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษารูปแบบคำเรียกขานที่ผู้ประกอบการค้าใช้เรียกผู้ซื้อและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคม ได้แก่ เพศของผู้ซื้อ อายุของผู้ซื้อ และสถานที่ประกอบการค้ากับการใช้คำเรียกขานของผู้ประกอบการค้า กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการค้าชายและหญิงกลุ่มละ ๑๐๐ คน ภายในแต่ละกลุ่มแยกย่อยเป็นในห้างสรรพสินค้า ๕๐ คน และตลาดนัด ๕๐ คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๒๐๐ คน ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ บทสนทนาระหว่างผู้ประกอบการค้ากับผู้ซื้อในห้างสรรพสินค้าและตลาดนัด สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ และค่าไคสแควร์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการค้าประมาณร้อยละ ๙๐ ไม่ใช้คำ เรียกขานเรียกผู้ซื้อ ส่วนผู้ประกอบการค้าที่ใช้คำเรียกขานเรียกผู้ซื้อ มีเพียงร้อยละ ๑๐ เท่านั้น รูปแบบของคำเรียกขานดังกล่าวเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ คำเรียกญาติหรือตามด้วยชื่อ คำสรรพนาม/คำนำหน้าหรือตามด้วยคำเรียกญาติ และชื่อ นอกจากนี้ผลการศึกษา ยังพบว่า ผู้ซื้อจำนวนมากกว่าร้อยละ ๙๐ ก็ไม่ใช้คำเรียกขานเรียกผู้ประกอบการค้าเช่นกัน ส่วนผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคม ได้แก่ เพศของผู้ซื้อ อายุของผู้ซื้อ และสถานที่ประกอบการค้าพบว่าปัจจัยเหล่านี้ไม่มีผลต่อการใช้คำ เรียกขานของผู้ประกอบการค้าและผู้ซื้อ

นลินี วชิรพันธุ์สกุล (๒๕๔๕) ศึกษาการแปลคำเรียกขานและคำสรรพนามที่ปรากฏในนวนิยายแปล ผู้วิจัยนำเรื่อง “คนขี้เสื่อ” ซึ่งประพันธ์เป็นภาษาอังกฤษ แปลเป็นภาษาไทยโดยจิตร ภูมิศักดิ์ มาเป็นกรณีศึกษา วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษากลวิธีแปลคำเรียกขานและคำสรรพนามแทนผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ถูกกล่าวถึงที่ปรากฏในบทแปล ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบของคำเรียกขานที่จิตร ภูมิศักดิ์ใช้ในการแปลนวนิยายเรื่องนี้ ได้แก่ ชื่อ คำเครือญาติ คำบอกยศ ตำแหน่ง/อาชีพ และคำแสดงความรู้สึก โดยมีการใช้คำเครือญาติมากที่สุด ส่วนกลวิธีที่ใช้ในการแปลคำเรียกขาน ได้แก่ ๑) การแปลตรงตัว ประกอบด้วย ๑.๑) การแปลตรงตัวโดยถ่ายทอดเสียงหรือทับศัพท์ ๑.๒) การแปลตรงตัวโดยถ่ายทอดความหมาย ๒) การปรับให้เป็นคำเรียกขานแบบไทย ๓) การแปลจากคำนามในต้นฉบับ ๔) การแปลแบบเพิ่มจากต้นฉบับ ทั้งนี้พบว่าส่วนใหญ่ผู้แปลจะใช้กลวิธีแปลตรงตัว ในขณะที่รูปแบบของคำสรรพนาม ได้แก่ ชื่อ คำเครือญาติ คำบอกยศ ตำแหน่ง/อาชีพ และคำบุรุษสรรพนาม คำสรรพนามที่ใช้ระหว่างกลุ่มคนที่มีสถานภาพเดียวกันจะสอดคล้องกับปัจจัย “ความสัมพันธ์และความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน” ส่วนกลุ่มคนที่มีสถานภาพต่างกัน คำสรรพนามที่ใช้สะท้อน “ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ” นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่มีผลต่อการ

เลือกใช้คำสรรพนาม ได้แก่ อาชีพ ทศนคติ การไว้ตัว การมีบุคคลที่ไม่สนิทสนม หรือมีสถานภาพสูง อยู่ด้วย สถานการณ์และโอกาส อารมณ์ความรู้สึก ตลอดจนอุปนิสัยของตัวละคร ผู้วิจัยพบว่าคำเรียกขานภาษาอังกฤษในต้นฉบับสามารถสะท้อนสถานภาพและความสัมพันธ์ของผู้เรียกและผู้ถูกเรียกได้ดีอยู่แล้ว ทำให้ผู้แปลสามารถแปลแบบตรงตัวได้เป็นส่วนมาก ในขณะที่สรรพนามภาษาอังกฤษจะไม่แสดงถึงสถานภาพที่ต่างกันของผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ถูกกล่าวถึง

พระมหานัฐพล โพไพ (๒๕๔๕) ได้ศึกษาคำเรียกขานในแวดวงพระพุทธศาสนา พื้นที่ ซึ่งศึกษา คือ จังหวัดมหาสารคาม พบคำเรียกขานทั้งสิ้น ๒,๔๘๗ คำ จำแนกเป็นกลุ่มภาษาไทย อีสานจำนวน ๑,๐๐๒ คำ กลุ่มภาษาไทยญ้อ ๑,๐๓๘ คำ และกลุ่มภาษาไทยโคราช ๔๔๖ คำ ศึกษาข้อมูลภาคสนามด้วยการเข้าร่วมเหตุการณ์ สัมภาษณ์ และสังเกต โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีสุ่มแบบคัดเลือกกลุ่มภาษาละ ๔๒ คน/รูป จำแนกเป็นกลุ่มนักบวชภาษาละ ๑๒ รูป และเป็นกลุ่มฆราวาสภาษาละ ๓๐ คน คำเรียกขานจำแนกตามการศึกษาได้ ๓ ด้าน คือ ลักษณะคำเรียกขาน ส่วนประกอบของคำเรียกขาน และปัจจัยที่สัมพันธ์กับคำเรียกขาน ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะคำเรียกขาน จำแนกเป็น ๓ ลักษณะ คือ นักบวชเรียกขานนักบวช นักบวชเรียกขานฆราวาส และฆราวาสเรียกขานนักบวช คำเรียกขานทั้ง ๓ ลักษณะ ได้แก่ นักบวชและฆราวาสทั่วไปเรียกขานนักบวชและฆราวาสที่มียศ/ราชทินนาม/ตำแหน่ง/อาชีพ และเรียกขานนักบวชและฆราวาสตามความสัมพันธ์ เกี่ยวกับส่วนประกอบของคำเรียกขานพบว่า จำแนกตามส่วนประกอบเป็น ๕ กลุ่ม ได้แก่ คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบเดียว มีส่วนประกอบ ๒ ส่วน มีส่วนประกอบ ๓ ส่วน มีส่วนประกอบ ๔ ส่วน และมีส่วนประกอบ ๕ ส่วน คำเรียกขานทั้ง ๕ กลุ่มดังกล่าวพบว่า มีส่วนประกอบเป็นคำนามหรือคำสรรพนามหรือคำวิเศษณ์ที่มีหน่วยคำหลัก หน่วยคำขยาย หน่วยคำอิสระประกอบกันเป็นคำเรียกขาน นอกจากนั้นคำเรียกขานบางคำยังสามารถเพิ่มหรือลดส่วนประกอบได้ คือ เพิ่มคำเรียกขานที่มีส่วนประกอบเดียวให้เป็นคำเรียกขานที่มีส่วนประกอบตั้งแต่ ๒ - ๕ ส่วน และลดส่วนประกอบตั้งแต่ ๒ - ๕ ส่วนให้เหลือเพียงส่วนเดียวได้ ส่วนปัจจัยทางสังคมที่สัมพันธ์กับคำเรียกขานทั้ง ๕ ลักษณะ ได้แก่ เพศ อายุ โอกาส ลักษณะจำเพาะ และค่านิยม พบว่าปัจจัยทางสังคมดังกล่าวเป็นตัวกำหนดให้ใช้คำเรียกขานแตกต่างกัน กล่าวคือ จะไม่ใช่คำเรียกขานคำเดียวกันกับบุคคลที่แตกต่างกัน

เกรียงไกร วัฒนาสวัสดิ์ (Watanasawad.๒๐๐๓) ได้ศึกษาภาพสะท้อนสังคม วัฒนธรรมจากคำเรียกขานที่ปรากฏในเพลงไทยลูกทุ่งและลูกกรุง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบคำเรียกขานและภาพสะท้อนสังคมวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งและเพลงลูกกรุง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากเพลงลูกทุ่งและลูกกรุงจำนวน ๒๐๐ เพลง ที่ได้รับรางวัลกึ่งศตวรรษเพลงลูกทุ่ง รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน และรางวัลเสอากาศทองคำ ผลการวิจัยพบรูปแบบของคำเรียกขานจำนวน ๘ รูปแบบ ตามลำดับจากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ได้แก่ ๑. คำนำหน้า/คำสรรพนาม ๒. คำแสดงความรู้สึก ๓. คำเรียกญาติ ๔. ชื่อ ๕. คำเรียกอาชีพ ๖. คำนำหน้า/คำสรรพนาม + คำแสดงความรู้สึก ๗. คำเรียกญาติ+คำแสดงความรู้สึก และ ๘. ชื่อ+คำแสดงความรู้สึก ส่วนภาพสะท้อนสังคมวัฒนธรรมจากเพลงลูกทุ่งและลูกกรุงก็คือ เนื้อหาส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับความรักเชิงชู้สาว การใช้

คำเรียกขานจึงขึ้นอยู่กับสถานภาพทางสังคม อายุ เพศ และความสนิทสนมระหว่างผู้เรียกกับผู้ถูกเรียก นอกจากนี้คำเรียกขานยังสะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมไทยบางประการ อาทิ การสอนให้หญิงสาวรักนวลสงวนตัว เป็นต้น

วีรวรรณ เชื้ออ้อม (๒๕๔๘) ได้ศึกษาการแปลคำเรียกขานในนวนิยายตามกรอบสังคมวัฒนธรรม ผู้วิจัยนำเรื่อง “บริติช เจท โจนส์ ดี เอจ ออฟ รีซัน มาเป็นกรณีศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ประเภทคำเรียกขานมี ๒ กลุ่ม กลุ่มที่ ๑ ได้แก่ คำเรียกขานบุรุษที่ ๑ เรียงลำดับการปรากฏจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ คำเรียกญาติ และคำนามทั่วไป ส่วนกลุ่มที่ ๒ ได้แก่ คำเรียกขานบุรุษที่ ๒ เรียงลำดับการปรากฏจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ คำสรรพนามบุรุษที่ ๒ ชื่อเฉพาะ คำนามทั่วไป นามวลี ชื่อเฉพาะ + นามวลี คำเรียกญาติ + ชื่อเฉพาะ และคำนำหน้า + นามวลี ส่วนการศึกษาปริบททางสังคมวัฒนธรรมพบว่า นอกจากปัจจัยที่กำหนดไว้ด้านเพศ วัย ระดับสัมพันธภาพ และโอกาสสถานการณ์แล้วยังพบปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการแปลคำเรียกขาน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของคู่สนทนา ชนชั้นและสถานภาพทางสังคมของคู่สนทนา นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลคำเรียกขาน ๔ ลักษณะ ได้แก่ การแปลตรงซึ่งใช้กับชื่อเฉพาะมากที่สุด การปรับคำแปลซึ่งใช้กับคำสรรพนามบุรุษที่ ๒ มากที่สุด ส่วนการรวมคำแปลนั้นใช้กับคำสรรพนามบุรุษที่ ๑ มากที่สุด และการละโดยไม่แปลนั้นใช้กับคำสรรพนามบุรุษที่ ๒ มากที่สุดด้วยเช่นกัน

ผลงานวิจัยของ ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภักดิ์และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (๒๕๓๑) ได้แสดงโครงสร้างของคำเรียกขานในรูปของกฎ รวมทั้งสรุปปัจจัยหลักที่มีผลต่อการใช้คำเรียกขานไว้อย่างชัดเจน เป็นแนวคิดที่แสดงการเรียงลำดับของส่วนประกอบของคำเรียกขาน และการใช้อย่างเป็นระบบ สามารถใช้พิสูจน์ข้อมูลการใช้ภาษาจริงได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวการวิเคราะห์โครงสร้างในรูปของกฎ รวมทั้งแนวคิดจากแผนภูมิสรุปปัจจัยหลักมาใช้เป็นแนวทางในงานวิจัยนี้เพื่อสรุประบบการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ไทยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดังแสดงไว้ในบทที่ ๓ และ ๔ ตามลำดับ

๔. การศึกษาปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการใช้ภาษา

ลาบอฟ (สถาพร วัฒนธรรม. ๒๕๔๔ : ๑๕ ; อ้างอิงจาก Labov. ๑๙๗๒ : ๔๓-๖๙) ได้ศึกษาการแปรของการออกเสียงพยัญชนะ (r) ในตำแหน่งหลังสระ (เช่น ในคำว่า “floor” และ “fourth”) ของพนักงานขายสินค้าในห้างสรรพสินค้าในนครนิวยอร์ก งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อจะยืนยันว่าการออกเสียง (r) สามารถจำแนกชนชั้นทางสังคมของคนในนิวยอร์กได้ รวมทั้งพิสูจน์ว่าสถานการณ์ของการใช้ภาษาอย่างรวดเร็วและไม่เปิดเผย สามารถนำมาใช้ศึกษาภาษาได้อย่างเป็นระบบ ลาบอฟเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีถามเกี่ยวกับสินค้าบางอย่างที่อยู่ชั้น ๔ ของห้างสรรพสินค้าแห่งนั้น เพื่อให้พนักงานขายตอบว่า “Fourth floor” และลาบอฟจะทำเหมือนได้ยินไม่ถนัดและถามซ้ำ เพื่อให้พนักงานขายตอบซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เพื่อฟังการออกเสียงครั้งที่ ๒ ลาบอฟสุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นพนักงานขายในห้างสรรพสินค้า ๓ แห่งในนิวยอร์ก ได้แก่ Saks Fifth Avenue เป็นตัวแทน

ของผู้มีสถานภาพสูง ส่วน Macy's เป็นตัวแทนของผู้มีสถานภาพปานกลาง และ S.Klien เป็นตัวแทนของผู้มีสถานภาพต่ำ โดยพิจารณาจากการลงโฆษณาขายสินค้าของห้างสรรพสินค้าแต่ละแห่งในหนังสือพิมพ์ New York Times และ Daily News ผลการศึกษาพบว่า สถานที่ที่มีผลต่อการใช้ภาษา กล่าวคือ พนักงานขายของห้างสรรพสินค้า Saks ออกเสียง (r) บ่อยครั้งกว่าพนักงานขายของห้างสรรพสินค้า Macy's และพนักงานขายของห้างสรรพสินค้า Macy's ก็ออกเสียง (r) บ่อยครั้งกว่าพนักงานของห้างสรรพสินค้า S.klien นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า พนักงานที่อยู่ชั้นบนของห้างสรรพสินค้า Saks ออกเสียง (r) ในตำแหน่งหลังสระมากกว่าพนักงานที่อยู่ชั้นล่าง ส่วนเรื่องความใส่ใจในการออกเสียง (r) ในตำแหน่งหลังสระนั้นพบว่า พนักงานของแต่ละห้างสรรพสินค้าออกเสียง (r) ในการพูดครั้งที่ ๒ มากกว่าการพูดครั้งแรก

ส่วนภาณูจนา นาคสกุล และคณะ (๒๕๒๑ : ๒๘-๒๙) ได้กล่าวไว้ว่า “คำสรรพนามคือ คำที่ใช้แทนคำนาม มีหน้าที่เป็นผู้ทำกริยา เป็นผู้ถูกทำ เสริมความให้สมบูรณ์ เชื่อมประโยคเฉพาะคำ และขยายคำนามเพื่อเน้น ผู้ใช้สรรพนามต้องคำนึงถึงความแตกต่างด้านต่างๆ ได้แก่ เพศฐานะ ความสุภาพของภาษา เป็นต้น”

ม.ล.จิรายุ นพวงศ์ (๒๕๒๖ : ๑๕๗-๑๖๔) กล่าวถึงภาษาที่แตกต่างกันในสังคมไทยไว้ว่า

สังคมไทยทั้งหมดนั้น อาจแยกออกเป็นสังคมย่อยๆ เช่น สังคมนักวิชาการ สังคมครู สังคมนักการทหาร สังคมพ่อค้า สังคมศิลปิน เป็นต้น สังคมย่อยๆ เหล่านี้ย่อมมีลักษณะทางวัฒนธรรมและทางภาษาที่ต่างกันไป แต่จะมีลักษณะเหมือนกันหรือร่วมกันซึ่งทำให้กำหนดได้ว่าเป็นสังคมไทย ในทำนองเดียวกันภาษาไทยก็อาจแยกออกเป็นภาษาย่อยๆ ใช้กันในสังคมไทยย่อยๆ แต่จะมีลักษณะที่ร่วมกันเหมือนกันที่จะกำหนดได้ว่าเป็นภาษาไทย

นอกจากปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีปัจจัยที่เกิดจากตัวผู้พูดด้วย ดังการศึกษาของแลมเบิร์ตและทักเกอร์ (สุตา หัสสภานู . ๒๕๔๕ : ๒๑ ; อ้างอิงจาก Lambert & Tucker. ๑๙๗๖) ที่ได้ศึกษาคำสรรพนามเรียกขานของเด็กในรัฐควิเบก ประเทศแคนาดา เพื่อใช้เรียกผู้ปกครอง พบว่ารูปแบบการเรียกขานมี ๒ รูปแบบใหญ่ คือ ในความสัมพันธ์แบบสมดุลงทั้งเด็กและผู้ปกครองใช้ tu เหมือนกัน ส่วนในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลง ผู้ปกครองเรียกเด็กด้วย tu และถูกเรียกด้วย vous การใช้คำสรรพนามเรียกขานนี้ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ tu และ vous ของเด็กก็คือสถานที่ที่ผู้พูดอยู่(ในเมืองและชนบท) กล่าวคือ เด็กที่อาศัยอยู่ในเมืองใช้รูปแบบการเรียกขานในลักษณะความสัมพันธ์แบบสมดุลง ส่วนเด็กที่อาศัยอยู่ในชนบทใช้รูปแบบการเรียกขานในลักษณะแบบไม่สมดุลง ผลการศึกษาดังกล่าวจึงแสดงว่าการเลือกใช้ T-T หรือ T-V นั้นขึ้นอยู่กับถิ่นที่อยู่อาศัย

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ (๒๕๓๑ . ๓๒-๓๕) กล่าวว่า “ภาษาสามารถแบ่งออกได้เป็นภาษาย่อยๆ แตกต่างกันไป เรียกว่า ภาษาเฉพาะกลุ่มตามชั้นของสังคม บุคคลที่อยู่ต่างสังคม

กันย่อมใช้ภาษาต่างกัน การกระจายของลักษณะภาษาในสังคมหนึ่ง ๆ มีความแตกต่างกันตามระดับชั้นทางสังคม อายุ เชื้อชาติ ศาสนา หรืออื่น ๆ ความแตกต่างทางสังคมปรากฏชัดจากการใช้ภาษาของผู้พูด ซึ่งจัดลำดับความสูงต่ำของกลุ่มคนในสังคม”

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (๒๕๓๒ . ๘-๑๐) ให้นิยาม Social Stratification หรือ การจัดช่วงชั้นทางสังคมไว้ว่าหมายถึง การจัดระดับสูงต่ำของกลุ่มต่างๆ ในสังคม ชั้นทางสังคมอาจแสดงออกในรูปแบบต่างๆ เช่น ฐานันดร วรณะ ชั้นทางเศรษฐกิจ ชั้นทางสังคมสัมพันธ์กับการใช้ภาษาเป็นตัวแปรอย่างหนึ่งที่ทำให้การใช้ภาษาต่างกัน รวมทั้งยังได้กล่าวถึงตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ เพศ และอายุก็ทำให้การใช้ภาษาแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ ภาษาของเพศชายย่อมแตกต่างจากภาษาของเพศหญิง หรือภาษาของคนรุ่นสูงอายุน้อยย่อมแตกต่างจากภาษาของคนรุ่นเด็ก เช่น วัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะใช้ศัพท์แสลงมากกว่าคนรุ่นอื่นๆ

ส่วนวิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (๒๕๓๓ . ๑๔-๑๗) กล่าวว่า

ภาษาและสังคมเป็นของคู่กัน ไม่มีสังคมมนุษย์ใดๆ ที่ไม่ใช้ภาษา การเรียนรู้ภาษาของมนุษย์เป็นการเรียนรู้ในสังคมที่มีวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม สภาพการใช้ภาษาต่างๆ กับบุคคลต่างๆ และในโอกาสต่างๆ กัน เราอาจกล่าวได้ว่าการเจริญเติบโตของบุคคลในสังคมหนึ่งๆ นั้นควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านภาษา เริ่มตั้งแต่การทำเสียงอ้อแอ้ไปจนถึงขั้นสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามไวยากรณ์ ในโอกาสต่างๆ ส่วนด้านสังคมบุคคลเรียนรู้ว่าจะใช้ภาษาอะไร อย่างไร เมื่อใด กับใคร การเรียนรู้ทั้งทางด้านภาษาและสังคมทำให้ผู้ใช้ภาษาทั่วไปสามารถใช้ภาษาโต้ตอบกันได้ การใช้ภาษาที่แตกต่างกันเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้บุคคลอยู่ร่วมในสังคมเดียวกันได้ ปัจจัยที่ทำให้ภาษาแตกต่างกัน มีหลายประการ อาทิ อายุ เพศ อาชีพ ถิ่นฐาน สถานภาพทางสังคมหรือชนชั้น หรือแม้แต่ภาษาถิ่น เป็นต้น

การศึกษาเรื่อง “A Comparative Study of the Thai and Zhuang Kinship Systems” ของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (ศุภมาส เอ่งฉ้วน . ๒๕๓๖ : ๓๑-๓๒ ; อ้างอิงจาก Prasithratsint . ๑๙๙๐) เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระบบเครือญาติภาษาไทยกับภาษาจ้วงด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างของครอบครัวจ้วงเปรียบเทียบผ่านทางคำเรียกญาติ ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาทางชาติพันธุ์ (Ethnoscience) ทำให้สามารถเข้าถึงความรู้สึกนึกคิดหรือโลกทัศน์ของกลุ่มชนนั้นๆ ได้โดยผ่านทางภาษาของเขา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลคำเรียกญาติภาษาจ้วงจาก ๖ ถิ่น ผลการเปรียบเทียบพบว่าระบบเครือญาติของภาษาไทย และภาษาจ้วงมีทั้งความเหมือน และความแตกต่างกัน กล่าวคือ คำเรียกญาติส่วนใหญ่ของจ้วงและไทย ไม่แตกต่างกันในเรื่องของมิติแห่งความแตกต่าง ทั้งสองระบบจะมีคำเรียกญาติที่แสดงความแตกต่างในมิติด้านเพศ รุ่นอายุ อายุ สายเลือด และฝ่ายพ่อ/แม่ มีเพียงจ้วงอุ้งถาง หยงหนิง กลุ่มเดียวเท่านั้นที่มีเงื่อนไขของมิติแห่งความแตกต่างทางเพศของผู้พูด (Sex of Speaker) เพิ่มอีก ๑ มิติ ทั้งนี้คำเรียกญาติของชาวจ้วง ๓ ถิ่น จากทั้งหมด ๖ ถิ่น แสดงลักษณะการตั้งถิ่นฐานตามฝ่ายชาย (Patrilocality) เนื่องจากมีการติดต่อกับจีน ลักษณะดังกล่าวนี้ต่างจากระบบของไทยที่ปฏิบัติกันอยู่เป็นส่วนใหญ่ อนึ่งระบบเครือญาติ

ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่างานวิจัยนี้ถือเป็นงานต้นแบบของงานวิจัยอื่นแห่งภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ศึกษาคำเรียกญาติด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่ง ภายหลังจึงมีผู้วิจัยอื่น อาทิ ศิษยานุศิษย์ได้นำวิธีวิเคราะห์เช่นนี้ไปศึกษาคำเรียกญาติในภาษาอื่นๆ อีก ได้แก่ การศึกษาของ วิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ (๒๕๓๕) และศุภมาส เองจ้วน (๒๕๓๖) ที่ได้กล่าวไว้ข้างแล้วข้างต้น สรุปได้ว่าคำเรียกญาติในภาษาคำเมืองสะท้อนลักษณะสำคัญในวัฒนธรรมล้านนาเรื่องระบบอาวุโส ขณะที่คำเรียกญาติภาษาจีนออกเขียนในภาคใต้ของประเทศไทย และเกาะปีนังของประเทศมาเลเซียสะท้อนลักษณะสำคัญทางวัฒนธรรมจีนออกเขียน ๒ ประการ ได้แก่ เรื่องระบบอาวุโสหรือความแตกต่างของอายุ และการเน้นฝ่ายพ่อ คือ การถือเพศชายเป็นสำคัญ

ปราณี กุลละวณิชย์ และคณะ (๒๕๓๕ . ๒๐-๔๕) กล่าวถึงการแปรของภาษาอันเกิดจากความแตกต่างของผู้พูดในสังคม และสถานการณ์การใช้ภาษาว่า ผู้พูดภาษาแต่ละคนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม แต่ละคนจะมีสถานภาพแตกต่างจากสมาชิกคนอื่นของสังคมด้วยปัจจัยต่างๆ ทางสังคมวิทยา เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ชาติพันธุ์ ชั้นทางสังคม และถิ่นที่อยู่อาศัย ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการแปรของภาษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือด้วยเหตุที่คนในสังคมมีความแตกต่างกัน ภาษาที่เขาพูดจึงแตกต่างกันด้วย นอกจากนี้ปัจจัยด้านสถานภาพของบุคคลดังกล่าวแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง กาลเทศะ เรื่องที่พูด และวัตถุประสงค์ของผู้พูดซึ่งเป็นองค์ประกอบของบริบทการใช้ภาษาหรือสถานการณ์การใช้ภาษา ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดให้ใช้ภาษาแตกต่างกันไปด้วย

ประพจน์ อัครวิรุฬหการ (๒๕๓๙ . ๑๗-๓๗) ได้กล่าวไว้ว่า

สังคมของมนุษย์เป็นสังคมภาษา และสังคมมนุษย์มีโครงสร้างที่ซับซ้อน ในสังคมหนึ่งอาจแยกเป็นสังคมกลุ่มย่อยๆ สังคมเหล่านี้มีภาษาที่มีลักษณะเป็นของตนเองอยู่บ้างไม่มากก็น้อย ภาษาของบางกลุ่มก็เหมือนกันมากเนื่องจากเสวนาสัมพันธ์กันมาก บางกลุ่มก็ต่างออกไปมากทั้งเป็นภาษาใหญ่ภาษาเดียวกัน เพราะเสวนากันน้อย ภาษาของกลุ่มที่ต่างกันอย่างนี้มักจะต่างกันทั้งสองด้าน คือ ต่างกันในแง่ของภาษาโดยตรง และต่างกันทางสังคม ข้อหลังนี้คือ เมื่อเวลาที่พูดหรือใช้ภาษา ภาษาที่ใช้จะต่างกันไปตามอาชีพ ถิ่น กลุ่มสังคม กลุ่มเชื้อชาติ การรู้ภาษาอื่นๆ วัย เพศ การศึกษา ความพิการ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องระลึกอยู่เสมอว่า คนคนเดียวอาจอยู่ในกลุ่มสังคมหลายกลุ่มได้ในเวลาเดียวกัน เช่น ผู้มีอาชีพเป็นแพทย์ อาจอยู่ในกลุ่มเชื้อชาติที่มีชาติอื่นปน เช่น เป็นลูกคนจีนเกิดในประเทศไทย เมื่ออยู่ในโรงพยาบาลอาจเป็นหัวหน้า กลับมาบ้านเป็นลูก อ่อนวัยกว่าผู้อาวุโสทางบ้าน เช่น พ่อแม่หรือปู่ตายาย ที่น่าสนใจคือ การใช้ภาษาของคนในสังคมในลักษณะดังกล่าว ย่อมแสดงให้เห็นค่านิยมทัศนคติของคนแต่ละคนในแต่ละกลุ่ม

ส่วนการศึกษาคำสรรพนามตามเพศของผู้พูดของผู้พูดของโสมพิทยา คงตระกูล (๒๕๓๙) ดังแสดงในงานวิจัยเรื่อง “การจำแนกความแตกต่างตามเพศในการใช้คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ และคำลงท้ายบอกความสุภาพของนิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” พบว่าการใช้คำสรรพนามและคำลงท้ายแตกต่างกันตามเพศ กล่าวคือ เพศชายใช้คำสรรพนามและคำลงท้ายบอกเพศชาย ได้แก่ *ผม* และ *ครับ* ในขณะที่เพศหญิงใช้คำสรรพนามและคำลงท้ายบอกเพศหญิง ได้แก่ *หนู* *ดิฉัน* และ *คะ ค่ะ ขา จ๊ะ จำ ฮะ* ส่วนเพศชายที่มีจิตใจเป็นหญิงมักใช้ทั้งคำสรรพนามและคำลงท้ายบอกเพศชายและบอกเพศหญิง ได้แก่ *ผม หนู* และ *ครับ คะ*

นอกจากการศึกษาการใช้คำสรรพนามและคำลงท้ายในภาษาไทยที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านเพศของผู้พูดแล้ว ยังมีการศึกษาการใช้คำเรียกขานในภาษาอื่นอีก ที่พบว่าปัจจัยทางสังคมต่างๆ อันได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง เพศ และตำแหน่ง/อาชีพ ล้วนมีผลต่อการใช้คำเรียกขานในภาษาจีน ดังที่ ไฮยาซินธ์ กัวดาร์ท (สุดา หัสสภาคณ.๒๕๔๕:๑๕; อ้างอิงจาก Hyacinth Guadart .๑๙๙๙) ได้ศึกษาจากงานที่รวบรวมการใช้คำเรียกขานในประเทศที่อยู่ในเอเชีย โดยเก็บข้อมูลจากนักศึกษา เจ้าหน้าที่ ศิษย์เก่าจากฮาวาย เป็นต้น ตัวอย่างการใช้คำเรียกขานในภาษาจีน เช่น เพื่อนสนิทเรียกกันด้วยชื่อ ส่วนเพื่อนร่วมงานและคนรู้จักเรียกขานกันด้วย *คำนำหน้า+ชื่อเต็ม* หรือ *คำนำหน้า+นามสกุล* ในขณะที่ผู้ฟังที่เป็นเพศหญิงต้องพิจารณาถึงสถานภาพว่าแต่งงานแล้วหรือไม่ หากยังไม่แต่งงานจะถูกเรียกขานด้วย *ชื่อเต็ม* หรือ *ชื่อสกุล* ถ้าเป็นหญิงที่แต่งงานแล้วก็ใช้ชื่อของสามีหรือชื่อสกุลของสามี นอกจากนี้ยังพบว่า *ตำแหน่ง/อาชีพ* ก็มีความสำคัญต่อการใช้คำเรียกขาน กล่าวคือ หากผู้ฟังมีตำแหน่ง ผู้พูดก็จะเรียกผู้ฟังด้วย *ตำแหน่ง* นั้น เช่น เรียกคนที่เป็อาจารย์มหาวิทยาลัยว่า *Lao shi* (อาจารย์) หรืออาจเรียกด้วย *ชื่อสกุล+ตำแหน่ง/อาชีพ*

ผลการศึกษาต่างๆ ข้างต้นแสดงว่ามีปัจจัยหลากหลายที่มีผลต่อการใช้ภาษา อาทิ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง อายุ เพศ ชนชั้น เป็นต้น หนึ่งสำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาคำเรียกขานของพระสงฆ์ชาวไทยที่จำพรรษาในกรุงเทพมหานครมีเพศ อายุ สถานภาพ และความสนิทสนมของฆราวาสผู้ถูกเรียก รวมทั้งอายุพรรษาของพระสงฆ์ผู้ถูกเรียกเป็นตัวแปรสำคัญในงานวิจัย

การศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดนี้ ในแต่ละส่วนมีความเกี่ยวข้องกับงานที่ผู้วิจัยทำ กล่าวคือ การศึกษาค้นคว้าเรื่องคำเรียกขานทั้งที่ใช้ในภาษาต่างประเทศและภาษาไทยนั้นมีความเกี่ยวข้องโดยตรงเนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเรื่องการใช้คำเรียกขานส่วนที่ศึกษาค้นคว้าเรื่องปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการใช้ภาษานั้นก็เพื่อนำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยนี้

บทที่ ๓

โครงสร้าง ส่วนประกอบ และรูปแบบคำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย

การศึกษาคำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย ผู้วิจัยจำแนกการวิเคราะห์ข้อมูลคำเรียกขานของพระสงฆ์ไทยเป็น ๓ ลักษณะ ดังต่อไปนี้ คือ โครงสร้างของคำเรียกขาน ส่วนประกอบของคำเรียกขาน และรูปแบบของคำเรียกขาน ผลการศึกษา มีดังนี้

๑. โครงสร้างคำเรียกขาน

โครงสร้างคำเรียกขาน หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของคำเรียกขานคำหนึ่งที่อยู่ประกอบด้วยส่วนประกอบตั้งแต่ ๑ หน่วย ๒ หน่วย ๓ หน่วย และ ๔ หน่วยตามแต่ละลักษณะทางกายภาพของคำเรียกขานนั้นๆ

ผู้วิจัยจำแนกการวิเคราะห์โครงสร้างคำเรียกขานเป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ โครงสร้างคำเรียกขานของพระสงฆ์ และโครงสร้างคำเรียกขานของฆราวาส แต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้

๑.๑ โครงสร้างคำเรียกขานของพระสงฆ์

โครงสร้างคำเรียกขานของพระสงฆ์จำแนกประเภทย่อยได้ ๔ ประเภท คือ คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้างหน่วยเดียว คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้าง ๒ หน่วย คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้าง ๓ หน่วย และคำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้าง ๔ หน่วย แต่ละประเภทย่อยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑.๑.๑ คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้างหน่วยเดียว

คำเรียกขานประเภทนี้ คือ คำเรียกขานที่ปรากฏตามลำพังได้โดยไม่มีส่วนประกอบคำเรียกขานประเภทอื่นๆ มาประกอบด้วย คำเรียกขานที่พบ อาทิ บี บิ๊ก จุง ต้ม บอส เป้า ออม กี สำรวย เล็ก หมู โจ๊ก ออร์ เพ็ญ เปี้ยก ป่อง ตุ่ม เหนือ ออฟ ดัน ต๊ะ อั้น หน้อย ดวย เล็ก ต้าว พี่ น้ำ อา ลุง ตา ยาย พระ หมอ อาจารย์ แม่คำ ทิด นาค นักเรียน ครู เจ้าบ่าว เจ้าสาว ไอติม โตเกียว ปลาหมึก ผ.อ. (ผู้อำนวยการ) ดาบ จำ ผู้กำกับ ผู้พัน นางงามแปดริ้ว ตัวเล็ก เอ้ย เอ้ย โยม คุณ ท่าน เธอ หนู หนู่ม และมหา

๑.๑.๒ คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้าง ๒ หน่วย

คำเรียกขานประเภทนี้มีโครงสร้าง ๒ หน่วย คือ คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ ๒ หน่วยมาประกอบกันเป็นคำเรียกขานคำหนึ่ง ตัวอย่างคำเรียกขานที่พบ อาทิ คุณโยม โยมแม่ โยมพ่อ โยมหน้า โยมพี่ โยมลุง โยมอา โยมป้า โยมปู่ โยมย่า โยมยาย โยมตา โยมป้า โยมยุง โยมพร โยมตวย โยมหน้อย โยมช่วย โยมป้อม โยมดี โยมอาจารย์ คุณหมอ คุณตำรวจ คุณครู ท่านเหนือ ท่านจุง ท่านออร์ ท่านโจ๊ก ท่านหน้อย ท่านหนึ่ง ท่านสมชาย ท่านฟิล์ม ท่านยู่ ท่านเอก ท่านตุ้ย ท่านตัม ท่านนภดล ท่านทศพร ท่านอุทัย คุณกฤต คุณไก่อ คุณอั้น คุณปี มหาสุริยา มหางามพล

มหาอุดร มหาอภิชาติ มหาสาคร อีแห้ว อีสวย ไอบ้อส ไอ๋มด ไอ้ออม ไอ้อันธุ์ ไอ้อุ่นม ไอิ่ทิด ตา
 แกละ ตาโนช ยาย (ยัย) แอ้ม ยาย (ยัย) ติว ป้าขวด ไอบี้ ไอิ่ห้วหลิม ไอิ่ตัวเล็ก น้องเฟิน พี่ตุ๊ก พี่
 หนึ่ง พี่น้อย พี่หนู พี่อ้อย พี่นิต พี่เล็ก พี่บี พี่เสริมเกียรติ พี่แวน พี่เด็ย พี่นนท์ พี่ชู พี่ตัน น้าน้อง
 อาคิด อาเอ๋ น้ายง ป้ารวย ยายแดง ป้าเล็ก ทิดใหญ่ ทิดตัน ทิดตะ ทิดเหนื่อ ทิดเบ็น ทิดอ้น ทิดออฟ
 ครูแบน อาจารย์วัลภา อาจารย์ประเชิญ อาจารย์สุวรรณี อาจารย์แย้ม อาจารย์อึ้ง อาจารย์เด็ย
 อาจารย์ต่อ อาจารย์นง อาจารย์หงวน อาจารย์เวก อาจารย์วิฑูรย์ หลวงพี่ หลวงพ่อ หลวงน้า หลวง
 อา หลวงลุง หลวงตา หลวงปู่ พระนเรศน์ พระแอ็ด พระตุน พระไพ พระอาร์ต พระแจ็ก พระปลุก
 พระสมชาย พระฟิล์ม พระน้อย พระหนู พระศักดิ์ พระแย้ม พระอาจารย์ เฮ้ย...น้ำหวาน เอ้ย...บี
 เฮ้ย...บอส และเฮ้ย...อื่น

๑.๑.๓ คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้าง ๓ หน่วย

คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้าง ๓ หน่วย คือ คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ ๓
 หน่วยมาประกอบกันเป็นคำเรียกขานคำหนึ่ง ตัวอย่างคำเรียกขานที่พบ อาทิ คุณโยมอาจารย์ เฮ้ย...
 ไอบ้อส เฮ้ย...ไอ๋มด เอ้ย...ไอ่หวาน เอ้ย...ไอ้สิทธิ์ หลวงพี่กบ หลวงพี่น้อย หลวงพี่บี หลวงพี่ศักดิ์
 หลวงน้าสันติ หลวงน้าชู หลวงน้าอ้อย หลวงตาเส็ง หลวงตานิต หลวงตาไพ หลวงตากง หลวงตาดี
 หลวงอาวิ โยมอาจารย์วัลภา โยมอาจารย์ประเชิญ โยมอาจารย์สุวรรณี โยมพี่ตุ๊ก โยมพี่จิว โยมน้า
 แป้น โยมน้าเมียด โยมลุงเพิ่ม และโยมยายใจ

๑.๑.๔ คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้าง ๔ หน่วย

คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้าง ๔ หน่วย คือ คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ ๔
 หน่วยมาประกอบกันเป็นคำเรียกขานคำหนึ่ง ตัวอย่างคำเรียกขานที่พบ อาทิ หลวงพี่มหาอุดร
 หลวงพี่มหาอภิชาติ หลวงพี่มหาสุรียา และหลวงพี่มหาสาคร

การศึกษาการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยของ ม.ร.ว กัลยา ดิงศภักดิ์ และอมรา
 ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (๒๕๓๑) ได้แสดงโครงสร้างคำเรียกขานอย่างชัดเจนในรูปของกฎ ผู้วิจัยจึงนำ
 แนวคิดดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์โครงสร้างคำเรียกขานของพระสงฆ์ด้วย โครงสร้าง
 คำเรียกขานของพระสงฆ์ทั้ง ๓ ประเภทดังที่แสดงไว้ข้างต้นตามข้อที่ ๑.๑ สามารถแสดงเป็นกฎได้
 ดังนี้

คำเรียกขานของพระสงฆ์	→	(ก)+(ข)(ค)(ง)(จ)(ฉ)(ช)
ก	→	คำเรียก (อาลปะนะ)
ข	→	สรรพนาม / คำนำหน้า
ค	→	ยศ
ง	→	คำเรียกญาติ
จ	→	ตำแหน่ง / อาชีพ
ฉ	→	ชื่อ
ช	→	ฉายา

จากกฎอธิบายได้ว่า คำเรียกขานอาจประกอบด้วยตัวเลือก ก ที่ปรากฏหรือไม่ปรากฏก็ได้ และตามด้วยอีก ๑ ตัวเลือกตั้งแต่ ข ถึง ช หรือตัวเลือก ข ถึง ช ผสมกัน แต่ต้องเรียงลำดับตามที่กำหนด ส่วนเครื่องหมายวงเล็บเกี่ยวกับ () (ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภักดิ์; และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์:๒๕๓๑ : ๒๐) หมายความว่า หน่วยที่อยู่ในวงเล็บทั้งสองที่เกี่ยวกับต้องปรากฏอย่างน้อย ๑ ตัวเลือกและเรียงลำดับตามที่กำหนด

เมื่อนำกฎโครงสร้างคำเรียกขานของพระสงฆ์ข้างต้นมาวิเคราะห์เป็นกฎโครงสร้างย่อยที่ละกฎตามลักษณะทางกายภาพ คือ หน่วยเดียว สองหน่วย สามหน่วย และสี่หน่วย สามารถจำแนกเป็นกฎย่อยได้ดังนี้

กฎโครงสร้างคำเรียกขานหน่วยเดียว มีดังนี้

๑. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	คำเรียก (อาลปะนะ)
๒. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	สรรพนาม/คำนำหน้า
๓. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	ยศ
๔. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	คำเรียกญาติ
๕. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	ตำแหน่ง/อาชีพ
๖. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	ชื่อ
๗. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	ฉายา

กฎโครงสร้างคำเรียกขาน ๒ หน่วย มีดังนี้

๑. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	คำเรียก+ชื่อ (ก+ฉ)
๒. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	สรรพนาม/คำนำหน้า+สรรพนาม/คำนำหน้า(ข+ข)
๓. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	สรรพนาม/คำนำหน้า+คำเรียกญาติ (ข+ง)
๔. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	สรรพนาม/คำนำหน้า+ตำแหน่ง/อาชีพ (ข+จ)
๕. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	สรรพนาม/คำนำหน้า+ชื่อ (ข+ฉ)
๖. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	คำนำหน้า + ฉายา (ข+ช)
๗. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	คำเรียกญาติ+ชื่อ (ง+ฉ)
๘. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	อาชีพ+ตำแหน่ง/อาชีพ (จ+จ)
๙. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	อาชีพ/ตำแหน่ง+ชื่อ (จ+ฉ)

กฎโครงสร้างคำเรียกขาน ๓ หน่วย มีดังนี้

๑. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	คำเรียก+คำนำหน้า+ชื่อ (ก+ข+ฉ)
๒. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	คำนำหน้า+คำนำหน้า+อาชีพ (ข+ข+จ)
๓. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ (ข+ง+ฉ)
๔. คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	คำนำหน้า+อาชีพ+ชื่อ (ข+จ+ฉ)

กฎโครงสร้างคำเรียกขาน ๔ หน่วย มีเพียงกฎเดียว คือ

คำเรียกขานของพระสงฆ์	—————>	คำนำหน้า(เฉพาะพระสงฆ์)+คำเรียกญาติ+ตำแหน่ง+ชื่อ (ข+ง+จ+ฉ)

๑.๒ โครงสร้างคำเรียกขานของฆราวาส

ผลการวิเคราะห์โครงสร้างคำเรียกขานของฆราวาส พบว่าสามารถจำแนกคำเรียกขานเป็นประเภทย่อย ๆ ได้ ๓ ประเภท คือ คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้างหน่วยเดียว คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้าง ๒ หน่วย และคำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้าง ๓ หน่วย แต่ละประเภทย่อยมีรายละเอียดดังนี้

๑.๒.๑ คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้างหน่วยเดียว

คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้างหน่วยเดียวที่พบ อาทิ คุณ ท่าน พระคุณเจ้า พี่ พระจารย์ อาจารย์ อู๊ด หน้อย ตูน และเดื่อย

๑.๒.๒ คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้าง ๒ หน่วย

คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้าง ๒ หน่วยที่พบ อาทิ ท่านเจ้าอาวาส ท่านเลขา ท่านอาจารย์ ท่านวิศุรย์ ท่านอึ้ง ท่านตุน ท่านไก่อ ท่านไพ ท่านการะเวก ท่านเรศน์ ท่านจุง ท่านบีก ท่านเอก ท่านยะ ท่านเดื่อย ท่านหนึ่ง ท่านนนท์ ท่านหงวน พระอั้น พระเหนื่อ พระตัม พระตัน พระตีะ พระหมาน พระออฟ พระกบ พระเยี่ยม พระศักดิ์ อาจารย์ต่อ อาจารย์การะเวก อาจารย์นนท์ อาจารย์ดี พระอาจารย์ พระเพื่อน พี่หนู พี่หน้อย พี่ยง พี่ตุน พี่บี พี่เล็ก พี่แยม พี่เรศน์ หลวงพ่อ หลวงพี่ หลวงลุง หลวงตา หลวงปู่ หลวงน้ำ หลวงอา และหลวงลูก

๑.๒.๓ คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้าง ๓ หน่วย

คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้าง ๓ หน่วยที่พบ อาทิ หลวงตาเส็ง หลวงตาไพ หลวงตาคง หลวงพี่ไก่อ หลวงพี่หนู หลวงพี่จุง หลวงพี่บี หลวงน้ำอึ้ง หลวงอาบี๊ด หลวงอนิต พระอาจารย์สุรพงษ์ พระอาจารย์ณรงค์ พระอาจารย์การะเวก พระอาจารย์กฤษ พระอาจารย์อำพันธ์ พระพี่ตุน พระพี่หนู และพระพี่จุง

คำเรียกขานที่ตัวอย่างประชากรใช้มีหลายโครงสร้าง ผลการวิเคราะห์โครงสร้างคำเรียกขานข้างต้นตามข้อที่ ๑.๒ พบส่วนประกอบคำเรียกขานของฆราวาสมี ๕ ประเภท ซึ่งนำมาสร้างเป็นกฎแสดงโครงสร้างทั้งหมดได้ดังนี้

$$\text{คำเรียกขานของฆราวาส} \longrightarrow (ก) + \left(\begin{array}{c} ข \\ ค \\ ง \end{array} \right) (จ)$$

ก	→	คำนำหน้า (เฉพาะพระสงฆ์)
ข	→	สรรพนาม/คำนำหน้า
ค	→	ตำแหน่ง/อาชีพ
ง	→	คำเรียกญาติ
จ	→	ชื่อ

จากกฎข้างต้นอธิบายได้ว่า คำเรียกขานของฉรรวาสอาจประกอบด้วยตัวเลือก ก ที่ปรากฏหรือไม่ปรากฏก็ได้ และตามด้วยอีก ๑ ตัวเลือกตั้งแต่ ข ถึง จ หรือตัวเลือก ข ถึง จ ผสมกันก็ได้ แต่ต้องเรียงตามลำดับที่กำหนด ส่วนเครื่องหมายปีกกา { } หมายความว่า ต้องมีอย่างน้อย ๑ ตัวเลือก และเครื่องหมายวงเล็บเกี่ยวกัน () หมายความว่า หน่วยที่อยู่ในเครื่องหมายวงเล็บทั้งคู่ที่เกี่ยวกันต้องปรากฏอย่างน้อย ๑ ตัวเลือก และต้องเรียงลำดับตามที่กำหนด

กฎโครงสร้างคำเรียกขานของฉรรวาสข้างต้น เมื่อนำมาวิเคราะห์เป็นกฎโครงสร้างย่อยที่ละกฎตามลักษณะทางกายภาพ คือ หน่วยเดียว ๒ หน่วย หรือ ๓ หน่วย สามารถจำแนกเป็นเป็นกฎย่อยได้ดังนี้

กฎโครงสร้างคำเรียกขานหน่วยเดียว มีดังนี้

๑. คำเรียกขานของฉรรวาส	—————>	สรรพนาม/คำนำหน้า
๒. คำเรียกขานของฉรรวาส	—————>	ตำแหน่ง/อาชีพ
๓. คำเรียกขานของฉรรวาส	—————>	คำเรียกญาติ
๔. คำเรียกขานของฉรรวาส	—————>	ชื่อ

กฎโครงสร้างคำเรียกขาน ๒ หน่วย มีดังนี้

๑. คำเรียกขานของฉรรวาส	—————>	คำนำหน้า (เฉพาะพระสงฆ์) + คำเรียกญาติ (ก+ง)
๒. คำเรียกขานของฉรรวาส	—————>	คำนำหน้า + ตำแหน่ง (ข+ค)
๓. คำเรียกขานของฉรรวาส	—————>	คำนำหน้า + ชื่อ (ข+จ)
๔. คำเรียกขานของฉรรวาส	—————>	อาชีพ + ตำแหน่ง (ค+ค)
๕. คำเรียกขานของฉรรวาส	—————>	อาชีพ + ชื่อ (ค+จ)
๖. คำเรียกขานของฉรรวาส	—————>	คำเรียกญาติ + ชื่อ (ง+จ)

กฎโครงสร้างคำเรียกขาน ๓ หน่วย มีดังนี้

๑. คำเรียกขานของฉรรวาส	—————>	คำนำหน้า (เฉพาะพระสงฆ์) + คำเรียกญาติ + ชื่อ (ก+ง+จ)
๒. คำเรียกขานของฉรรวาส	—————>	อาชีพ + ตำแหน่ง + ชื่อ (ค+ค+จ)
๓. คำเรียกขานของฉรรวาส	—————>	อาชีพ + คำเรียกญาติ + ชื่อ (ค+ง+จ)

๒. ส่วนประกอบคำเรียกขาน

ส่วนประกอบคำเรียกขาน หมายถึง หน่วยคำหรือคำส่วนใดส่วนหนึ่งที่ประกอบอยู่ร่วมกันในคำเรียกขานคำหนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่งก็คือประเภทของคำที่ประกอบกันเป็นคำเรียกขานคำหนึ่ง

ผลจากการศึกษากฎโครงสร้างคำเรียกขานทั้งสองกฎตามข้อที่ ๑ ข้างต้น พบว่าสามารถจำแนกส่วนประกอบคำเรียกขานได้ ๒ ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ ส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ และส่วนประกอบคำเรียกขานของฉรรวาส มีรายละเอียด ดังนี้

๒.๑ ส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์

จากกฎโครงสร้างคำเรียกขานของพระสงฆ์ตามข้อที่ ๑.๑ ผู้วิจัยจำแนกส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ได้เป็น ๒ ลักษณะย่อย ได้แก่ ส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ใช้เรียกภรรยา และส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ใช้เรียกพระสงฆ์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๒.๑.๑ ส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ใช้เรียกภรรยา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลคำเรียกขานของพระสงฆ์ไทยพบว่าส่วนประกอบของคำเรียกขานอาจประกอบด้วยคำประเภทต่าง ๆ กันตั้งแต่ ๑ คำขึ้นไป ส่วนประกอบของคำเรียกขานที่พบมี ๗ ประเภท ได้แก่ ชื่อ คำเรียกญาติ อาชีพ/ตำแหน่ง ยศ ฉายา คำเรียก (อาल्पนะ) และสรรพนาม/คำนำหน้า รายละเอียดเกี่ยวกับส่วนประกอบของคำเรียกขานดังกล่าว มีดังนี้

๒.๑.๑.๑ ชื่อ

ชื่อ หมายถึง คำที่ตั้งขึ้นสำหรับเรียกบุคคลโดยเฉพาะเจาะจง ทั้งชื่อเล่น และชื่อจริง ชื่อที่พบในการศึกษานี้มีทั้งชื่อเล่นและชื่อจริง อาทิ บี บอส เป้า ออม กี และสำรวย เป็นต้น

๒.๑.๑.๒ คำเรียกญาติ

คำเรียกญาติ หมายถึง คำที่แสดงความสัมพันธ์โดยเชื้อสายหรือโดยการแต่งงาน เป็นคำที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นญาติจริง หรือไม่ใช่ญาติแต่ผู้พูดเปรียบเทียบว่าเหมือนญาติ อาทิ พี่ น้ำ อา เป็นต้น

๒.๑.๑.๓ อาชีพ/ตำแหน่ง

อาชีพ หมายถึง คำเรียกขานที่ระบุอาชีพของผู้ฟัง จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คำเรียกอาชีพที่พระสงฆ์ไทยใช้เรียกขานภรรยา ได้แก่ หมอ อาจารย์ แม่ค้า-พ่อค้า ทิด นาค เจ้าบ่าว-เจ้าสาว นักเรียน และตำรวจจราจร

ตำแหน่ง หมายถึง ฐานะการงาน จากการวิเคราะห์พบว่า คำเรียกตำแหน่งที่พระสงฆ์ไทยใช้เรียกภรรยา ได้แก่ ครู ผ.อ(ผู้อำนวยการ) และ อาจารย์

การศึกษานี้ผู้วิจัยจัดคำเรียกอาชีพและตำแหน่งไว้เป็นประเภทเดียวกัน เพราะอาชีพและตำแหน่งมีลักษณะคาบเกี่ยวกัน อาทิ “อาจารย์” อาจถือได้ว่าเป็นทั้งอาชีพและตำแหน่ง

๒.๑.๑.๔ ยศ

ยศ หมายถึง เครื่องกำหนดฐานะหรือชนชั้นของข้าราชการทหาร ตำรวจ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบการใช้ *ยศ* เรียกขานผู้ฟังที่เป็นตำรวจจราจร และข้าราชการบำนาญทหาร อาทิ ดาบ จำ ผู้พัน ผู้กำกับ

๒.๑.๑.๕ ฉายา

ฉายา หมายถึง คำหรือวลีที่ตั้งขึ้นจากลักษณะเด่นบางประการของผู้ฟัง จากการวิเคราะห์พบการใช้ *ฉายา* เรียกขานภรรยาเพียง ๔ คำ ได้แก่ ไฉหัวหลิม นางงามแปดริ้ว ตัวเล็ก และ ยาย

๒.๑.๑.๖ คำเรียก (อาลปนนะ)

คำเรียก (อาลปนนะ) หมายถึง คำร้องเรียกผู้จะพูดด้วย เป็นคำที่ไม่มี ความหมาย แต่ในทางไวยากรณ์เป็นคำที่ใช้เรียกผู้ฟังก่อนที่จะเริ่มสนทนา จากการวิเคราะห์พบการใช้ คำเรียก ได้แก่ เอ้ย และ เฮ้ย

๒.๑.๑.๗ สรรพนาม/คำนำหน้า

สรรพนาม หมายถึง คำที่ผู้พูดใช้เรียกแทนชื่อผู้ฟัง เป็นคำที่ไม่ใช่คำประเภทที่ ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จากการวิเคราะห์พบว่า พระสงฆ์ไทยเรียกขานฆราวาสโดยใช้คำสรรพนาม อาทิ โยม คุณ เธอ หนู่ม หนู ตัวเล็ก เป็นต้น

คำนำหน้า หมายถึง คำที่มักปรากฏหน้าส่วนประกอบอื่นของคำเรียกขาน ส่วนใหญ่เป็นคำระบุเพศหรือสถานภาพของผู้ฟัง เมื่อเปรียบเทียบกับผู้พูดว่าสูงหรือต่ำกว่า จากการ วิเคราะห์พบว่าพระสงฆ์ไทยเรียกขานฆราวาสโดยใช้คำนำหน้า อาทิ อี ไอ้ โยม

การศึกษานี้ผู้วิจัยจัดคำสรรพนามและคำนำหน้าไว้ด้วยกัน เพราะสรรพนามและ คำนำหน้ามีลักษณะคาบเกี่ยวกัน เช่น “โยม” อาจถือได้ว่าเป็นทั้งสรรพนามและคำนำหน้า

๒.๑.๒ ส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ใช้เรียกพระสงฆ์

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ใช้เรียก พระสงฆ์ด้วยกันทั้งสิ้น ๖ ประเภท ได้แก่ ชื่อ คำเรียกญาติ อาชีพ/ตำแหน่ง สรรพนาม/คำนำหน้า คำ เรียก (อาลปนนะ) และฉายา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑.๒.๑ ชื่อ

ชื่อที่พบมีทั้งชื่อจริงและชื่อเล่น ทว่าส่วนมากพระสงฆ์จะเรียกขานกันด้วยชื่อ เล่น อาทิ ตูน จุง คักดี โอ เตื่อย สันติ สมชาย เป็นต้น

๒.๑.๒.๒ คำเรียกญาติ

คำเรียกญาติที่พบส่วนใหญ่ คือ คำเรียกญาติฝ่ายพ่อ อาทิ ปู่ ลุง อา พี่ ส่วนคำ เรียกญาติฝ่ายแม่มีเพียง ๒ คำ ได้แก่ ตา และน้า

๒.๑.๒.๓ อาชีพ/ตำแหน่ง

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบส่วนประกอบคำเรียกขานที่เป็นคำเรียกอาชีพ เพียงคำเดียว คือ พระ ส่วนตำแหน่งพบ ๒ คำ ได้แก่ มหา และอาจารย์

๒.๑.๒.๔ สรรพนาม/คำนำหน้า

ส่วนประกอบคำเรียกขานที่เป็นสรรพนามที่พระสงฆ์ใช้เรียกพระสงฆ์ด้วยกัน พบ ๒ คำ ได้แก่ ท่าน และคุณ ส่วนคำนำหน้าที่ใช้กับเฉพาะพระสงฆ์พบเพียงคำเดียว คือ หลวง

๒.๑.๒.๕ คำเรียก (อาลปนนะ)

คำเรียก (อาลปนนะ) ที่พบ มีเพียงคำเดียว คือ เฮ้ย

๒.๑.๒.๖ ฉายา

คำเรียกขานซึ่งเป็นฉายาที่พบมีเพียง ๒ คำ คือ แวน และ เยี่ยมหัวท้อ

๒.๒ ส่วนประกอบคำเรียกขานของฉรรวาวาส

เมื่อนำกฎโครงสร้างคำเรียกขานของฉรรวาวาสตามข้อที่ ๑.๒ มาวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบ ส่วนประกอบของคำเรียกขาน ๕ ประเภท ได้แก่ คำนำหน้า (เฉพาะพระสงฆ์) สรรพนาม/คำนำหน้า อาชีพ/ตำแหน่ง คำเรียกญาติ และ ชื่อ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ คำนำหน้า (เฉพาะพระสงฆ์)

คำนำหน้าเฉพาะพระสงฆ์ที่พบ คือ หลวง

๒.๒.๒ สรรพนาม/คำนำหน้า

สรรพนามหรือคำนำหน้าที่พบมีเพียง ๒ คำ คือ ท่าน และคุณ

๒.๒.๓ อาชีพ/ตำแหน่ง

ส่วนประกอบที่เป็นคำเรียกอาชีพพบเพียงคำเดียว คือ พระ ส่วนประกอบที่เป็นคำเรียกตำแหน่งพบ ๒ คำ คือ มหา และอาจารย์

๒.๒.๔ คำเรียกญาติ

คำเรียกญาติที่พบ ได้แก่ คำเรียกญาติฝ่ายพ่อ อาทิ ปู่ ลุง พ่อ อา และพี่ ส่วนคำเรียกญาติฝ่ายแม่พบเพียง ๒ คำ คือ ตา น้า

๒.๒.๕ ชื่อ

ส่วนประกอบที่เป็นชื่อพบทั้งชื่อจริงและชื่อเล่น อาทิ อัมพันธ์ สุรพงษ์ ณรงค์ ไก่หนึ่ง หนู เป็นต้น

๓. รูปแบบคำเรียกขาน

รูปแบบคำเรียกขาน หมายถึง ลักษณะการเรียงลำดับส่วนประกอบคำเรียกขานที่ แตกต่างกันตามลำดับการปรากฏ และตามแต่ละลักษณะโครงสร้างของคำเรียกขานคำนั้นๆ

โครงสร้าง และส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์และฉรรวาวาสที่สร้างเป็นกฎ ข้างต้น เมื่อนำมาวิเคราะห์เพื่อจำแนกรูปแบบคำเรียกขานสามารถแบ่งออกเป็น ๔ ประเภทใหญ่ๆ คือ คำเรียกขานประเภทที่มีรูปแบบโครงสร้างหน่วยเดียว คำเรียกขานประเภทที่มีรูปแบบโครงสร้าง ๒ หน่วย คำเรียกขานประเภทที่มีรูปแบบโครงสร้าง ๓ หน่วย และคำเรียกขานประเภทที่มีรูปแบบโครงสร้าง ๔ หน่วย ดังรายละเอียดในหัวข้อต่อไปนี้

๓.๑.๑ รูปแบบคำเรียกขานที่พระสงฆ์ใช้เรียกฉรรวาวาส

ผลจากการวิเคราะห์กฎโครงสร้างคำเรียกขานของพระสงฆ์ตามข้อที่ ๑.๑ ข้างต้น พบว่า รูปแบบของคำเรียกขานสามารถจำแนกได้เป็น ๓ รูปแบบ ดังต่อไปนี้

๓.๑.๑.๑ รูปแบบคำเรียกขานโครงสร้างหน่วยเดียว

รูปแบบคำเรียกขานโครงสร้างหน่วยเดียว คือ รูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏ ตามลำพัง ไม่มีส่วนประกอบคำเรียกขานประเภทอื่นๆ มาประกอบด้วย มี ๗ ประเภท ได้แก่

๓.๑.๑.๑.๑ ชื่อ

ชื่อที่พบในการศึกษานี้มีทั้งชื่อเล่นและชื่อจริง อาทิ บี บอส เป้า ออม
กี และสำรวย เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค ออม มานีซี

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยกลางคนเรียกเด็กหญิงที่สนิทสนมให้เข้ามารับขนม

ตัวอย่างประโยค ตวย หลวงพ่อเรียก

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่พูดกับลูกศิษย์วัดชายวัยกลางคนที่สนิทสนมกัน

๓.๑.๑.๑.๒ คำเรียกญาติ

คำเรียกญาติที่พบในการศึกษานี้ อาทิ พี่ น้ำ อา เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค ตา นั้นขายยังง

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยกลางคนถามราคาสินค้าจากพ่อค้าชราที่ไม่รู้จักกัน

ตัวอย่างประโยค แปดโมงเช้านะแม่ อย่าลืมหุ้ดข้าวกับชอง ๕ ชอง

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นพูดกับฆราวาสหญิงวัยกลางคนซึ่งเป็นแม่ของตน

๓.๑.๑.๑.๓ อาชีพ/ตำแหน่ง

คำเรียกอาชีพที่พระสงฆ์ใช้เรียกฆราวาส อาทิ หมอ อาจารย์ แม่ค้า

ทิด นาค เจ้าบ่าว-เจ้าสาว นักเรียน

คำเรียกตำแหน่งที่พระสงฆ์ไทยใช้เรียกฆราวาส อาทิ ครู อาจารย์ ผ.อ

(ผู้อำนวยการ)

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่าการศึกษานี้ผู้วิจัยจัดคำเรียกอาชีพและตำแหน่งไว้
เป็นประเภทเดียวกัน เพราะอาชีพและตำแหน่งมีลักษณะคาบเกี่ยวกัน เช่น “อาจารย์” อาจถือได้ว่า
เป็นทั้งอาชีพและตำแหน่ง

ตัวอย่างประโยค ทิด...ทิดรอเดี๋ยวนะ

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นพูดกับฆราวาสชายวัยเดียวกันซึ่งเป็นเพื่อน ขณะที่ตน
กำลังพูดโทรศัพท์

ตัวอย่างประโยค นักเรียน...มายกตัวนี้ไป

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่พูดกับฆราวาสวัยรุ่นชายที่ไม่รู้จักกัน

๓.๑.๑.๑.๔ ยศ

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบการใช้ ยศ เรียกขานผู้ฟังที่เป็นตำรวจ
จراحกร ข้าราชการบำนาญตำรวจ และข้าราชการบำนาญทหาร เช่น ดาบ จำ ผู้กำกับ ผู้พัน

ตัวอย่างประโยค มาเมื่อไหร่ ผู้พัน

จากตัวอย่าง พระสงฆ์ชราพูดกับฆราวาสชายวัยเดียวกันที่เป็นญาติของพระอีกรูป
หนึ่ง

ตัวอย่างประโยค ผู้กำกับจ๊ะ อาตมาขอหยุด ๓ วันตั้งแต่พรุ่งนี้จะไปประชุมต่างจังหวัด

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยกลางคนพูดกับฆราวาสชายวัยชราขณะบิณฑบาต

๓.๑.๑.๑.๕ ฉายา

ผลการวิเคราะห์พบการใช้ฉายา เรียกขานฆราวาสเพียง ๓ คำ ได้แก่ นางงามแปดริ้ว ตัวเล็ก และ ยาย

ตัวอย่างประโยค เอ้อ..มาหาใคร นางงามแปดริ้ว

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่พูดกับฆราวาสชาย(ที่มีบุคลิกภาพเบี่ยงเบนทางเพศ) วัยเดียวกัน

ตัวอย่างประโยค อ้าว...ตัวเล็ก จะมาทำไมไม่โทรบอกก่อนนะ

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นพูดกับฆราวาสชายวัยเดียวกันที่เป็นเพื่อน

๓.๑.๑.๑.๖ คำเรียก (อาลปนะ)

จากการวิเคราะห์พบการใช้ คำเรียก เพียง ๒ คำ คือ เอ้ย และ เฮ้ย

ตัวอย่างประโยค เฮ้ย มาประเคนเร็ว

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยกลางคนพูดกับลูกศิษย์วัดชายวัยรุ่นขณะกำลังจะฉัน

ตัวอย่างประโยค เอ้ย มาได้ไงเนี่ย

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นพูดกับฆราวาสชายวัยเดียวกัน

๓.๑.๑.๑.๗ สรรพนาม/คำนำหน้า

พระสงฆ์ไทยเรียกขานฆราวาสโดยใช้คำสรรพนาม อาทิ โยม คุณ หนู หนู่ม ตัวเล็ก เป็นต้น ส่วนคำนำหน้า จากการวิเคราะห์พบว่าพระสงฆ์ไทยเรียกขานฆราวาสโดยใช้คำนำหน้าเพียงคำเดียว คือ โยม

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นว่าการศึกษานี้ผู้วิจัยจัดคำสรรพนามและคำนำหน้าไว้ด้วยกัน เพราะสรรพนามและคำนำหน้ามีลักษณะคาบเกี่ยวกัน อาทิ “โยม” อาจถือได้ว่าเป็นทั้งสรรพนามและคำนำหน้า

ตัวอย่างประโยค โยมจะ รอคูรูนึงนะ ให้เด็กไปตามท่านแล้ว

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นพูดกับญาติผู้หญิงของพระอีกรูปหนึ่ง

ตัวอย่างประโยค หนู...หลีกทางให้หลวงน้าหน่อย...

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่พูดกับฆราวาสเด็กหญิง

๓.๑.๑.๒ รูปแบบคำเรียกขานโครงสร้าง ๒ หน่วย

รูปแบบคำเรียกขานโครงสร้าง ๒ หน่วย คือ รูปแบบคำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ ๒ หน่วยประกอบกันเป็นคำเรียกขานคำหนึ่ง จากการวิเคราะห์พบทั้งสิ้น ๘ รูปแบบ ได้แก่

๓.๑.๑.๒.๑ สรรพนาม/คำนำหน้า+สรรพนาม/คำนำหน้า (ข+ข)

คำเรียกขานรูปแบบนี้พบเพียงคำเดียว คือ คุณโยม

ตัวอย่างประโยค มาพบใครจะคุณโยม

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยกลางคนพูดกับฆราวาสหญิงวัยชราที่มาติดต่อบุญ
ตัวอย่างประโยค คุณโยม หลวงพ่อไม่อยู่ ถ้าไม่อีกที่ซีก ๓ โมงนะ

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นพูดกับฆราวาสชายวัยกลางคน

๓.๑.๑.๒.๒ สรรพนาม/คำนำหน้า+คำเรียกญาติ (ข+ง)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ โยมแม่ โยมพี่ โยมพ่อ เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค โยมแม่ เดี่ยวจะไปไหนกันต่อ

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นพูดกับแม่ของตนขณะเดินมาส่งแม่ที่หน้าวัด

ตัวอย่างประโยค โยมป้า เอานี้ไปด้วยอะ

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นพูดกับป้าของตน

๓.๑.๑.๒.๓ สรรพนาม/คำนำหน้า+อาชีพ/ตำแหน่ง (ข+จ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ ไ้ทิด โยมอาจารย์ คุณหมอ

ตัวอย่างประโยค ไ้...ไ้ทิด ไม่ได้เจอกันนานเลย สบายดีมัย

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นพูดกับคนรู้จักชายวัยเดียวกันขณะเดินสวนกันภายในวัด

ตัวอย่างประโยค โยมอาจารย์ ฟรุ้งนี้คาบ ๖ ช่วงบายอาตมารบกวณคุมห้อง ม.๒/๓ แทนชกครึ่ง
ชั่วโมง พอดีมีธุระ

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยกลางคนพูดกับฆราวาสหญิงวัยเดียวกันที่มาพบตนที่กุฏิ

๓.๑.๑.๒.๔ สรรพนาม/คำนำหน้า+ชื่อ (ข+ฉ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ อีแห้ว โยมป๋อง โยมยุ่ง ไ้บอส ไ้มัด

ตาโนช เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค โยมป๋อง เดี่ยวก่อน หลวงพ่อเรียก

จากตัวอย่าง พระสงฆ์ชราพูดกับลูกศิษย์วัดชายวัยเดียวกัน

ตัวอย่างประโยค อีสวย...พระชูเรียก

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นพูดกับลูกศิษย์วัดหญิงวัยรุ่น

๓.๑.๑.๒.๕ คำนำหน้า+ฉายา (ข+ช)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ ไ้หัวหลิม ไ้ตัวเล็ก

ตัวอย่างประโยค ไปไงมาไงเนีย ไ้หัวหลิม

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นพูดกับฆราวาสชายวัยเดียวกันซึ่งเป็นเพื่อนขณะมาเยี่ยม
เยียนตนที่กุฏิ

ตัวอย่างประโยค กลับได้แล้วไ้ตัวเล็ก ห้าโมงต้องทำวัตร

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นพูดกับฆราวาสชายวัยเดียวกันซึ่งเป็นเพื่อน

๓.๑.๑.๒.๖ คำเรียกญาติ+ชื่อ (ง+ฉ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ น้องเฟิน พี่ตุ๊ก เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค ว่ายังไงคะ...น้องเฟิน

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยกลางคนพูดกับหลานสาวของตนที่มาเยี่ยมเยียนที่กุฏิ
ตัวอย่างประโยค พี่ตุ๊ก ประเคนน้ำด้วย

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นพูดกับพระภิกษุสงฆ์วัยกลางคน ขณะกำลังจะฉัน

๓.๑.๑.๒.๗ อาชีพ/ตำแหน่ง+ชื่อ (จ+ฉ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ ทิดใหญ่ ทิดเหนือ ทิดอื่น ครูแบน
อาจารย์วัลภา อาจารย์ประเชิญ อาจารย์สุวรรณดี เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค ไปเอาน้ำมาแก้วหนึ่งด้วย ทิดใหญ่

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยกลางคนพูดกับคนรู้จักชายวัยรุ่นขณะกำลังจะฉัน

ตัวอย่างประโยค อาจารย์วัลภาจะ อาจารย์ยิ่งฝักถามว่าอาจารย์ผูกผ้าเป็นโบได้มั๊ย

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยกลางคนพูดกับพระภิกษุสงฆ์วัยเดียวกัน

๓.๑.๑.๒.๘ คำเรียก (อาลปะนะ) +ชื่อ (ก+ฉ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ เฮ้ย...น้ำหวาน และเฮ้ย...บี เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค เฮ้ย น้ำหวาน ไม่ไปเรียนวะเนี่ย

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยกลางคนพูดกับพระภิกษุสงฆ์วัยรุ่นหญิงที่มาพบที่กุฏิ

ตัวอย่างประโยค เฮ้ย ดิษฐ์ ไปยกบาตรของหลวงพี่จูงบนศาลาลงมาหน่อย

จากตัวอย่าง พระสงฆ์ผู้ใหญ่พูดกับลูกศิษย์วัดชายวัยรุ่น

๓.๑.๑.๓ รูปแบบคำเรียกขานโครงสร้าง ๓ หน่วย

รูปแบบคำเรียกขานโครงสร้าง ๓ หน่วย คือ รูปแบบคำเรียกขานที่มี
ส่วนประกอบ ๓ หน่วยประกอบกันเป็นคำเรียกขานคำหนึ่ง จากการวิเคราะห์พบ ๔ รูปแบบย่อย
ได้แก่

๓.๑.๑.๓.๑ คำเรียก+คำนำหน้า+ชื่อ (ก+ข+ฉ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ เฮ้ย...ไอ้บอส เฮ้ย...ไอ้มัด และเฮ้ย...ไอ้
หวาน เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค เฮ้ย ไอ้มัด มึงจะไปแหยมันทำไม

จากตัวอย่าง พระสงฆ์ชราพูดกับพระภิกษุสงฆ์เด็กชาย ขณะเด็กชายนั้นกำลังรังแกลูกสุนัข

ตัวอย่างประโยค เฮ้ย ไอ้สวย วันทูคอล ๓๐๐ ร้านฉนิชขามี

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยกลางคนพูดกับลูกศิษย์วัดหญิงวัยรุ่น

**๓.๑.๑.๓.๒ สรรพนาม/คำนำหน้า+สรรพนาม/คำนำหน้า+อาชีพ
(ข+ข+จ)**

คำเรียกขานรูปแบบนี้มีเพียงรูปแบบเดียว คือ คุณโยมอาจารย์

ตัวอย่างประโยค คุณโยมอาจารย์จะ เชิญทางนี้หน่อยจะ

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นพูดกับพระภิกษุสงฆ์วัยกลางคนที่เป็นอาจารย์ของตน

๓.๑.๑.๓.๓ คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ (ข+ง+จ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ โยมพี่จิว โยมพี่ตุ๊ก โยมหน้าแป้น โยมหน้า
เมียด โยมลุงเพิ่ม โยมยายใจ เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค โยมลุงเพิ่ม...พี่น้องที่อยู่มั้ย

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยกลางคนพูดกับฆราวาสชายวัยชรา

ตัวอย่างประโยค พระหนึ่งไม่อยู่นะ...โยมยายใจ

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นพูดกับฆราวาสหญิงวัยชรา

๓.๑.๑.๓.๔ คำนำหน้า+อาชีพ+ชื่อ (ข+จ+ฉ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ โยมอาจารย์ประเชิญ โยมอาจารย์วัลภา
โยมอาจารย์สุวรรณี เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค เจริญพรจะ...โยมอาจารย์สุวรรณี

จากตัวอย่าง พระสงฆ์ผู้ใหญ่พูดกับฆราวาสหญิงวัยกลางคนซึ่งมาเยี่ยมที่กุฏิ

ตัวอย่างประโยค โยมอาจารย์ประเชิญ...เชิญทางนี้หน่อย

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยกลางคนพูดกับฆราวาสชายวัยเดียวกันซึ่งมีอายุมากกว่า

๓.๑.๒. รูปแบบคำเรียกขานที่พระสงฆ์ใช้เรียกพระสงฆ์

จากการวิเคราะห์กฎโครงสร้างคำเรียกขานของพระสงฆ์ตามข้อที่ ๑.๑ ผู้วิจัยพบ
รูปแบบคำเรียกขานที่พระสงฆ์ใช้เรียกพระสงฆ์ด้วยกันมี ๔ รูปแบบใหญ่ๆ คือ รูปแบบคำเรียกขาน
โครงสร้างหน่วยเดียว รูปแบบคำเรียกขานโครงสร้าง ๒ หน่วย รูปแบบคำเรียกขานโครงสร้าง ๓
หน่วย และรูปแบบคำเรียกขานโครงสร้าง ๔ หน่วย ดังต่อไปนี้

๓.๑.๒.๑ รูปแบบคำเรียกขานโครงสร้างหน่วยเดียว

รูปแบบคำเรียกขานโครงสร้างหน่วยเดียว พบว่ามี ๕ รูปแบบย่อย ดังนี้

๓.๑.๒.๑.๑ สรรพนาม/คำนำหน้า

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบมีเพียง ๒ คำ คือ ท่าน และคุณ

ตัวอย่างประโยค คุณ ไปกันรึยัง

จากตัวอย่าง พระลูกวัดวัยกลางคนพูดกับพระลูกวัดวัยรุ่น

ตัวอย่างประโยค ท่าน ฟรุ้งนี้มันดีไปรับสังฆทานบ้านผมด้วยนะ รถมารับ ๑๐ โมง

๓.๑.๒.๑.๒ ชื่อ

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบโดยส่วนใหญ่มักเป็นชื่อเล่น อาทิ บิ๊ก เมย์
เหนื่อ จุง ต๊ะ ต้ม อั้น โก๋ บอย หนึ่ง เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค อั้น ฟรุ้งนี้เทศน์บายนะ

จากตัวอย่าง พระตำแหน่งรองเจ้าอาวาสวัยกลางคนพูดกับพระลูกวัดวัยรุ่น

ตัวอย่างประโยค เหนื่อ ฉันทเพลไปกับพี่เต๋อยนะ

จากตัวอย่าง พระสงฆ์ลูกวัดวัยกลางคนพูดกับพระสงฆ์ลูกวัดด้วยกันวัยรุ่น

๓.๑.๒.๑.๓ อาชีพ/ตำแหน่ง

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบมี ๒ คือ คือ อาจารย์ และมหา

ตัวอย่างประโยค นมัสการครับอาจารย์

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยกลางคนพูดกับพระสงฆ์วัยชราที่ไม่รู้จักกันขณะเมื่อพบกันเป็นครั้งแรก

ตัวอย่างประโยค มหา...มีโยมมาพบ

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่พูดกับพระสงฆ์วัยรุ่นที่รู้จัก

๓.๑.๒.๑.๔ คำเรียก (อาลปะนะ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้พบเพียงคำเดียว คือ เฮ้ย

ตัวอย่างประโยค เฮ้ย เบา ๆ หน่อย โยมเดินมา

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นพูดกับพระสงฆ์วัยรุ่นด้วยกันที่สนิทสนมขณะกำลังเดินพูดโทรศัพท์เคลื่อนที่

๓.๑.๒.๑.๕ ฉายา

คำเรียกขานรูปแบบนี้พบเพียง ๒ คำ คือ แว่น และ เยี่ยมหัวต่อ

ตัวอย่างประโยค แว่น...แว่น เรียกแล้วทำไมไม่ตอบ

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นพูดกับพระสงฆ์วัยเดียวกันที่สนิทสนม

ตัวอย่างประโยค เยี่ยมหัวต่อ....

จากตัวอย่าง พระสงฆ์วัยรุ่นทักทายพระสงฆ์วัยเดียวกันที่สนิทสนมขณะเดินสวนกันภายในวัด

๓.๑.๒.๒ รูปแบบคำเรียกขานโครงสร้าง ๒ หน่วย

รูปแบบคำเรียกขานโครงสร้าง ๒ หน่วย จากการวิเคราะห์พบว่ามี ๕

รูปแบบย่อย ดังนี้

๓.๑.๒.๒.๑ สรรพนาม/คำนำหน้า+ชื่อ (ช+ฉ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ ท่านเหนือ ท่านอุทัย ท่านเมย์ คุณอื่น

คุณไก่ เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค คุณหนึ่ง ๆ ช่วยผมยก (พูดพร้อมพยักหน้าขอร้อง)

จากตัวอย่าง พระสงฆ์ลูกวัดวัยกลางคนพูดกับพระสงฆ์ลูกวัดวัยรุ่น

ตัวอย่างประโยค ท่านฟิล์ม หลังเพลไปทำพระจันทร์กันมั๊ย

จากตัวอย่าง พระสงฆ์ลูกวัดวัยรุ่นพูดกับพระสงฆ์ลูกวัดวัยเดียวกันที่สนิทสนม

๓.๑.๒.๒.๒ คำนำหน้า (เฉพาะพระสงฆ์)+คำเรียกญาติ (ช+ง)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ หลวงพ่อ หลวงพี่ หลวงน้า หลวงอา

หลวงลุง เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค หลวงพ่อครับ หลวงพ่อเก่าแล้วครับ

จากตัวอย่าง พระสงฆ์ลูกวัดวัยกลางคนพูดกับพระตำแหน่งเจ้าอาวาสวัยชราที่สนิทสนมกัน

ตัวอย่างประโยค หลวงน้ำครับ ช่วยดูภัณฑ์เทศน์นี้หน่อยครับ

จากตัวอย่าง พระสงฆ์ลูกวัดวัยรุ่นพูดกับพระสงฆ์ตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัยกลางคนที่สนิทสนมกัน

๓.๑.๒.๒.๓ อาชีพ/ตำแหน่ง+ชื่อ (จ+จ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ ได้แก่ พระนเรศน์ พระเหนือ พระอัน พระเมย์ อาจารย์แยม อาจารย์อึ้ง มหาอุตร มหาอภิชาติ มหาสุริยา เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค อาจารย์แยมครับ รับนิมนต์ด้วยครับ

จากตัวอย่าง พระลูกวัดวัยรุ่นพูดกับพระลูกวัดวัยชราที่สนิทสนมกัน

ตัวอย่างประโยค พระตุน....ไม่ตามไปเอาเลยหรือ เดี่ยวหมดนะ

จากตัวอย่าง พระลูกวัดวัยกลางคนพูดกับพระลูกวัดวัยผู้ใหญ่ที่สนิทสนมกัน

ตัวอย่างประโยค มหาพิเชษฐ์ โยมรวยมหา

จากตัวอย่าง พระสงฆ์ลูกวัดวัยกลางคนพูดกับพระสงฆ์ลูกวัดวัยรุ่น

๓.๑.๒.๒.๔ อาชีพ+ตำแหน่ง/อาชีพ (จ+จ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบมี ๒ รูปแบบ ได้แก่ อาชีพ+ตำแหน่ง และ อาชีพ+อาชีพ ดังนี้

๓.๑.๒.๒.๔.๑ อาชีพ+ตำแหน่ง จากการวิเคราะห์พบเพียงคำเดียว

คือ พระอาจารย์

ตัวอย่างประโยค พระอาจารย์ครับ ขออนุญาตนิมนต์พระครับ

จากตัวอย่าง พระลูกวัดวัยรุ่นพูดกับพระที่ไม่สนิทสนมกันตำแหน่งเจ้าอาวาส

๓.๑.๒.๒.๔.๒ อาชีพ+อาชีพ คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบมีเพียง

รูปแบบเดียวเช่นกัน คือ อาจารย์ครับอาจารย์

ตัวอย่างประโยค อาจารย์ครับอาจารย์ พี่เรศน์ไม่อยู่ครับ

จากตัวอย่าง พระวัยรุ่นพูดกับพระวัยกลางคนที่ไม่รู้จักกันขณะพบกันเป็นครั้งแรก

๓.๑.๒.๒.๕ คำเรียกญาติ+ชื่อ (ง+จ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ พี่หน้อย ตาไฟ น้ายง เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค พี่ครับ ตอนเที่ยงจะรบกวนให้โยมมาเบิกของนะครับ

จากตัวอย่าง พระลูกวัดวัยกลางคนพูดกับพระที่ไม่สนิทสนมกันตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าอาวาส

ตัวอย่างประโยค ตาไฟ ใส่วายมามั้ย จะให้ซื้อของหน้าปากซอยหน่อย

จากตัวอย่าง พระลูกวัดวัยผู้ใหญ่พูดกับพระลูกวัดวัยกันวัยชราที่สนิทสนมกัน

๓.๑.๒.๓ รูปแบบคำเรียกขานโครงสร้าง ๓ หน่วย

ผลจากการวิเคราะห์พบคำเรียกขานที่มีโครงสร้างส่วนประกอบ ๓ หน่วยเพียงรูปแบบเดียว คือ คำนำหน้า (เฉพาะพระสงฆ์) + คำเรียกญาติ + ชื่อ (ข+ง+จ) อาทิ หลวงพี่กับ หลวงตานิด หลวงน้าสันติ เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค เมื่อวานมีสอบหรือครับหลวงพี่กับ

จากตัวอย่าง พระลูกวัดวัยรุ่นพูดกับพระลูกวัดวัยกลางคนที่สนิทสนมกัน

ตัวอย่างประโยค โห...เพียบเลย หลวงตานิด

จากตัวอย่าง พระลูกวัดวัยผู้ใหญ่พูดกับพระลูกวัดวัยกลางคนที่สนิทสนมกัน

๓.๑.๒.๔ รูปแบบคำเรียกขานโครงสร้าง ๔ หน่วย

คำเรียกขานที่มีโครงสร้าง ๔ หน่วย พบเพียงรูปแบบเดียวเช่นกัน คือ คำนำหน้า (เฉพาะพระสงฆ์) + คำเรียกญาติ + ตำแหน่ง + ชื่อ (ข+ง+จ+ฉ) อาทิ หลวงพี่มหาสุริยา หลวงพี่มหาสาคร หลวงพี่มหาอภิชาติ เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค นมัสการครับหลวงพี่มหาสาคร

จากตัวอย่าง พระลูกวัดวัยผู้ใหญ่พูดกับพระลูกวัดวัยผู้ใหญ่ที่รู้จักแต่ไม่สนิทสนม

๓.๒ รูปแบบคำเรียกขานของฆราวาส

คำเรียกขานที่ฆราวาสใช้มีหลายรูปแบบ ผลการวิเคราะห์กฎโครงสร้างและส่วนประกอบคำเรียกขานของฆราวาสข้างต้นตามข้อที่ ๑.๒ ผู้วิจัยพบรูปแบบคำเรียกขานของฆราวาสมี ๓ รูปแบบใหญ่ คือ รูปแบบคำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้างหน่วยเดียว รูปแบบคำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้าง ๒ หน่วย และรูปแบบคำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้าง ๓ หน่วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๓.๒.๑ รูปแบบคำเรียกขานโครงสร้างหน่วยเดียว

คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้างเพียงหน่วยเดียว คือ คำเรียกขานที่ปรากฏตามลำพังได้โดยไม่มีส่วนประกอบคำเรียกขานประเภทอื่น ๆ มาประกอบด้วย มี ๔ รูปแบบ ได้แก่

๓.๒.๑.๑ สรรพนาม / คำนำหน้า

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบมีเพียง ๓ คำ คือ คุณ ท่าน และพระคุณเจ้า

ตัวอย่างประโยค คุณ นมัสการด้วยจ๊ะ

จากตัวอย่าง ฆราวาสหญิงวัยชราพูดกับพระสงฆ์วัยรุ่นที่ไม่รู้จักกันขณะบิณฑบาต

ตัวอย่างประโยค พระคุณเจ้าครับ แอร์เปิดอัตโนมัติเวลาแปดโมงครึ่ง เตียวนิมนต์เวลานั้นดีกว่าตอนนี้เกรงว่าจะร้อนนะครับ

จากตัวอย่าง ฆราวาสชายวัยผู้ใหญ่พูดกับพระสงฆ์วัยเดียวกันที่ไม่สนิทสนม

๓.๒.๑.๒ คำเรียกญาติ

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบมี ๒ คำ คือ พี่ และลุง

ตัวอย่างประโยค กวาดเสร็จแล้วพี่

จากตัวอย่าง ลูกศิษย์วัดชายวัยกลางคนพูดกับพระสงฆ์วัยรุ่นที่ไม่สนิทสนมกัน
ตัวอย่างประโยค ลุง...ฝากอาสนะไปด้วย

จากตัวอย่าง ชมราวาสหญิงวัยกลางคนพูดกับพระสงฆ์วัยเดียวกันที่สนิทสนม

๓.๒.๑.๓ อาชีพ / ตำแหน่ง

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบมีเพียง ๓ คำ คือ พระ อาจารย์ และมหา

ตัวอย่างประโยค พระ...แล้วนี้จะกลับเลยหรือ

จากตัวอย่าง ชมราวาสหญิงวัยรุ่นพูดกับพระสงฆ์วัยรุ่นที่เป็นเพื่อนกัน

ตัวอย่างประโยค จารย์ (อาจารย์) มีผ้ามี๊ย

จากตัวอย่าง ชมราวาสหญิงวัยกลางคนพูดกับพระสงฆ์วัยรุ่นที่ไม่รู้จักกัน

๓.๒.๑.๔ ชื่อ

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบมีเพียง ๔ คำ คือ อู๊ด ตูน เต๋อ และ หน้อย

ตัวอย่างประโยค ตุน...บอกพระเอี่ยมให้เอาหมา (กอมมูลสุนัข) หน้าประตูไปด้วย โยมเข้าหา
หลวงพ่อก็ไม่ได้

จากตัวอย่าง ลูกศิษย์วัดชายวัยชรา (เจ้าหน้าที่ฌาปนกิจ) พูดกับพระสงฆ์ลูกวัดวัย
ผู้ใหญ่ที่สนิทสนมกัน

ตัวอย่างประโยค หน้อย...ไอ้ตัวนี้มันกัดมี๊ยเนี่ย

จากตัวอย่าง ชมราวาสหญิงวัยชรา (แม่) พูดกับพระสงฆ์ผู้ใหญ่ (ลูก)

๓.๒.๒ รูปแบบคำเรียกขานโครงสร้าง ๒ หน่วย

รูปแบบคำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้าง ๒ หน่วย จากการวิเคราะห์มีทั้งสิ้น ๖
รูปแบบ ได้แก่

๓.๒.๒.๑ คำนำหน้า + ตำแหน่ง (ข+ค)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ ท่านเจ้าอาวาส ท่านเลขา ท่านอาจารย์

ตัวอย่างประโยค ท่านอาจารย์ (ชมราวาสชายเรียกพระสงฆ์แล้วจึงประเคนภัตตาหาร)

จากตัวอย่าง ชมราวาสชายวัยชราพูดกับพระสงฆ์วัยกลางคนที่รู้จักกัน

ตัวอย่างประโยค ท่านเจ้าอาวาสคะ ถวายสังฆทานคะ

จากตัวอย่าง ชมราวาสหญิงผู้ใหญ่พูดกับพระสงฆ์ตำแหน่งเจ้าอาวาสวัยชราที่ไม่รู้จัก
กัน

๓.๒.๒.๒ คำนำหน้า + ชื่อ (ข+จ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ ท่านวิฑูรย์ ท่านเอ็ง ท่านตุน ท่านการะเวก

ท่านเมย์ คุณไก่อ่ คุณเส็ง เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค ท่านวิฑูรย์...ชั้น โยมแสงมาเยี่ยม

จากตัวอย่าง ชมราวาสหญิงวัยชราพูดกับพระสงฆ์วัยกลางคนที่สนิทสนมกัน

ตัวอย่างประโยค คุณไก่อ่ วันพระหน้าชั้นไม่มานะ

จากตัวอย่าง ฆราวาสหญิงวัยกลางคน (แม่) พุดกับพระสงฆ์ผู้ใหญ่ (ลูก)

๓.๒.๒.๓ อาชีพ + ชื่อ (ค+จ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ พระอื่น พระเหนือ พระตัม อาจารย์ต่อ
อาจารย์การะเวก เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค พระอื่นครับ มีโยมมาหา รอยุ่หน้าคั้งครับ

จากตัวอย่าง ลูกศิษย์วัดเด็กชายพุดกับพระสงฆ์ผู้ใหญ่ที่ไม่สนิทสนมกัน

ตัวอย่างประโยค อาจารย์การะเวกคะ พຼ່ງนี้มนต์อาจารย์ต่อด้วยนะคะ

จากตัวอย่าง ฆราวาสหญิงวัยกลางคนพุดกับพระสงฆ์ตำแหน่งเจ้าอาวาสผู้ใหญ่
ที่สนิทสนมกัน

๓.๒.๒.๔ อาชีพ + ตำแหน่ง (ค+ค)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบมีเพียง ๒ คำ คือ พระอาจารย์ และพระเพื่อน
ตัวอย่างประโยค พระอาจารย์คะ ข้อนี้หนูไม่เข้าใจคะ

จากตัวอย่าง ฆราวาสเด็กหญิงพุดกับพระสงฆ์วัยกลางคนที่สนิทสนม และเป็นครูของ
ตน

ตัวอย่างประโยค นมัสการคะ พระเพื่อน

จากตัวอย่าง ฆราวาสหญิงผู้ใหญ่วัยพุดกับพระสงฆ์ผู้ใหญ่วัยเดียวกันที่เป็นเพื่อน

๓.๒.๒.๕ คำเรียกญาติ + ชื่อ (ง+จ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ พี่หนู พี่น้อย พี่ง เป็นต้น
ตัวอย่างประโยค ขอทางด้วยครับ....พี่หนู

จากตัวอย่าง ลูกศิษย์วัดชายวัยกลางคนพุดกับพระสงฆ์วัยกลางคนที่สนิทสนมกัน

ตัวอย่างประโยค พี่จุง พี่ตุน หวัดดี

จากตัวอย่าง ฆราวาสชายผู้ใหญ่วัยกล่าวทักทายพระสงฆ์ผู้ใหญ่วัยเดียวกันและผู้ใหญ่ที่สนิท
สนมกัน ขณะมาเยี่ยมเยือนที่กุฏิ

๓.๒.๒.๖ คำนำหน้า (เฉพาะพระสงฆ์) + คำเรียกญาติ (ก+ง)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ หลวงลุง หลวงพ่อ หลวงพี่ หลวงน้ำ หลวง
อา หลวงลูก เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค นิมนต์ด้วยครับหลวงพ่อ

จากตัวอย่าง ฆราวาสชายวัยกลางคนพุดกับพระสงฆ์ผู้ใหญ่วัยที่รู้จักกันขณะบิณฑบาต

ตัวอย่างประโยค หลวงน้ำ กุฏิหลวงพ่อเจ้าอาวาสไปทางไหน

จากตัวอย่าง ฆราวาสหญิงวัยชราสอบถามทางจากพระสงฆ์ผู้ใหญ่วัยที่รู้จักกัน

๓.๒.๓ รูปแบบคำเรียกขานโครงสร้าง ๓ หน่วย

คำเรียกขานประเภทนี้มี ๓ รูปแบบ คือ คำนำหน้า (เฉพาะพระสงฆ์) + คำเรียก

ญาติ + ชื่อ , อาชีพ + ตำแหน่ง + ชื่อ และ อาชีพ + คำเรียกญาติ + ชื่อ รายละเอียดคำเรียกขานทั้ง ๓ รูปแบบ มีดังนี้

๓.๒.๓.๑ คำนำหน้า (เฉพาะพระสงฆ์) + คำเรียกญาติ + ชื่อ (ก+ง+จ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ หลวงตาเส็ง หลวงพี่บี หลวงอาנית หลวงอาปืด หลวงน้ำอิ่ง เป็นต้น

ตัวอย่างประโยค นี่คะ หลวงน้ำอิ่ง...ชาต่าสาม นมเย็นสอง

จากตัวอย่าง ขรवासหญิงวัยรุ่นพูดกับพระสงฆ์วัยกลางคนที่สนิทสนมกัน

ตัวอย่างประโยค หลวงพี่จุง...พระหนอยู่ข้างในมัย

จากตัวอย่าง ลูกศิษย์วัดชายวัยผู้ใหญ่พูดกับพระสงฆ์วัยรุ่นที่ไม่สนิทสนมกัน

๓.๒.๓.๒ อาชีพ + ตำแหน่ง + ชื่อ (ค+ค+จ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ พระอาจารย์ธรรมรัตน์ พระอาจารย์สุรพงษ์ และพระอาจารย์อำพันธ์

ตัวอย่างประโยค พระอาจารย์อำพันธ์คะ พรุ่งนี้ฉันนัดร่วมประชุมด้วยนะคะ

จากตัวอย่าง ขรवासหญิงวัยกลางคนพูดกับพระสงฆ์วัยกลางคนที่ไม่สนิทสนม

ตัวอย่างประโยค พระอาจารย์สุรพงษ์ครับ หลังสอนเสร็จแล้ว ฉันนัดพระอาจารย์กับพระอาจารย์ ณรงค์ฉันเพลที่ห้องสังคัมด้วยครับ

จากตัวอย่าง ขรवासชายวัยกลางคนพูดกับพระสงฆ์วัยกลางคนสนิทสนมกัน

๓.๒.๓.๓ อาชีพ + คำเรียกญาติ + ชื่อ (ค+ง+จ)

คำเรียกขานรูปแบบนี้ที่พบ อาทิ พระพี่ตุน พระพี่หนู พระพี่จุง

ตัวอย่างประโยค นมัสการครับพระพี่ตุน

จากตัวอย่าง ขรवासชายวัยผู้ใหญ่พูดพระสงฆ์วัยเดียวกันที่สนิทสนม

ผลการศึกษาโครงสร้าง ส่วนประกอบ และรูปแบบคำเรียกขานของพระสงฆ์ไทยพบว่า โครงสร้างคำเรียกขานจำแนกได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ โครงสร้างคำเรียกขานของพระสงฆ์ และโครงสร้างคำเรียกขานของขรवास แต่ละประเภทใหญ่ยังจำแนกประเภทย่อยได้อีก อาทิ โครงสร้างหน่วยเดียว โครงสร้าง ๒ หน่วย โครงสร้าง ๓ หน่วย และโครงสร้าง ๔ หน่วยแตกต่างกัน ตามลักษณะทางกายภาพของคำเรียกขาน ขณะที่ส่วนประกอบคำเรียกขานพบว่าสามารถจำแนกได้ ๒ ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ ส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ และส่วนประกอบคำเรียกขานของขรवास นอกจากนี้ยังพบอีกว่ารูปแบบคำเรียกขานสามารถจำแนกได้ ๔ ประเภทใหญ่ตามลักษณะทางกายภาพและส่วนประกอบ คือ คำเรียกขานประเภทที่มีรูปแบบส่วนประกอบเพียงส่วนเดียว ๒ ส่วน ๓ ส่วน และ ๔ ส่วน ตามลำดับ

บทที่ ๔

ปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย

การใช้คำเรียกขานต้องคำนึงปัจจัยทางสังคมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังเป็นสำคัญ เนื่องจากรูปแบบของคำเรียกขานอาจจะแตกต่างกันไปเมื่อปัจจัยทางสังคมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังเปลี่ยนไป ผลจากการศึกษา ผู้วิจัยได้จำแนกปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดทางสังคมของกลุ่มพระสงฆ์ และฆราวาส ออกเป็น ๕ ปัจจัย ดังนี้

๑. อายุ
๒. อายุพรรษา
๓. เพศ
๔. สถานภาพ
๕. ความสนิทสนม

ปัจจัยทางสังคมต่างๆ ของผู้พูดกับผู้ฟังทั้ง ๕ ปัจจัยนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น ๒ ประเภทตามลักษณะความสัมพันธ์ของผู้พูดกับผู้ฟัง คือ ปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ และปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของฆราวาส ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑.๑ ปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์

ผลการวิเคราะห์พบว่า รูปแบบคำเรียกขานของพระสงฆ์ที่ใช้พูดกับพระสงฆ์ด้วยกัน หรือกับฆราวาสจะเปลี่ยนไปตามปัจจัยทางสังคมทั้ง ๕ ปัจจัยดังกล่าว ดังนี้

๑.๑.๑ อายุ

อายุ หมายถึง ระยะเวลาที่แต่ละบุคคลดำรงชีวิตอยู่ซึ่งกำหนดนับตั้งแต่วันเดือนปีแรกคลอดจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยได้จำแนกอายุของพระสงฆ์ผู้พูดกับผู้ฟังออกเป็น ๓ ลักษณะ ได้แก่ ผู้พูดมีอายุมากกว่าผู้ฟัง ผู้พูดมีอายุใกล้เคียงหรือเท่ากับผู้ฟัง และผู้พูดมีอายุน้อยกว่าผู้ฟัง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑.๑.๑.๑ ผู้พูดมีอายุมากกว่าผู้ฟัง ผลการวิเคราะห์สามารถจำแนกผู้พูดที่มีอายุมากกว่าผู้ฟังเป็น ๒ ลักษณะย่อย ได้แก่ พระสงฆ์ผู้พูดมีอายุมากกว่าฆราวาสผู้ฟัง และพระสงฆ์ผู้พูดมีอายุมากกว่าพระสงฆ์ผู้ฟัง ดังนี้

๑.๑.๑.๑.๑ พระสงฆ์ผู้พูดมีอายุมากกว่าฆราวาสผู้ฟัง

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
หนู, หนูๆ	เด็กหญิง	ใช้เรียกคนทั่วไปที่ไม่คุ้นเคย แต่แสดงความเมตตา

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
เธอ ,เธอๆ	เด็กหญิง ,วัยรุ่นหญิง	เป็นคำเรียกโดยทั่วไป ไม่แสดงความเมตตาเป็นพิเศษ
ตัวเล็ก	เด็กเล็กชาย	ใช้เรียกคนทั่วไปที่ไม่คุ้นเคย แต่แสดงความเมตตา
หนุ่ม ,หนุ่มๆ	เด็กชาย ,วัยรุ่นชาย	เป็นคำเรียกโดยทั่วไป ไม่แสดงความเมตตาเป็นพิเศษ
ไอ้หนู	เด็กชาย	เป็นคำเรียกโดยทั่วไป ไม่แสดงความเมตตาเป็นพิเศษ
ไอ้หนุ่ม	วัยรุ่นชาย	เป็นคำเรียกโดยทั่วไป ไม่แสดงความเมตตาเป็นพิเศษ
ชื่อเล่น	เด็กหญิง ,เด็กชาย	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย แสดงความเมตตา
ชื่อจริง	เด็กหญิง ,เด็กชาย	เป็นคำเรียกคนรู้จักที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย ไม่แสดงความเมตตาเป็นพิเศษ
ชื่อเล่น	วัยรุ่นหญิง ,วัยรุ่นชาย	ใช้เรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย แสดงความเมตตา
ชื่อจริง	วัยรุ่นหญิง ,วัยรุ่นชาย	ใช้เรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย ไม่แสดงความเมตตา
เอ๊ย ,เฮ๊ย	เด็กและวัยรุ่นทั้งหญิงและชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยและอยู่ระยะใกล้หรือใกล้มาก
เอ๊ย + ชื่อเล่น หรือ	เด็กหญิง ,เด็กชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคย แสดงความเมตตาเป็นพิเศษ
เฮ๊ย + ชื่อเล่น	วัยรุ่นหญิง ,วัยรุ่นชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคย แสดงความเมตตา
เอ๊ย + ไอ้ + ชื่อเล่น หรือ	เด็กหญิง ,เด็กชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยเป็นพิเศษ แสดงความเมตตาเป็นพิเศษ
เฮ๊ย + ไอ้ + ชื่อเล่น	วัยรุ่นหญิง ,วัยรุ่นชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยเป็นพิเศษ แสดงความเมตตา
เจ้า + ชื่อเล่น	เด็กหญิง	เป็นคำเรียกคนคุ้นเคยเป็นพิเศษ แสดงความเมตตาเป็นพิเศษ
ไอ้ + ชื่อเล่น	เด็กหญิง ,วัยรุ่นหญิง	เป็นคำเรียกคนคุ้นเคยเป็นพิเศษ แสดงความเมตตาเป็นพิเศษ

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
เจ้า + ชื่อเล่น	เด็กชาย	เป็นคำเรียกคนคุ้นเคย แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
ไอ้ + ชื่อเล่น	เด็กชาย , วัยรุ่นชาย	เป็นคำเรียกคนคุ้นเคยเป็นพิเศษ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
ไอ้ + ฉายา	เด็กชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
น้อง + ชื่อเล่น	เด็กชาย , เด็กหญิง	เป็นคำเรียกคนคุ้นเคย แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
นักเรียน	เด็กและวัยรุ่นทั้งชายและหญิง	ใช้เรียกคนไม่คุ้นเคย
หมอ	ผู้ใหญ่ ทั้งชายและหญิงที่มีอาชีพแพทย์	ใช้เรียกคนไม่คุ้นเคย
อาจารย์	ผู้ใหญ่ ทั้งชายและหญิงที่มีอาชีพครู	ใช้เรียกคนไม่คุ้นเคย
ดาบ , เจ้า , ผู้พัน , ผู้กำกับ	ผู้ใหญ่ชาย ซึ่งเป็นตำรวจหรือทหารที่มียศตามที่ระบุ	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคย
คุณ , คุณๆ	ผู้ใหญ่ ทั้งชายและหญิง	ใช้เรียกคนทั่วไปเฉพาะวัยกลางคน และวัยชรา
โยม , โยมๆ	ผู้ใหญ่ ทั้งชายและหญิง	ใช้เรียกคนทั่วไปตั้งแต่วัยผู้ใหญ่ วัยกลางคน และวัยชรา
โยม + อาจารย์	ผู้ใหญ่ ทั้งชายและหญิง	ใช้เป็นคำเรียกได้ทั้งคนไม่รู้จักและรู้จัก
คุณโยม	ผู้ใหญ่ ทั้งชายและหญิง	ใช้เรียกคนทั่วไปเฉพาะวัยกลางคน และวัยชรา แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ
โยม + ชื่อเล่น หรือ โยม + ชื่อจริง	ผู้ใหญ่ ทั้งชายและหญิง	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งวัยผู้ใหญ่ วัยกลางคน และวัยชรา
คุณ + คำเรียกอาชีพ	ผู้ใหญ่ ทั้งชายและหญิง	ใช้เรียกคนไม่คุ้นเคย แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ

๑.๑.๑.๑.๒ พระสงฆ์ผู้พูดมีอายุมากกว่าพระสงฆ์ผู้ฟัง

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
ท่าน ,ท่านๆ	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกพระที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่คุ้นเคย
มหา	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกเฉพาะพระที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ
ชื่อเล่น	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	เป็นคำเรียกพระที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ
ชื่อจริง	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	เป็นคำเรียกพระที่คุ้นเคย
ฉายา	เฉพาะวัยรุ่น	เป็นคำเรียกพระที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ
อาจารย์	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกพระที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่คุ้นเคย
ท่าน + ชื่อเล่น หรือ ท่าน + ชื่อจริง	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน	ใช้เรียกพระที่คุ้นเคยกันเป็นพิเศษ แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ และเป็นทางการ
พระ + ชื่อเล่น หรือ พระ + ชื่อจริง	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกพระที่รู้จักกันทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย ทั้งสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
มหา + ชื่อเล่น หรือ มหา + ชื่อจริง	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	ใช้เรียกเฉพาะพระที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งคุ้นเคยกันเป็นพิเศษ เฉพาะสถานการณ์ไม่เป็นทางการ
พระอาจารย์	วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกพระทั่วไปที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่คุ้นเคย
อาจารย์มหา	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกเฉพาะพระที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งคุ้นเคยกันเป็นพิเศษ เฉพาะสถานการณ์ไม่เป็นทางการ
อาจารย์ + ชื่อเล่น หรือ อาจารย์ + ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกพระที่รู้จักกันทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
หลวงพี่	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	เป็นคำเรียกพระทั่วไปทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก
หลวงพ่อ	วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกพระทั่วไปทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก
หลวงตา	เฉพาะวัยชรา	เป็นคำเรียกพระทั่วไปทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก

๑.๑.๑.๒ ผู้พูดมีอายุใกล้เคียงหรือเท่ากับผู้ฟัง ผลการวิเคราะห์สามารถจำแนกผู้พูดที่มีอายุใกล้เคียงหรือเท่ากับผู้ฟังเป็น ๒ ลักษณะย่อย ได้แก่ พระสงฆ์ผู้พูดมีอายุใกล้เคียงหรือเท่ากับฆราวาสผู้ฟัง และพระสงฆ์ผู้พูดมีอายุใกล้เคียงหรือเท่ากับพระสงฆ์ผู้ฟัง ดังนี้

๑.๑.๑.๒.๑ พระสงฆ์ผู้พูดมีอายุใกล้เคียงหรือเท่ากับฆราวาสผู้ฟัง

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
คุณ , คุณๆ	วัยกลางคน และวัยชราทั้งชายและหญิง	เป็นคำเรียกเฉพาะคนทั่วไปที่ไม่รู้จัก
โยม , โยมๆ	วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชราทั้งชายและหญิง	เป็นคำเรียกคนทั่วไปทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก
ชื่อเล่น หรือ ชื่อจริง	วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชราทั้งชายและหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ
ฉายา	วัยรุ่นชาย , วัยผู้ใหญ่ชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่คุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
	วัยกลางคนหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่คุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
ไอติม , โตเกียว หรือ ปลาหมึก	วัยผู้ใหญ่ชาย และวัยกลางคนชายที่ขายสินค้านั้นๆ	เป็นคำเรียกคนไม่รู้จัก
หมอ	วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคนทั้งชายและหญิง	เป็นคำเรียกคนไม่รู้จัก
ผอออ (ผู้อำนวยการ) แม่ค้า	วัยกลางคนชาย	เป็นคำเรียกคนรู้จักที่ไม่คุ้นเคยซึ่งมีสถานภาพสูง
	วัยกลางคนหญิง	ใช้เรียกคนไม่รู้จัก
ตา + ชื่อเล่น	วัยกลางคน และวัยชราชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ
ยัย (ยาย) + ชื่อเล่น	วัยกลางคนหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ
โยม + ชื่อเล่น หรือ โยม + ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชราทั้งชายและหญิง	ใช้เรียกคนรู้จักทั้งคุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
ไอ้ + ชื่อเล่น	เฉพาะวัยรุ่น และวัยกลางคนชาย	เป็นคำเรียกเฉพาะคนคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
คุณโยม	วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิงและชาย	ใช้เรียกคนทั่วไปที่ไม่รู้จัก แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ

๑.๑.๑.๒.๒ พระสงฆ์ผู้พุดมีอายุใกล้เคียงหรือเท่ากับพระสงฆ์ผู้ฟัง

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
ชื่อเล่น	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	เป็นคำเรียกพระที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ
ชื่อจริง	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	เป็นคำเรียกพระที่คุ้นเคย
เฮ้ย	เฉพาะวัยรุ่น	เป็นคำเรียกพระที่คุ้นเคยกันมากเป็นพิเศษ และอยู่ระยะใกล้หรือใกล้มาก
อาจารย์	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกพระที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่คุ้นเคย
ท่าน , ท่านๆ	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกพระที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่คุ้นเคย
คุณ , คุณๆ	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกพระที่คุ้นเคยกัน
ท่าน + ชื่อเล่น หรือ ท่าน + ชื่อจริง	วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกพระที่คุ้นเคยกันเป็นพิเศษ แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ
คุณ + ชื่อเล่น	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกพระที่คุ้นเคยกันมากเป็นพิเศษ แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ
พระ + ชื่อเล่น หรือ พระ + ชื่อจริง	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกพระที่รู้จักกันทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย ทั้งสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
มหา + ชื่อเล่น หรือ มหา + ชื่อจริง	วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	ใช้เรียกเฉพาะพระที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งคุ้นเคยกันเป็นพิเศษ เฉพาะสถานการณ์ไม่เป็นทางการ
หลวงพี่	วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	เป็นคำเรียกพระทั่วไปทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก
หลวงพ่อ	วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกพระทั่วไปที่ไม่รู้จัก
หลวงตา	เฉพาะวัยชรา	เป็นคำเรียกพระทั่วไปทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก
พระอาจารย์	วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกพระทั่วไปที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่คุ้นเคย หรือเป็นพระที่มีสถานภาพสูง

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
ท่านอาจารย์	วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกพระซึ่งมีสถานภาพสูงที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่คุ้นเคย
อาจารย์ + ชื่อเล่น	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกเฉพาะพระที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ แสดงความนับถือมากเป็นพิเศษ

๑.๑.๑.๓ ผู้พูดมีอายุน้อยกว่าผู้ฟัง ผลการวิเคราะห์สามารถจำแนกผู้พูดที่มีอายุน้อยกว่าผู้ฟังเป็น ๒ ลักษณะย่อย ได้แก่ พระสงฆ์ผู้พูดมีอายุน้อยกว่าฆราวาสผู้ฟัง และพระสงฆ์ผู้พูดมีอายุน้อยกว่าพระสงฆ์ผู้ฟัง ดังนี้

๑.๑.๑.๓.๑ พระสงฆ์ผู้พูดมีอายุน้อยกว่าฆราวาสผู้ฟัง

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
โยม , โยมๆ	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชราทั้งชายและหญิง	เป็นคำเรียกคนทั่วไปทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก หรือใช้เรียกผู้ใหญ่ที่อยู่ระยะใกล้ถึงไกลมาก
คุณ , คุณๆ	วัยกลางคน และวัยชราทั้งชายและหญิง	เป็นคำเรียกเฉพาะคนทั่วไปที่ไม่รู้จัก
ชื่อเล่น หรือ ชื่อจริง	วัยกลางคน และวัยชราชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
แม่ค้า	เฉพาะหญิงวัยกลางคน	ใช้เรียกเฉพาะคนไม่รู้จัก
พ่อค้า	เฉพาะชายวัยกลางคน	ใช้เรียกเฉพาะคนไม่รู้จัก
อาจารย์	วัยกลางคนทั้งชายและหญิง	เป็นคำเรียกทั้งคนรู้จักและไม่รู้จัก
หมอ	วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคนทั้งหญิงและชาย	เป็นคำเรียกทั้งคนรู้จักและไม่รู้จัก
ไอติม (ไอศกรีม)	เฉพาะวัยกลางคนชายซึ่งขายสินค้าที่ระบุ	เป็นคำเรียกเฉพาะคนไม่รู้จักซึ่งอยู่ระยะห่างถึงห่างมาก
ผู้กำกับ	เฉพาะวัยชราชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
คุณโยม	วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิงและชาย	ใช้เรียกคนทั่วไปที่ไม่รู้จัก แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
พี่ ,แม่	เฉพาะวัยผู้ใหญ่ และ วัยกลางคนหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
ตา	เฉพาะวัยชราชาย	เป็นคำเรียกคนไม่รู้จัก
ครู + ชื่อเล่น หรือ ครู + ชื่อจริง	เฉพาะวัยชราชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยเป็นพิเศษ
อาจารย์ + ชื่อจริง	เฉพาะวัยกลางคน หญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ ทั้ง สถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
โยมผอออ	วัยกลางคนหญิง	เป็นคำเรียกคนรู้จักที่ไม่คุ้นเคย
โยม + คำเรียกญาติ	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิง และชาย	เป็นคำเรียกเฉพาะคนคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ ทั้ง สถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
โยม + ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิง และชาย	เป็นคำเรียกคนทั่วไปที่รู้จัก ไม่แสดงความคุ้นเคย กัน
โยม + ชื่อเล่น	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิง และชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จัก แสดงความคุ้นเคยเป็น พิเศษ
โยม + คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิง และชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่ไม่คุ้นเคย
โยมอาจารย์	วัยกลางคนทั้งหญิง และชาย	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ
โยมอาจารย์ + ชื่อ จริง	วัยกลางคนทั้งหญิง และชาย	เป็นคำเรียกเฉพาะคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่ คุ้นเคย แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ และเป็น ทางการมาก
คุณ + โยมอาจารย์	วัยกลางคนทั้งหญิง และชาย	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย แสดงความสุภาพมากเป็นพิเศษ
คำเรียกญาติ + ชื่อ เล่น	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งชายและ หญิง	เป็นคำเรียกเฉพาะคนรู้จักที่คุ้นเคยกันมากเป็น พิเศษ ไม่แสดงความเป็นทางการ

๑.๑.๑.๓.๒ พระสงฆ์ผู้พูดมีอายุน้อยกว่าพระสงฆ์ผู้ฟัง

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
คำเรียกญาติ+ชื่อเล่น หรือ คำเรียกญาติ+ชื่อจริง	วैयाผู้ใหญ่ , วैयाกลางคน และวैयाชรา	เป็นคำเรียกเฉพาะพระที่คุ้นเคยเป็นพิเศษหรือ พิเศษมาก
พระ + ชื่อจริง หรือ พระ + ชื่อเล่น	วैयाรุ่น , วैयाผู้ใหญ่ , วैया กลางคน และวैयाชรา	เป็นคำเรียกพระที่รู้จักทั้งคุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
มหา + ชื่อเล่น หรือ มหา + ชื่อจริง	วैयाรุ่น และวैयाผู้ใหญ่	ใช้เรียกเฉพาะพระที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งคุ้นเคยกันมากเป็นพิเศษ เฉพาะ สถานการณ์ไม่เป็นทางการ
อาจารย์	วैयाผู้ใหญ่ , วैयाกลางคน และวैयाชรา	เป็นคำเรียกพระทั่วไปที่ไม่รู้จัก หรือพระที่รู้จักซึ่ง คุ้นเคยหรือไม่คุ้นเคยที่มีสถานภาพสูง
อาจารย์ + ชื่อเล่น	วैयाกลางคน และวैया ชรา	ใช้เรียกพระทั่วไปที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ หรือพระที่มี สถานภาพสูงซึ่งคุ้นเคยกัน
อาจารย์มหา	วैयाผู้ใหญ่ , วैयाกลางคน และวैयाชรา	ใช้เรียกเฉพาะพระที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งคุ้นเคยกันเป็นพิเศษ เฉพาะ สถานการณ์ไม่เป็นทางการ
อาจารย์มหา+ชื่อเล่น หรือ อาจารย์มหา+ชื่อจริง	วैयाผู้ใหญ่ , วैयाกลางคน และวैयाชรา	เป็นคำเรียกเฉพาะพระที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งรู้จักแต่ไม่คุ้นเคยกัน
พระอาจารย์	วैयाกลางคน และวैया ชรา	เป็นคำเรียกพระทั่วไปที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่ คุ้นเคยซึ่งมีสถานภาพสูง
พระอาจารย์+ชื่อเล่น หรือ พระอาจารย์+ชื่อจริง	วैयाผู้ใหญ่ , วैयाกลางคน และวैयाชรา	เป็นคำเรียกพระที่รู้จักซึ่งคุ้นเคยหรือไม่คุ้นเคยที่มี สถานภาพสูง
หลวงพี่	วैयाรุ่น , วैयाผู้ใหญ่ และ วैयाกลางคน	เป็นคำเรียกพระทั่วไปทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก
หลวง + { หน้า อา พ่อ ลุง	วैयाกลางคน และวैया ชรา	เป็นคำเรียกพระทั่วไปที่ไม่รู้จัก หรือพระที่รู้จัก คุ้นเคยกัน

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
หลวงตา ,หลวงปู่	เฉพาะวัยชรา	เป็นคำเรียกพระทั่วไปทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก
หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกพระทั่วไปที่คุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
หลวงพี่ + มหา + ชื่อเล่น	วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	ใช้เรียกเฉพาะพระซึ่งสำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ
หรือ หลวงพี่ + มหา + ชื่อจริง		

๑.๑.๒ อายุพรรษา

อายุพรรษา หมายถึง ระยะเวลาที่พระสงฆ์แต่ละรูปหรือองค์ดำรงสมณสาธูปซึ่งกำหนดนับตั้งแต่วันเดือนปือุปสมบทจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยได้จำแนกอายุพรรษาของพระสงฆ์ผู้พูดกับผู้ฟังออกเป็น ๓ ลักษณะ ได้แก่ ผู้พูดมีอายุพรรษามากกว่าผู้ฟัง ผู้พูดมีอายุพรรษาเท่ากับผู้ฟัง และผู้พูดมีอายุพรรษาน้อยกว่าผู้ฟัง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑.๑.๒.๑ ผู้พูดมีอายุพรรษามากกว่าผู้ฟัง ผลการวิเคราะห์แสดงได้ดังนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
ท่าน ,ท่านๆ	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดทั่วไปที่รู้จักแต่ไม่คุ้นเคยซึ่งอยู่ระยะไกล ๆ หรือใช้เรียกพระนวกะผู้บวชใหม่
มหา	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งสำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ
ชื่อเล่น	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	เป็นคำเรียกพระลูกวัดที่คุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
ชื่อจริง	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	เป็นคำเรียกพระลูกวัดที่คุ้นเคย
อาจารย์	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกพระลูกวัดที่รู้จักแต่ไม่คุ้นเคยกัน
หลวงตา	เฉพาะวัยชรา	
หลวงพี่	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	เป็นคำเรียกพระลูกวัดทั่วไปซึ่งรู้จักแต่ไม่คุ้นเคย
หลวง + { หน้า อา ลุง	วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกพระลูกวัดทั่วไปที่รู้จักคุ้นเคยกัน

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
คำเรียกญาติ+ชื่อเล่น	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกเฉพาะพระลูกวัดที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ หรือพิเศษมาก
หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกพระลูกวัดทั่วไปที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ
มหา + ชื่อเล่น หรือ มหา + ชื่อจริง	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และ วัยกลางคน	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งคุ้นเคยกันเป็นพิเศษ เฉพาะ สถานการณ์ไม่เป็นทางการ
ท่าน + มหา	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และ วัยกลางคน	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งรู้จักแต่ไม่คุ้นเคยกัน แสดง ความสุภาพเป็นพิเศษ
ท่าน + ชื่อเล่น หรือ ท่าน + ชื่อจริง	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัย กลางคน	ใช้เรียกพระลูกวัดที่คุ้นเคยกันเป็นพิเศษ แสดง ความสุภาพมากเป็นพิเศษ หรือใช้เรียกพระนวกะ ผู้บวชใหม่ที่รู้จัก
พระ + ชื่อเล่น หรือ พระ + ชื่อจริง	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกพระลูกวัดซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
อาจารย์มหา	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งคุ้นเคยกันเป็นพิเศษ
อาจารย์ + ชื่อเล่น หรือ อาจารย์ + ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกพระลูกวัดทั่วไปหรือพระที่มีสถานภาพสูง ซึ่งรู้จักกันทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย

๑.๑.๒.๒ พระสงฆ์ผู้พูดมีอายุพรรษาเท่ากับพระสงฆ์ผู้ฟัง

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
ฉายา	เฉพาะวัยรุ่น และวัย ผู้ใหญ่	เป็นคำเรียกพระลูกวัดที่คุ้นเคยกันมากเป็นพิเศษ
ชื่อเล่น	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	เป็นคำเรียกพระลูกวัดที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ
ชื่อจริง	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	เป็นคำเรียกพระลูกวัดที่คุ้นเคย
เฮ้ย	เฉพาะวัยรุ่น	เป็นคำเรียกพระลูกวัดที่คุ้นเคยกันมากเป็นพิเศษ และอยู่ระยะใกล้หรือใกล้มาก แสดงความเป็น กันเองมากเป็นพิเศษ

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
ท่าน ,ท่านๆ	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกพระลูกวัดที่รู้จักแต่ไม่คุ้นเคยกัน และพระบวชใหม่มักใช้เรียกขานกัน
คุณ ,คุณๆ	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดที่คุ้นเคยกัน แสดงความสุภาพและค่อนข้างเป็นทางการ
ท่าน + ชื่อเล่น หรือ ท่าน + ชื่อจริง	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกพระลูกวัดที่คุ้นเคยกันเป็นพิเศษ แสดงความสุภาพมากเป็นพิเศษ และพระบวชใหม่มักใช้เรียกขานกัน
คุณ + ชื่อเล่น	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดที่คุ้นเคยกันมากเป็นพิเศษ แสดงความสุภาพมากเป็นพิเศษ
พระ + ชื่อเล่น หรือ พระ + ชื่อจริง	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	ใช้เรียกพระลูกวัดทั่วไปซึ่งรู้จักกันทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย หรือใช้เรียกพระบวชใหม่ด้วยกันทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
มหา + ชื่อเล่น หรือ มหา + ชื่อจริง	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งคุ้นเคยกันมากเป็นพิเศษ เฉพาะสถานการณ์ไม่เป็นทางการ
อาจารย์ + ชื่อเล่น	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกเฉพาะพระลูกวัดที่คุ้นเคยกันมากเป็นพิเศษ แสดงความนับถือมากเป็นพิเศษ
หลวงพี่	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	เป็นคำเรียกพระลูกวัดทั่วไปที่รู้จักแต่ไม่คุ้นเคย
หลวงตา	เฉพาะวัยชรา	
หลวง + $\left\{ \begin{array}{l} \text{น้ำ} \\ \text{อา} \\ \text{ลุง} \end{array} \right.$	วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกพระลูกวัดทั่วไปที่รู้จักคุ้นเคยกัน
คำเรียกญาติ+ชื่อเล่น	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกเฉพาะพระลูกวัดที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ หรือพิเศษมาก
หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกพระลูกวัดทั่วไปที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ

๑.๑.๒.๓ พระสงฆ์ผู้พูดมีอายุพรรษาน้อยกว่าพระสงฆ์ผู้ฟัง

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
หลวงปู่	เฉพาะวัยชรา	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดที่รู้จักคุ้นเคย (หรือใช้เรียกเจ้าอาวาส)

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้								
หลวงตา	เฉพาะวัยชรา	ใช้เรียกพระลูกวัดทั่วไปซึ่งรู้จักทั้งคุ่นเคยและไม่คุ่นเคย								
หลวงพ่อ	เฉพาะวัยกลางคน	ใช้เรียกพระลูกวัดทั่วไปที่คุ่นเคยกันมากเป็นพิเศษ (พระลูกวัดเรียกเจ้าอาวาสได้)								
หลวง +	<table border="0"> <tr> <td rowspan="3" style="font-size: 3em; vertical-align: middle;">{</td> <td>น้ำ</td> <td>วัยกลางคน และวัย</td> <td rowspan="3">เป็นคำเรียกพระลูกวัดทั่วไปที่รู้จักคุ่นเคยกัน</td> </tr> <tr> <td>อา</td> <td>ชรา</td> </tr> <tr> <td>ลุง</td> <td></td> </tr> </table>	{	น้ำ	วัยกลางคน และวัย	เป็นคำเรียกพระลูกวัดทั่วไปที่รู้จักคุ่นเคยกัน	อา	ชรา	ลุง		
{	น้ำ		วัยกลางคน และวัย	เป็นคำเรียกพระลูกวัดทั่วไปที่รู้จักคุ่นเคยกัน						
	อา		ชรา							
	ลุง									
หลวงพี่	วัยรุ่น, วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	เป็นคำเรียกพระลูกวัดทั่วไปที่รู้จักแต่ไม่คุ่นเคยกัน								
คำเรียกญาติ+ชื่อเล่น หรือ คำเรียกญาติ+ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกเฉพาะพระลูกวัดที่คุ่นเคยเป็นพิเศษหรือพิเศษมาก								
มหา + ชื่อเล่น หรือ มหา + ชื่อจริง	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งคุ่นเคยกันมากเป็นพิเศษเฉพาะสถานการณ์ไม่เป็นทางการ								
อาจารย์	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกพระที่รู้จักซึ่งคุ่นเคยหรือไม่คุ่นเคยเฉพาะที่มีสถานภาพสูง (เป็นพระผู้สอนนักธรรมหรือบาลี หรือเป็นพระซึ่งมีคณนัถ์ถือด้านดูดวงชะตา สักเสกเลขยันต์ ทำนายทายทักตัวเลขต่างๆ เป็นต้น)								
อาจารย์ + ชื่อเล่น	วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกพระลูกวัดทั่วไปที่คุ่นเคยเป็นพิเศษ หรือพระที่มีสถานภาพสูงซึ่งคุ่นเคยกัน								
อาจารย์มหา	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งคุ่นเคยกันเป็นพิเศษ								
อาจารย์มหา+ชื่อเล่น หรือ อาจารย์มหา+ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกเฉพาะพระลูกวัดที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งรู้จักแต่ไม่คุ่นเคยกัน								
พระอาจารย์	วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกพระซึ่งรู้จักทั้งที่คุ่นเคยและไม่คุ่นเคยเฉพาะที่มีสถานภาพสูง								
พระอาจารย์+ชื่อเล่น หรือ พระอาจารย์+ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกพระลูกวัดที่รู้จักซึ่งคุ่นเคยหรือไม่คุ่นเคยเฉพาะที่มีสถานภาพสูง								

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกพระทั่วไปที่คุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
หลวงพี่ + มหา + ชื่อเล่น หรือ หลวงพี่ + มหา + ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งสำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไป ที่รู้จักคุ้นเคยเป็นพิเศษ
		ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งสำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไป ที่รู้จักแต่ไม่คุ้นเคย

๑.๑.๓ เพศ

เพศ หมายถึง ลักษณะทางสรีระและกายวิภาคของแต่ละบุคคลซึ่งบ่งชี้ความเป็นชายหรือหญิง ผู้วิจัยวิเคราะห์การใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ตามปัจจัยเพศของผู้ถูกเรียกขานเป็น ๒ ลักษณะ คือ พระสงฆ์เรียกขานฆราวาสเพศหญิง และพระสงฆ์เรียกขานฆราวาสเพศชาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑.๑.๓.๑ พระสงฆ์เรียกขานฆราวาสเพศหญิง ผลการวิเคราะห์แสดงได้ ดังนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
หนู ,หนูๆ	เด็กหญิง	ใช้เรียกคนทั่วไปที่ไม่คุ้นเคย แต่แสดงความเมตตา
เธอ ,เธอๆ	เด็กหญิง ,วัยรุ่นหญิง	เป็นคำเรียกโดยทั่วไป ไม่แสดงความเมตตาเป็นพิเศษ
ชื่อเล่น	เด็กหญิง	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย แสดงความมีเมตตา
ชื่อจริง		เป็นคำเรียกคนรู้จักที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย ไม่แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
ชื่อเล่น	วัยรุ่นหญิง	ใช้เรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย แสดงความมีเมตตา
ชื่อจริง		ใช้เรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย ไม่แสดงความมีเมตตา
ชื่อเล่น หรือ ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ
ฉายา	วัยกลางคนหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่คุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
นักเรียน	เด็กหญิง และวัยรุ่นหญิง	ใช้เรียกคนไม่คุ้นเคย

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
หมอ	ผู้ใหญ่หญิงที่มีอาชีพ	ใช้เรียกคนไม่คุ้นเคย
อาจารย์	ตามที่ระบุ	
แม่ค้า	วัยกลางคนหญิง	ใช้เรียกคนไม่รู้จัก
เจ้าสาว	วัยรุ่น ,ผู้ใหญ่หญิง	
คุณหมอ	ผู้ใหญ่หญิง	ใช้เรียกคนไม่คุ้นเคยวัยกลางคน แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ
พี่ ,แม่	เฉพาะวัยรุ่นผู้ใหญ่ และวัยกลางคนหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
เอ๊ย ,เฮ้ย	เด็กหญิง และวัยรุ่นหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยและอยู่ระยะใกล้หรือใกล้มาก
เอ๊ย + ชื่อเล่น หรือ	เด็กหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคย แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
เฮ้ย + ชื่อเล่น	วัยรุ่นหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคย แสดงความมีเมตตา
เอ๊ย + ไ้ + ชื่อเล่น	เด็กหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยเป็นพิเศษ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
หรือ	วัยรุ่นหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยเป็นพิเศษ แสดงความมีเมตตา
เฮ้ย + ไ้ + ชื่อเล่น		
เจ้า + ชื่อเล่น	เด็กหญิง	เป็นคำเรียกคนคุ้นเคยเป็นพิเศษ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
ไ้ + ชื่อเล่น	เด็กหญิง ,วัยรุ่นหญิง	เป็นคำเรียกคนคุ้นเคยเป็นพิเศษ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
น้อง + ชื่อเล่น	เด็กหญิง	เป็นคำเรียกคนคุ้นเคย แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
คุณ ,คุณๆ		ใช้เรียกคนทั่วไปที่ไม่รู้จักเฉพาะวัยกลางคน และวัยรุ่น
โยม ,โยมๆ	ผู้ใหญ่หญิง	ใช้เรียกคนทั่วไปทั้งที่รู้จักและไม่รู้จักได้ตั้งแต่วัยผู้ใหญ่ วัยกลางคน และวัยรุ่น
คุณโยม	ผู้ใหญ่หญิง	ใช้เรียกคนทั่วไปที่ไม่รู้จักเฉพาะวัยกลางคน และวัยรุ่น แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ
โยม + อาจารย์	ผู้ใหญ่หญิง	ใช้เป็นคำเรียกได้ทั้งคนไม่รู้จักและรู้จักวัยกลางคน
โยม + ชื่อเล่น หรือ		ใช้เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคยวัยผู้ใหญ่ วัยกลางคน และวัยรุ่น
โยม + ชื่อจริง	ผู้ใหญ่หญิง	

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
ยัย (ยาย) + ชื่อเล่น	วัยกลางคนหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ
อาจารย์ + ชื่อจริง	เฉพาะวัยกลางคน หญิงที่มีอาชีพครู	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ ทั้ง สถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
โยมผอออ	วัยกลางคนหญิง	เป็นคำเรียกคนรู้จักที่ไม่คุ้นเคย
โยม + คำเรียกญาติ	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน	เป็นคำเรียกเฉพาะคนคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ ทั้ง สถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
โยม + คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	และวัยชราหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่ไม่คุ้นเคย
โยมอาจารย์ + ชื่อ จริง	เฉพาะวัยกลางคน	เป็นคำเรียกเฉพาะคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่ คุ้นเคย แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ และเป็น ทางการมาก
คุณ + โยมอาจารย์	หญิงที่มีอาชีพครู	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย แสดงความสุภาพมากเป็นพิเศษ
คำเรียกญาติ + ชื่อ เล่น	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชราหญิง	เป็นคำเรียกเฉพาะคนรู้จักที่คุ้นเคยกันมากเป็น พิเศษ ไม่แสดงความเป็นทางการ

๑.๑.๓.๒ พระสงฆ์เรียกขานภรรยาสเพศชาย ผลการวิเคราะห์แสดงได้ ดังตาราง
ต่อไปนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
ตัวเล็ก	เด็กเล็กชาย	ใช้เรียกคนทั่วไปที่ไม่คุ้นเคย แต่แสดงความมี เมตตา
หนุ่ม, หนุ่มๆ	เด็กชาย, วัยรุ่นชาย	เป็นคำเรียกโดยทั่วไป ไม่แสดงความมีเมตตาเป็น พิเศษ
เอ๊ย หรือ เฮ้ย	เด็กและวัยรุ่นชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยที่อยู่ระยะใกล้หรือใกล้มาก
ไอ้หนู	เด็กชาย	เป็นคำเรียกโดยทั่วไป ไม่แสดงความมีเมตตาเป็น พิเศษ
ไอ้หนุ่ม	วัยรุ่นชาย	เป็นคำเรียกโดยทั่วไป ไม่แสดงความมีเมตตาเป็น พิเศษ
ชื่อเล่น	เด็กชาย	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย แสดงความมีเมตตา
ชื่อจริง		เป็นคำเรียกคนรู้จักที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย ไม่ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
ชื่อเล่น	วัยรุ่นชาย	ใช้เรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย แสดงความมีเมตตา
ชื่อจริง	วัยรุ่นชาย	ใช้เรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย ไม่แสดงความมีเมตตา
เอ้ย + ชื่อเล่น หรือ เฮ้ย + ชื่อเล่น	เด็กชาย วัยรุ่นชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคย แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
เอ้ย + ไ้ + ชื่อเล่น หรือ เฮ้ย + ไ้ + ชื่อเล่น	เด็กชาย วัยรุ่นชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยเป็นพิเศษ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
เจ้า + ชื่อเล่น	เด็กชาย	เป็นคำเรียกคนคุ้นเคย แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
ไ้ + ชื่อเล่น	เด็กชาย , วัยรุ่น และ วัยกลางคนชาย	เป็นคำเรียกคนคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
ไ้ + ฉายา	เด็กชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
น้อง + ชื่อเล่น	เด็กชาย	เป็นคำเรียกคนคุ้นเคย แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
นักเรียน	เด็ก และวัยรุ่นชาย	
หมอ	วัยผู้ใหญ่ และวัยกลาง	ใช้เรียกคนไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่คุ้นเคย
อาจารย์	คนชายที่มีอาชีพ ตามที่ระบุ	
นาค	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และ	เป็นคำเรียกคนไม่รู้จัก
เจ้าบ่าว	วัยกลางคนชาย	
ไอติม ,โตเกียว หรือ ปลาหมึก	วัยผู้ใหญ่ชาย และวัย กลางคนชายซึ่งขาย สินค้าตามที่ระบุ	เป็นคำเรียกเฉพาะคนขายสินค้านั้นๆ ซึ่งไม่รู้จัก
พ่อค้า	เฉพาะชายวัยกลางคน	
ทิด	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และ	ใช้เรียกเฉพาะคนเคยอุปสมบทซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคย และไม่คุ้นเคย
ทิด + ชื่อเล่น	วัยกลางคนชาย	เป็นคำเรียกเฉพาะคนเคยอุปสมบทที่รู้จักคุ้นเคย

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
ไอ้ + ทิด	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ชาย	เป็นคำเรียกเฉพาะคนเคยอุปสมบทที่รู้จักแต่ไม่สนิทสนม
ฉายา	วัยรุ่นชาย ,วัยผู้ใหญ่ชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่คุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
ตาบ ,จ่า และผู้พัน	วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคนชายที่มียศตามที่ระบุ	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่คุ้นเคย
ผู้กำกับ	เฉพาะวัยชราชาย	เป็นคำเรียกคนรู้จักที่คุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
ผอ.อ (ผู้อำนวยการ)	เฉพาะวัยกลางคนชายซึ่งมีตำแหน่งดังที่ระบุ	เป็นคำเรียกคนรู้จักที่ไม่คุ้นเคยซึ่งมีสถานภาพสูง
คุณ ,คุณๆ	วัยกลางคน และวัยชราชาย	เป็นคำเรียกเฉพาะคนทั่วไปที่ไม่รู้จัก
โยม ,โยม ๆ	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราชาย	ใช้เรียกคนทั่วไปทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก
คุณโยม	วัยกลางคน และวัยชราชาย	ใช้เรียกคนทั่วไปที่ไม่รู้จัก แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ
ตา	เฉพาะวัยชราชาย	เป็นคำเรียกคนทั่วไปที่ไม่รู้จัก เฉพาะสถานการณ์ไม่เป็นทางการ
คุณ + คำเรียกอาชีพ	วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคนชาย	ใช้เรียกคนไม่รู้จัก แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ
ครู + ชื่อเล่น หรือ ครู + ชื่อจริง	เฉพาะวัยชราชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยเป็นพิเศษ
โยม + ชื่อเล่น หรือ โยม + ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราชาย	ใช้เรียกคนรู้จักทั้งคุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
โยม + คำเรียกญาติ	และวัยชราชาย	เป็นคำเรียกเฉพาะคนคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ ทั้งสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
โยม + คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น		ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่ไม่คุ้นเคย
โยมอาจารย์	เฉพาะวัยกลางคนชาย	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
โยมอาจารย์ + ชื่อจริง	วัยกลางคนชาย	เป็นคำเรียกเฉพาะคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ และเป็นทางการมาก
คุณ + โยมอาจารย์		เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย แสดงความสุภาพมากเป็นพิเศษ
คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	วัยใหญ่, วัยกลางคน และวัยชราชาย	เป็นคำเรียกเฉพาะคนรู้จักที่คุ้นเคยกันมากเป็นพิเศษ ไม่แสดงความเป็นทางการ

๑.๑.๔ สถานภาพ

สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งหรือเกียรติยศของแต่ละบุคคลที่ปรากฏในสังคม ผู้วิจัยวิเคราะห์การใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ตามปัจจัยสถานภาพทางสังคมของผู้ถูกเรียกขานเป็น ๒ ลักษณะ คือ พระสงฆ์เรียกขานฆราวาส และพระสงฆ์เรียกขานพระสงฆ์ด้วยกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑.๑.๔.๑ พระสงฆ์เรียกขานฆราวาส ผู้วิจัยจำแนกสถานภาพทางสังคมของฆราวาสผู้ถูกเรียกขานตามเกณฑ์เกียรติภูมิของอาชีพเป็น ๒ ลักษณะย่อย ได้แก่ พระสงฆ์เรียกขานฆราวาสเพศหญิงตามสถานภาพ และพระสงฆ์เรียกขานฆราวาสเพศชายตามสถานภาพ ผลการวิเคราะห์แสดงได้ ดังนี้

๑.๑.๔.๑.๑ พระสงฆ์เรียกขานฆราวาสเพศหญิงตามสถานภาพ แสดงได้ดังนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
ฉายา	วัยกลางคนหญิงซึ่ง	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักซึ่งมีสถานภาพทางสังคมค่อนข้างต่ำที่คุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
ยาย (ยาย) + ชื่อเล่น	เป็นลูกศิษย์วัด	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักซึ่งมีสถานภาพทางสังคมค่อนข้างต่ำที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ
หมอ	วัยผู้ใหญ่ และวัยกลาง	เป็นคำเรียกคนไม่รู้จักซึ่งมีสถานภาพสังคมสูง
อาจารย์	คนหญิงที่มีอาชีพตาม	ใช้เรียกคนไม่คุ้นเคยซึ่งมีสถานภาพค่อนข้างสูง
แม่ค้า	ที่ระบู้	ใช้เรียกคนไม่รู้จักซึ่งมีสถานภาพสังคมค่อนข้างต่ำ
คุณหมอ	วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคนหญิง	ใช้เรียกคนไม่คุ้นเคยซึ่งมีสถานภาพทางสังคมสูง แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ
โยม + อาจารย์	วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคนหญิงที่มีอาชีพครู	ใช้เป็นคำเรียกได้ทั้งคนไม่รู้จักและรู้จักซึ่งมีสถานภาพทางสังคมค่อนข้างสูง

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
อาจารย์ + ชื่อจริง	วัยกลางคนหญิงที่มีอาชีพครู	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยมากเป็นพิเศษซึ่งมีสถานภาพทางสังคมค่อนข้างสูง
โยมผอออ (ผอ.)	วัยกลางคนหญิงที่มีตำแหน่งผู้อำนวยการ	เป็นคำเรียกคนรู้จักที่ไม่คุ้นเคยซึ่งมีสถานภาพทางสังคมสูง
โยมอาจารย์ + ชื่อจริง	เฉพาะวัยกลางคนที่มีอาชีพครู	เป็นคำเรียกเฉพาะคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคยซึ่งมีสถานภาพทางสังคมค่อนข้างสูง แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ และเป็นทางการมาก
คุณ + โยมอาจารย์	วัยกลางคน และวัยชราหญิงที่มีอาชีพครู	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคยซึ่งมีสถานภาพทางสังคมค่อนข้างสูง แสดงความสุภาพมากเป็นพิเศษ

๑.๑.๔.๑.๒ พระสงฆ์เรียกขานฆราวาสเพศชายตามสถานภาพ ผลการวิเคราะห์แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
เอ๊ย หรือ เฮ้ย	เด็กและวัยรุ่นชายที่เป็นลูกศิษย์วัด	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยที่อยู่ระยะใกล้หรือใกล้มากที่มีสถานภาพสังคมต่ำ
ชื่อเล่น	เด็ก และวัยรุ่นชายที่เป็นลูกศิษย์วัด	เป็นคำเรียกคนรู้จักซึ่งมีสถานภาพสังคมต่ำทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย แสดงความมีเมตตา
ชื่อจริง	เป็นลูกศิษย์วัด	เป็นคำเรียกคนรู้จักซึ่งมีสถานภาพสังคมต่ำทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย ไม่แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
เอ๊ย + ชื่อเล่น หรือ เฮ้ย + ชื่อเล่น	เด็ก และวัยรุ่นชายที่เป็นลูกศิษย์วัด	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยที่มีสถานภาพต่ำ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
เอ๊ย + ไ้ + ชื่อเล่น หรือ เฮ้ย + ไ้ + ชื่อเล่น	เด็ก และวัยรุ่นชายที่เป็นลูกศิษย์วัด	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยเป็นพิเศษที่มีสถานภาพสังคมต่ำ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
ไ้ + ชื่อเล่น	เด็กชาย และวัยรุ่นชายที่เป็นลูกศิษย์วัด	เป็นคำเรียกคนคุ้นเคยมากเป็นพิเศษที่มีสถานภาพต่ำ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
ไ้ + ฉายา	เฉพาะเด็กชายที่เป็นลูกศิษย์วัด	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยมากเป็นพิเศษที่มีสถานภาพต่ำ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
หมอ อาจารย์	วัยผู้ใหญ่ และวัยกลาง คนชายที่มีอาชีพนั้นๆ	ใช้เรียกคนไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่คุ้นเคยที่มีสถาน- ภาพทางสังคมสูง และค่อนข้างสูงตามลำดับ
ผอ.อ. (ผู้อำนวยการ)	วัยกลางคนชายที่มี ตำแหน่งดังกล่าว	เป็นคำเรียกคนรู้จักที่ไม่คุ้นเคยซึ่งมีสถานภาพสูง
ดาบ , จ่า , ผู้พัน และ ผู้กำกับ	วัยผู้ใหญ่ วัยกลางคน และวัยชราชายผู้มี อาชีพตำรวจทหารยศ นั้นๆ	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคย และคุ้นเคยมาก เป็นพิเศษซึ่งมีสถานภาพทางสังคมปานกลาง
ไอติม , โตเกียว หรือ ปลาหมึก	วัยผู้ใหญ่ชาย และวัย กลางคนชายที่มีอาชีพ จำหน่ายสินค้านั้น ๆ	เป็นคำเรียกเฉพาะคนไม่รู้จักที่มีสถานภาพสังคม
พ่อค้า	เฉพาะวัยกลางคนชาย ที่เป็นคนขายสินค้า	ค่อนข้างต่ำ
ตา	เฉพาะวัยชราชายที่ เป็นคนขายสินค้า	เป็นคำเรียกคนทั่วไปที่ไม่รู้จักที่มีสถานภาพสังคม ค่อนข้างต่ำ
คุณ + คำเรียกอาชีพ	วัยผู้ใหญ่ และวัย กลางคนชาย	ใช้เรียกคนไม่รู้จักซึ่งมีสถานภาพสูง ค่อนข้างสูง หรือปานกลาง โดยแสดงความสุภาพเป็นพิเศษ
ครู + ชื่อเล่น หรือ ครู + ชื่อจริง	เฉพาะวัยชราชายที่ เคยประกอบอาชีพครู	ใช้เรียกเฉพาะคนคุ้นเคยเป็นพิเศษที่มีสถานภาพ ค่อนข้างสูง เพื่อแสดงความยกย่องเป็นพิเศษ
อาจารย์ + ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่ และวัยกลาง คนชายที่มีอาชีพครู	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคยซึ่งมี สถานภาพค่อนข้างสูง
โยมอาจารย์	เฉพาะวัยกลางคนชาย ที่มีอาชีพครู	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคยซึ่งมี สถานภาพค่อนข้างสูง แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ
โยมอาจารย์ + ชื่อ จริง	วัยกลางคนชายที่มี	เป็นคำเรียกเฉพาะคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่ คุ้นเคยซึ่งมีสถานภาพสังคมค่อนข้างสูง แสดงความ สุภาพเป็นพิเศษ และเป็นทางการมาก
คุณ + โยมอาจารย์	อาชีพครู	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคยซึ่งมี สถานภาพค่อนข้างสูง แสดงความสุภาพมากเป็น พิเศษ

๑.๑.๑.๒ พระสงฆ์เรียกขานพระสงฆ์ ผู้วิจัยจำแนกสถานภาพทางสังคมของพระสงฆ์ผู้ถูกเรียกขานตามเกณฑ์บทบาทและฐานะของแต่ละรูป ผลการวิเคราะห์แสดงได้ ดังนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้								
เฮ้ย	เฉพาะวัยรุ่น	เป็นคำเรียกพระลูกวัดที่คุ้นเคยกันมากเป็นพิเศษ ซึ่งมีอายุใกล้เคียงกัน และอยู่ระยะใกล้เคียงหรือใกล้เคียงมาก แสดงความเป็นกันเองมากเป็นพิเศษ								
คุณ ,คุณๆ	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดที่คุ้นเคยซึ่งมีอายุใกล้เคียงกัน แสดงความสุภาพและค่อนข้างเป็นทางการ								
ท่าน ,ท่านๆ	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดทั่วไปซึ่งมีอายุน้อยกว่าหรือใกล้เคียงกันที่รู้จักแต่ไม่คุ้นเคยซึ่งอยู่ระยะไกลๆ หรือใช้เรียกพระนวกะผู้บวชใหม่								
มหา	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งสำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ								
ฉายา	เฉพาะวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	เป็นคำเรียกพระลูกวัดที่คุ้นเคยกันมากเป็นพิเศษ และมีอายุใกล้เคียงกัน								
ชื่อเล่น	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	เป็นคำเรียกพระลูกวัดซึ่งมีอายุน้อยกว่าหรือใกล้เคียงกันที่คุ้นเคยมากเป็นพิเศษ								
ชื่อจริง	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	เป็นคำเรียกพระลูกวัดที่คุ้นเคยซึ่งมีอายุน้อยกว่าหรือใกล้เคียงกัน								
อาจารย์	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกพระซึ่งไม่รู้จัก หรือรู้จักทั้งคุ้นเคยและไม่คุ้นเคยเฉพาะที่มีสถานภาพสูง(เป็นเจ้าของอารามหรือผู้ช่วยเจ้าอาราม หรือครูสอนทั้งแผนกธรรมและบาลี รวมทั้งพระที่มีคนนับถือมากด้านดูหมอ ไบ้หวย สักเสกเลขยันต์ เป็นต้น)								
หลวงปู่	เฉพาะวัยชรา	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดที่รู้จักคุ้นเคย (หรือใช้เรียกเจ้าอาราม)								
หลวงตา	เฉพาะวัยชรา	เป็นคำเรียกพระลูกวัดทั่วไปทั้งที่มีอายุน้อยกว่า								
หลวงพี่	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	ใกล้เคียง หรือมากกว่าทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย								
หลวง +	<table border="0"> <tr> <td rowspan="3" style="font-size: 3em; vertical-align: middle;">{</td> <td>หน้า</td> <td>วัยกลางคน และวัย</td> <td rowspan="3">เป็นคำเรียกพระลูกวัดทั่วไปที่รู้จักคุ้นเคยกัน</td> </tr> <tr> <td>อา</td> <td>ชรา</td> </tr> <tr> <td>ลุง</td> <td></td> </tr> </table>	{	หน้า	วัยกลางคน และวัย	เป็นคำเรียกพระลูกวัดทั่วไปที่รู้จักคุ้นเคยกัน	อา	ชรา	ลุง		
{	หน้า		วัยกลางคน และวัย	เป็นคำเรียกพระลูกวัดทั่วไปที่รู้จักคุ้นเคยกัน						
	อา		ชรา							
	ลุง									

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
หลวงพ่อ	เฉพาะวัยกลางคน	ใช้เรียกพระลูกวัดทั่วไปที่คุ้นเคยกันมากเป็นพิเศษ (หรือใช้เรียกเจ้าอาวาส)
คำเรียกญาติ+ชื่อเล่น หรือ คำเรียกญาติ+ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกเฉพาะพระลูกวัดที่คุ้นเคยเป็นพิเศษ หรือพิเศษมากทั้งที่มีอายุใกล้เคียง หรือมากกว่า
หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกพระลูกวัดทั่วไปที่คุ้นเคยเป็นพิเศษทั้งที่มีอายุใกล้เคียง หรือมากกว่า
มหา + ชื่อเล่น หรือ มหา + ชื่อจริง	วัยรุ่น, วัยผู้ใหญ่ และ วัยกลางคน	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งมีอายุน้อยกว่า หรือใกล้เคียงที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งคุ้นเคยกันเป็นพิเศษ
ท่าน + มหา	วัยรุ่น, วัยผู้ใหญ่ และ วัยกลางคน	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งมีอายุน้อยกว่า หรือใกล้เคียงที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งรู้จักแต่ไม่คุ้นเคยกัน แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ
คุณ + ชื่อเล่น	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งอายุใกล้เคียงที่คุ้นเคยกันมากเป็นพิเศษ แสดงความสุภาพอย่างมาก
ท่าน + ชื่อเล่น หรือ ท่าน + ชื่อจริง	วัยรุ่น, วัยผู้ใหญ่, วัย กลางคน	ใช้เรียกพระลูกวัดซึ่งมีอายุน้อยกว่า หรือใกล้เคียงที่คุ้นเคยกันเป็นพิเศษ แสดงความสุภาพมากเป็นพิเศษ หรือใช้เรียกพระนวกะผู้บวชใหม่ที่รู้จัก
พระ + ชื่อเล่น หรือ พระ + ชื่อจริง	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกพระลูกวัดที่มีอายุน้อยกว่า หรือใกล้เคียงซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
อาจารย์มหา	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดทั้งที่มีอายุน้อยกว่าใกล้เคียง หรือมากกว่าที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งคุ้นเคยกันเป็นพิเศษ
อาจารย์ + ชื่อเล่น หรือ อาจารย์ + ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกพระลูกวัดทั่วไปทั้งที่มีอายุน้อยกว่าใกล้เคียง และมากกว่า หรือพระที่มีสถานภาพสูง (ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น) ซึ่งรู้จักกันทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
อาจารย์มหา+ชื่อเล่น หรือ อาจารย์มหา+ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกเฉพาะพระลูกวัดทั้งที่มีอายุน้อยกว่าใกล้เคียง และมากกว่าซึ่งสำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งรู้จักแต่ไม่คุ้นเคยกัน

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
พระอาจารย์	วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกพระที่มีอายุมากกว่าซึ่งไม่รู้จัก หรือ รู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคยเฉพาะที่มีสถานภาพสูง(ตามที่ระบุไว้ข้างต้น)
พระอาจารย์+ชื่อเล่น หรือ พระอาจารย์+ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกพระลูกวัดซึ่งมีอายุมากกว่าที่รู้จักซึ่งคุ้นเคยหรือไม่คุ้นเคยเฉพาะที่มีสถานภาพสูง(ตามที่ระบุไว้ข้างต้น)
หลวงพี่ + มหา +ชื่อเล่น หรือ หลวงพี่ + มหา +ชื่อจริง	วัยรุ่น ผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดทั้งที่มีอายุน้อยกว่า ไกล เคียง หรือมากกว่าซึ่งสำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปที่รู้จักคุ้นเคยเป็นพิเศษ และไม่คุ้นเคยตามลำดับ

๑.๑.๕ ความสนิทสนม

ความสนิทสนม หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งบ่งบอกความใกล้ชิด เข้ากันได้เป็นอันหนึ่งอันเดียว ผู้วิจัยวิเคราะห์การใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ตามปัจจัยความสนิทสนมระหว่างผู้เรียกขานกับผู้ถูกเรียกขานเป็น ๒ ลักษณะ คือ พระสงฆ์เรียกขานภรรวาสตามความสนิทสนม และพระสงฆ์เรียกขานพระสงฆ์ด้วยกันตามความสนิทสนม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑.๑.๕.๑ พระสงฆ์เรียกขานภรรวาสตามความสนิทสนม ผู้วิจัยจำแนกการวิเคราะห์เป็นอีก ๒ ลักษณะย่อย คือ พระสงฆ์เรียกขานภรรวาสเพศหญิงตามความสนิทสนม และพระสงฆ์เรียกขานภรรวาสเพศชายตามความสนิทสนม ผลการวิเคราะห์แสดงได้ ดังนี้

๑.๑.๕.๑.๑ พระสงฆ์เรียกขานภรรวาสเพศหญิงตามความสนิทสนม ดังนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
หนู ,หนูๆ	เด็กหญิง	ใช้เรียกคนทั่วไปที่ไม่สนิทสนม แต่แสดงความมีเมตตา
เธอ ,เธอๆ	เด็กหญิง และวัยรุ่นหญิง	เป็นคำเรียกโดยทั่วไปที่ไม่สนิทสนม ไม่แสดงความเมตตาเป็นพิเศษ
ชื่อเล่น	เด็กหญิง และวัยรุ่น	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่สนิทสนมและไม่สนิทสนม แสดงความมีเมตตา
ชื่อจริง	หญิง	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่สนิทสนมและไม่สนิทสนม ไม่แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
ชื่อเล่น หรือ ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่สนิทสนมเป็นพิเศษ

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
ฉายา	วัยกลางคนหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่สนิทสนมมากเป็นพิเศษ
อาชีพ (หมอ และ อาจารย์)	วัยกลางคน และวัยชราหญิงที่มีอาชีพนั้น	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่สนิทสนมและไม่สนิทสนม
คำเรียกญาติ (พี่ และ แม่)	เฉพาะวัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคนหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนสนิทสนมมากเป็นพิเศษ
คำเรียกอาลปนะ (เอ๊ย และเฮ้ย)	เด็กหญิง และวัยรุ่นหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนสนิทสนมและอยู่ระยะใกล้หรือใกล้มาก
เอ๊ย + ชื่อเล่น หรือ	เด็กหญิง และวัยรุ่นหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนสนิทสนม แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
เฮ้ย + ชื่อเล่น	หญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนสนิทสนม แสดงความมีเมตตา
เอ๊ย + ไ้ + ชื่อเล่น หรือ	เด็กหญิง และวัยรุ่นหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนสนิทสนมเป็นพิเศษ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
เฮ้ย + ไ้ + ชื่อเล่น	หญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนสนิทสนมเป็นพิเศษ แสดงความมีเมตตา
เจ้า + ชื่อเล่น	เด็กหญิง	เป็นคำเรียกคนสนิทสนมเป็นพิเศษ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
ไ้ + ชื่อเล่น	เด็กหญิง ,วัยรุ่นหญิง	เมตตาเป็นพิเศษ
น้อง + ชื่อเล่น	เด็กหญิง	เป็นคำเรียกคนสนิทสนม แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
ยัย (ยาย) + ชื่อเล่น	วัยกลางคนหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่สนิทสนมเป็นพิเศษ
โยม ,โยมๆ	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราหญิง	ใช้เรียกคนทั่วไปซึ่งไม่รู้จัก หรือรู้จักได้ทั้งที่สนิทสนม และไม่สนิทสนม
โยม + ตำแหน่ง (ผอออ)	วัยกลางคนหญิงที่มีตำแหน่งผู้อำนวยการ	เป็นคำเรียกคนรู้จักที่ไม่สนิทสนม
โยม + ชื่อเล่น หรือ โยม + ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่สนิทสนมและไม่สนิทสนม
โยม + คำเรียกญาติ	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราหญิง	เป็นคำเรียกเฉพาะคนสนิทสนมมากเป็นพิเศษ ทั้งสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
โยม + อาจารย์	วัยกลางคนหญิงที่มี	ใช้เป็นคำเรียกได้ทั้งคนไม่รู้จักและรู้จักทั้งที่สนิทสนมและไม่สนิทสนม
โยมอาจารย์ + ชื่อจริง	อาชีพครู	เป็นคำเรียกเฉพาะคนรู้จักทั้งที่สนิทสนมและไม่สนิทสนม แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ และเป็นทางการมาก

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
คุณ + โยมอาจารย์	วัยกลางคน และวัยชราหญิงที่มีอาชีพครู	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่สนิทสนมและไม่สนิทสนม แสดงความสุภาพมากเป็นพิเศษ
อาจารย์ + ชื่อจริง	เฉพาะวัยกลางคน หญิงที่มีอาชีพครู	ใช้เรียกเฉพาะคนสนิทสนมมากเป็นพิเศษ ทั้งสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	วัยใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราหญิง	เป็นคำเรียกเฉพาะคนรู้จักที่สนิทสนมกันมากเป็นพิเศษ ไม่แสดงความเป็นทางการ
โยม + คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราหญิง	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่ไม่สนิทสนม

๑.๑.๕.๑.๒ พระสงฆ์เรียกขานภรรยาสเพศชายตามความสนิทสนม ดังนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
ตัวเล็ก	เด็กเล็กชาย	ใช้เรียกคนทั่วไปที่ไม่สนิทสนม แต่แสดงความมีเมตตา
คำเรียกอาลปะนะ (เอ๋ย หรือ เฮ้ย)	เด็กและวัยรุ่นชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนสนิทสนมที่อยู่ระยะใกล้หรือใกล้มาก
ฉายา	วัยรุ่นชาย ,วัยผู้ใหญ่ชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่สนิทสนมมากเป็นพิเศษ
ชื่อเล่น	เด็กชาย และวัยรุ่นชาย	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่สนิทสนมและไม่สนิทสนม แสดงความมีเมตตา
ชื่อจริง	ชาย	เป็นคำเรียกคนรู้จักที่สนิทสนมและไม่สนิทสนม ไม่แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
เอ๋ย + ชื่อเล่น หรือ เฮ้ย + ชื่อเล่น	เด็กชาย และวัยรุ่นชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนสนิทสนม แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
เอ๋ย + ไ้ + ชื่อเล่น หรือ เฮ้ย + ไ้ + ชื่อเล่น	เด็กชาย และวัยรุ่นชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนสนิทสนมเป็นพิเศษ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
เจ้า + ชื่อเล่น	เด็กชาย และวัยรุ่นชาย	เป็นคำเรียกคนสนิทสนมและสนิทสนมมากเป็นพิเศษตามลำดับ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
ไ้ + ชื่อเล่น	ชาย	พิเศษตามลำดับ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
ไ้ + ฉายา	เฉพาะเด็กชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนสนิทสนมมากเป็นพิเศษ แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
น้อง + ชื่อเล่น	เฉพาะเด็กชาย	เป็นคำเรียกคนสนิทสนม แสดงความมีเมตตาเป็นพิเศษ
อาชีพ (หมอ และ อาจารย์)	วัยกลางคน และวัยชราชายที่มีอาชีพนั้น	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่สนิทสนมและไม่สนิทสนม
ตำแหน่ง (ผอออก)	วัยกลางคนชายที่มีอาชีพออกตำแหน่งผู้อำนวยการ	เป็นคำเรียกคนรู้จักที่ไม่สนิทสนม
ยศ (ดาบ , จ่า , ผู้พัน และผู้กำกับ)	วัยผู้ใหญ่ วัยกลางคน และวัยชราชายผู้มีอาชีพรักษาทหารยศนั้นๆ	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักทั้งที่สนิทสนม และสนิทสนมมากเป็นพิเศษตามลำดับ
คำเรียกญาติ	วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยกลางคน และวัยชราชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนสนิทสนมมากเป็นพิเศษ
ทิด	วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ และ	ใช้เรียกเฉพาะคนเคยอุปสมบทซึ่งรู้จักทั้งที่สนิทสนมและไม่สนิทสนม
ทิด + ชื่อเล่น	วัยกลางคนชาย	เป็นคำเรียกเฉพาะคนเคยอุปสมบทที่รู้จักสนิทสนมและสนิทสนมเป็นพิเศษ
ไอ้ + ทิด	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ชาย	เป็นคำเรียกเฉพาะคนเคยอุปสมบทที่รู้จักแต่ไม่สนิทสนม
ครู + ชื่อเล่น หรือ ครู + ชื่อจริง	เฉพาะวัยชราชายที่เคยประกอบอาชีพครู	ใช้เรียกเฉพาะคนสนิทสนมเป็นพิเศษ แสดงความยกย่องเป็นพิเศษ
อาจารย์ + ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคนชายที่มีอาชีพครู	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่สนิทสนมและไม่สนิทสนม
โยมอาจารย์	เฉพาะวัยกลางคนชายที่มีอาชีพครู	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่สนิทสนมและไม่สนิทสนม แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ
โยมอาจารย์ + ชื่อจริง	วัยกลางคนชายที่มี	เป็นคำเรียกเฉพาะคนรู้จักทั้งที่สนิทสนมและไม่สนิทสนม แสดงความสุภาพเป็นพิเศษ และเป็นทางการมาก
คุณ + โยมอาจารย์	อาชีพครู	เป็นคำเรียกคนรู้จักทั้งที่สนิทสนมและไม่สนิทสนม แสดงความสุภาพมากเป็นพิเศษ

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชราชาย	เป็นคำเรียกเฉพาะคนรู้จักที่สนิทสนมกันมากเป็นพิเศษ ไม่แสดงความเป็นทางการ
โยม + คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชราชาย	ใช้เรียกเฉพาะคนรู้จักที่ไม่สนิทสนม

๑.๑.๕.๒ พระสงฆ์เรียกขานพระสงฆ์ด้วยกันตามความสนิทสนม แสดงได้ดังนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
คำเรียกอาลาปนะ (เฮ้ย)	เฉพาะวัยรุ่น	เป็นคำเรียกพระลูกวัดที่สนิทสนมกันมากเป็นพิเศษซึ่งมีอายุใกล้เคียงกัน และอยู่ระยะใกล้หรือใกล้มาก แสดงความเป็นกันเองมากเป็นพิเศษ
สรรพนาม (คุณ , คุณๆ)	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดที่สนิทสนมซึ่งมีอายุใกล้เคียงกัน แสดงความสุภาพและค่อนข้างเป็นทางการ
ท่าน , ท่านๆ	วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดทั่วไปซึ่งมีอายุน้อยกว่าหรือใกล้เคียงกันที่รู้จักแต่ไม่สนิทสนมซึ่งอยู่ระยะไกลๆ หรือใช้เรียกพระนวกะผู้บวชใหม่
ตำแหน่ง (มหา)	วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งสำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปที่สนิทสนมเป็นพิเศษ
ฉายา	เฉพาะวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	เป็นคำเรียกพระลูกวัดที่สนิทสนมกันมากเป็นพิเศษ และมีอายุใกล้เคียงกัน
ชื่อเล่น	วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	เป็นคำเรียกพระลูกวัดซึ่งมีอายุน้อยกว่าหรือใกล้เคียงกันที่สนิทสนมมากเป็นพิเศษ
ชื่อจริง	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	เป็นคำเรียกพระลูกวัดที่สนิทสนมซึ่งมีอายุน้อยกว่าหรือใกล้เคียงกัน
อาจารย์	วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกพระที่รู้จักซึ่งสนิทสนมหรือไม่สนิทสนมเฉพาะที่มีสถานภาพสูง(เป็นเจ้าอาวาส รองหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส หรือครูสอนทั้งแผนกธรรมและบาลี รวมทั้งพระที่มีคนนับถือมากด้านดูหมอบู้ห่วย สักเสกเลขยันต์ เป็นต้น)
หลวงปู่	เฉพาะวัยชรา	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดที่รู้จักสนิทสนม (หรือใช้เรียกเจ้าอาวาสก็ได้)

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้							
หลวงตา	เฉพาะวัยชรา	เป็นคำเรียกพระลูกวัดทั่วไปทั้งที่มีอายุน้อยกว่า							
หลวงพี่	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และ วัยกลางคน	ใกล้เคียง หรือมากกว่าทั้งที่สนิทสนมและไม่สนิท สนม							
หลวง +	<table border="0"> <tr> <td rowspan="3" style="font-size: 3em; vertical-align: middle;">{</td> <td>น้ำ</td> <td>วัยกลางคน และวัย</td> </tr> <tr> <td>อา</td> <td>ชรา</td> </tr> <tr> <td>ลุง</td> <td></td> </tr> </table>	{	น้ำ	วัยกลางคน และวัย	อา	ชรา	ลุง		เป็นคำเรียกพระลูกวัดทั่วไปที่รู้จักสนิทสนมกัน
{			น้ำ	วัยกลางคน และวัย					
			อา	ชรา					
	ลุง								
หลวงพ่อ	เฉพาะวัยกลางคน	ใช้เรียกพระลูกวัดทั่วไปที่สนิทสนมกันมากเป็น พิเศษ(หรือใช้เรียกเจ้าอาวาสก็ได้)							
คำเรียกญาติ+ชื่อเล่น หรือ คำเรียกญาติ+ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกเฉพาะพระลูกวัดที่สนิทสนมเป็นพิเศษ หรือพิเศษมากทั้งที่มีอายุใกล้เคียง หรือมากกว่า							
หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกพระลูกวัดทั่วไปที่สนิทสนมเป็นพิเศษทั้งที่ มีอายุใกล้เคียง หรือมากกว่า							
มหา + ชื่อเล่น หรือ มหา + ชื่อจริง	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และ วัยกลางคน	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งมีอายุน้อยกว่า หรือ ใกล้เคียงที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยค ขึ้นไปซึ่งสนิทสนมกันเป็นพิเศษ							
ท่าน + มหา	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และ วัยกลางคน	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งมีอายุน้อยกว่า หรือ ใกล้เคียงที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยค ขึ้นไปซึ่งรู้จักแต่ไม่สนิทสนมกัน แสดงความสุภาพ เป็นพิเศษ							
คุณ + ชื่อเล่น	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งอายุใกล้เคียงที่สนิท สนมกันมากเป็นพิเศษ แสดงความสุภาพมากเป็น พิเศษ							
ท่าน + ชื่อเล่น หรือ ท่าน + ชื่อจริง	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัย กลางคน	ใช้เรียกพระลูกวัดซึ่งมีอายุน้อยกว่า หรือใกล้เคียง ที่สนิทสนมกันเป็นพิเศษ แสดงความสุภาพมาก เป็นพิเศษ หรือใช้เรียกพระนวกะผู้บวชใหม่ที่รู้จัก							
พระ + ชื่อเล่น หรือ พระ + ชื่อจริง	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่	ใช้เรียกพระลูกวัดที่มีอายุน้อยกว่า หรือใกล้เคียง ซึ่งรู้จักทั้งที่สนิทสนมและไม่สนิทสนม							
อาจารย์มหา	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดทั้งที่มีอายุน้อยกว่า ใกล้เคียง หรือมากกว่าที่สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งสนิทสนมกันเป็นพิเศษ							

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
อาจารย์ + ชื่อเล่น หรือ อาจารย์ + ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกพระลูกวัดทั่วไปทั้งที่มีอายุน้อยกว่า ใกล้เคียง และมากกว่า หรือพระที่มีสถานภาพสูง (ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น) ซึ่งรู้จักกันทั้งที่สนิทสนม และไม่สนิทสนม
อาจารย์มหา+ชื่อเล่น หรือ อาจารย์มหา+ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกเฉพาะพระลูกวัดทั้งที่มีอายุน้อยกว่า ใกล้เคียง และมากกว่าซึ่งสำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งรู้จักแต่ไม่สนิทสนมกัน
พระอาจารย์	วัยกลางคน และวัย ชรา	เป็นคำเรียกพระที่มีอายุมากกว่าซึ่งรู้จักทั้งที่สนิท สนมและไม่สนิทสนมเฉพาะที่มีสถานภาพสูง(ตาม ข้างต้น)
พระอาจารย์+ชื่อเล่น หรือ พระอาจารย์+ชื่อจริง	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	เป็นคำเรียกพระลูกวัดซึ่งมีอายุมากกว่าที่รู้จักซึ่ง สนิทสนมหรือไม่สนิทสนมเฉพาะที่มีสถานภาพสูง (ตามข้างต้น)
หลวงพี่ + มหา +ชื่อ เล่น หรือ หลวงพี่ + มหา +ชื่อ จริง	วัยรุ่น ผู้ใหญ่ และวัย กลางคน	ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดทั้งที่มีอายุน้อยกว่า ใกล้เคียง หรือมากกว่าซึ่งสำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปที่รู้จักสนิทสนมเป็นพิเศษ และไม่ สนิทสนมตามลำดับ

๑.๒ ปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของฆราวาส

ผลการวิเคราะห์พบว่า รูปแบบคำเรียกขานของฆราวาสที่ใช้พูดกับพระสงฆ์จะ
เปลี่ยนไปตามปัจจัยทางสังคม ๔ ปัจจัย ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพ และความสนิทสนม ดังต่อไปนี้

๑.๒.๑ อายุ

ผู้วิจัยได้จำแนกอายุของฆราวาสผู้พูดกับพระสงฆ์ผู้ฟังออกเป็น ๓ ลักษณะ ได้แก่ ผู้
พูดมีอายุมากกว่าผู้ฟัง ผู้พูดมีอายุใกล้เคียงหรือเท่ากับผู้ฟัง และผู้พูดมีอายุน้อยกว่าผู้ฟัง ดัง
รายละเอียดต่อไปนี้

๑.๒.๑.๑ ฆราวาสผู้พูดมีอายุมากกว่าพระสงฆ์ผู้ฟัง ผลการวิเคราะห์แสดงได้ ดัง
ตารางต่อไปนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
คำเรียกญาติ (พี่ และลุง)	พระสงฆ์วัยรุ่น ,วัยผู้ ใหญ่	วัยกลางคนทั้งหญิงและชายใช้เป็นคำเรียกเฉพาะ พระสงฆ์ที่รู้จักคุ้นเคย
ตำแหน่ง (มหา)	วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	วัยผู้ใหญ่ วัยกลางคน และวัยชราชายเรียก พระสงฆ์ที่รู้จักแต่ไม่คุ้นเคย

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
สรรพนาม (ท่าน ,คุณ)	พระสงฆ์วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิงและชาย ใช้เรียกพระสงฆ์ทั่วไปเฉพาะที่ไม่รู้จัก
พระคุณเจ้า	และวัยชรา	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิงและชาย
คำเรียกอาชีพ (อาจารย์ หรือ จารย์)	พระสงฆ์วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	ใช้เรียกพระสงฆ์ทั่วไปเฉพาะที่ไม่รู้จัก แสดงความเคารพเป็นพิเศษ (หรือใช้เรียกพระซึ่งมีสถานภาพสูง อาทิ เจ้าอาวาส พระผู้สอน และพระซึ่งเป็นที่นับถือด้านสักเสกเลขยันต์ ไ้หวย ดูดวงชะตา)
พระอาจารย์	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิงและชาย ใช้เรียกพระสงฆ์ทั่วไปที่ไม่รู้จัก หรือรู้จัก แสดงความเคารพมากเป็นพิเศษ (หรือใช้เรียกพระซึ่งมีสถานภาพสูงตั้งที่ระบุข้างต้นทั้งคุ้นเคยและไม่คุ้นเคย)
ชื่อเล่น	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	วัยกลางคนหญิงและวัยชราชายตามลำดับ ใช้เรียกพระสงฆ์ลูกวัดเฉพาะที่รู้จักคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
ท่าน + ตำแหน่ง (ท่านอาจารย์ ,ท่าน เลขา และท่านเจ้า อาวาส)	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา ที่มีตำแหน่งนั้นๆ	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิงและชาย ใช้เรียกเฉพาะพระที่มีสถานภาพสูงตั้งที่ระบุข้างต้น
พระ + ชื่อเล่น หรือ พระ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิงและชาย ใช้เรียกพระสงฆ์ลูกวัดทั่วไปซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
พี่ + ชื่อเล่น		วัยกลางคนชายใช้เรียกพระสงฆ์ลูกวัดเฉพาะที่รู้จักคุ้นเคยเป็นพิเศษ
ท่าน + ชื่อเล่น หรือ ท่าน + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งชายและหญิง ใช้เรียกได้ทั้งพระลูกวัดและพระที่มีสถานภาพสูงตั้งที่ระบุข้างต้นซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
มหา + ชื่อเล่น หรือ มหา + ชื่อจริง		เฉพาะพระลูกวัดผู้สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไป ซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
อาจารย์ + ชื่อเล่น หรือ อาจารย์ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งชายและหญิง ใช้เรียกได้ทั้งพระลูกวัดและพระที่มีสถานภาพสูงซึ่งรู้จัก โดยแสดงความเคารพเป็นพิเศษ

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
พระอาจารย์+ชื่อเล่น หรือ พระอาจารย์+ชื่อจริง	พระสงฆ์วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชรา	วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชราทั้งชายและหญิง ใช้เรียกได้ทั้งพระลูกวัดและพระที่มีสถานภาพสูง ซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย โดยแสดงความเคารพมากเป็นพิเศษ
หลวงพ่อ	พระสงฆ์วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชรา	วิญญูกลางคน และวิญญูชราทั้งหญิงและชายเรียกพระทั่วไป หรือใช้เรียกพระผู้มีสถานภาพสูง
หลวง + $\left\{ \begin{array}{l} \text{หน้า} \\ \text{อา} \end{array} \right.$	พระสงฆ์วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชรา	วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชราใช้เป็นคำเรียกพระทั่วไปทั้งที่รู้จักและไม่รู้จักกัน
หลวงพี่	พระสงฆ์วิญญูรุ่น, วิญญูใหญ่ และวิญญูกลางคน	วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชราใช้เป็นคำเรียกพระทั่วไปทั้งที่รู้จักและไม่รู้จักกัน
หลวงหน้า + ชื่อเล่น หรือ หลวงอา + ชื่อเล่น	พระสงฆ์วิญญูกลางคน	วิญญูกลางคน และวิญญูชราทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระลูกวัดเฉพาะที่รู้จักคุ้นเคยเป็นพิเศษ
หลวงพี่ + ชื่อเล่น หรือ หลวงพี่ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วิญญูรุ่น, วิญญูใหญ่ และวิญญูกลางคน	วิญญูกลางคน และวิญญูชราทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระลูกวัดเฉพาะที่รู้จักคุ้นเคยเป็นพิเศษ หรือเป็นพิเศษมาก

๑.๒.๑.๒ ขรรวาสผู้พูดมีอายุใกล้เคียงหรือเท่ากับพระสงฆ์ผู้ฟัง มีดังนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
คำเรียกอาชีวะ พระ	พระสงฆ์วิญญูรุ่น และวิญญูใหญ่	ขรรวาสทั้งหญิงและชายใช้เป็นคำเรียกพระสงฆ์ที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักเฉพาะที่คุ้นเคยกัน
อาจารย์ พระอาจารย์	พระสงฆ์วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชรา	ขรรวาสทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระสงฆ์ทั่วไปที่รู้จักหรือไม่รู้จัก แสดงความเคารพเป็นพิเศษ และมากเป็นพิเศษตามลำดับ (หรือใช้เรียกพระซึ่งมีสถานภาพสูงตั้งที่ระบุข้างต้น)
คำเรียกญาติ พี่ ตำแหน่ง มหา	พระสงฆ์วิญญูรุ่น, วิญญูใหญ่ และวิญญูกลางคน	วิญญูรุ่น, วิญญูใหญ่ และวิญญูกลางคนทั้งหญิงและชายใช้เป็นคำเรียกเฉพาะพระสงฆ์ที่รู้จักคุ้นเคยมาก
สรรพนาม ท่าน, คุณ	พระสงฆ์วิญญูรุ่น, วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน	วิญญูใหญ่ และวิญญูกลางคนชายเรียกพระสงฆ์ที่รู้จักแต่ไม่คุ้นเคย
		ขรรวาสทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระสงฆ์ทั่วไปทั้งที่ไม่รู้จัก และรู้จักแต่ไม่คุ้นเคยกัน

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
พระคุณเจ้า	และว้ยชรา	ใช้เรียกพระทั่วไปเฉพาะที่ไม่รู้จัก แสดงความเป็นทางการมากเป็นพิเศษ
พระ + ชื่อเล่น หรือ พระ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่	ฆราวาสทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระสงฆ์ลูกวัดทั่วไปซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
พี่ + ชื่อเล่น	ใหญ่ และวัยกลางคน	เฉพาะฆราวาสชายใช้เรียกพระสงฆ์ลูกวัดเฉพาะที่รู้จักคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
ท่าน + ชื่อเล่น หรือ ท่าน + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่	ฆราวาสทั้งชายและหญิงใช้เรียกพระลูกวัดซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
มหา + ชื่อเล่น หรือ มหา + ชื่อจริง	ใหญ่ , วัยกลางคน และว้ยชรา	เฉพาะวัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคนชายใช้เรียกเฉพาะพระผู้สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไปซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
อาจารย์ + ชื่อเล่น หรือ อาจารย์ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และว้ยชรา	ฆราวาสทั้งชายและหญิงใช้เรียกได้ทั้งพระลูกวัดและพระที่มีสถานภาพสูงตั้งที่ระบุง่าต้น ซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย โดยแสดงความเคารพเป็นพิเศษ และมากเป็นพิเศษตามลำดับ
พระอาจารย์+ชื่อเล่น หรือ พระอาจารย์+ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	ฆราวาสทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระทั่วไปทั้งที่รู้จักและไม่รู้จักกัน
หลวงพี่ + ชื่อเล่น หรือ หลวงพี่ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	ใช้เรียกพระลูกวัดเฉพาะที่รู้จักคุ้นเคยเป็นพิเศษหรือมากเป็นพิเศษ
พระ + พี่ + ชื่อเล่น	วัยผู้ใหญ่ชาย	วัยผู้ใหญ่ชายใช้เรียกพระที่คุ้นเคยกันเป็นพิเศษ
พระเพื่อน	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่	วัยผู้ใหญ่หญิงใช้เรียกพระที่คุ้นเคยกันเป็นพิเศษ

๑.๒.๑.๓ ฆราวาสผู้พูดมีอายุน้อยกว่าพระสงฆ์ผู้ฟัง ผลการวิเคราะห์แสดงได้ดังนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
คำเรียกอาชีพร พระ	พระสงฆ์วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และว้ยชรา	เด็กเล็ก , เด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ทั้งหญิงและชายใช้เป็นคำเรียกพระสงฆ์ที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้	
อาจารย์	พระสงฆ์ผู้ใหญ่วัย กลางคน และวัยชรา	เด็ก ,วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระสงฆ์ทั่วไปที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่คุ้นเคย แสดงความเคารพเป็นพิเศษ	
พระอาจารย์		และมากเป็นพิเศษตามลำดับ (หรือใช้เรียกพระซึ่งมีสถานภาพสูงดังที่ระบุข้างต้นทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย)	
คำสรรพนาม ท่าน ,คุณ	พระสงฆ์วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระสงฆ์ทั่วไปทั้งที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่คุ้นเคยกัน	
พระคุณเจ้า	และวัยชรา	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระทั่วไปเฉพาะที่ไม่รู้จัก แสดงความเป็นทางการมากเป็นพิเศษ	
พระ + ชื่อเล่น หรือ พระ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระลูกวัดทั่วไปซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย	
คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น		วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคนทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระสงฆ์ลูกวัดที่รู้จักคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ	
ท่าน + ชื่อเล่น หรือ ท่าน + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งชายและหญิงใช้เรียกได้ทั้งพระลูกวัดและพระที่มีสถานภาพสูงดังที่ระบุข้างต้นซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย	
มหา + ชื่อเล่น หรือ มหา + ชื่อจริง		เฉพาะวัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคนชายใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดผู้สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไป ซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย	
อาจารย์ + ชื่อเล่น หรือ อาจารย์ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งชายและหญิงใช้เรียกได้ทั้งพระลูกวัดและพระที่มีสถานภาพสูงดังที่ระบุข้างต้น ซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย โดยแสดงความเคารพเป็นพิเศษและมากเป็นพิเศษตามลำดับ	
พระอาจารย์+ชื่อเล่น หรือ พระอาจารย์+ชื่อจริง			
หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อจริง หรือ		พระสงฆ์วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	เด็ก ,วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระลูกวัดเฉพาะที่รู้จักคุ้นเคยเป็นพิเศษ หรือมากเป็นพิเศษ
หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น			

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้							
หลวงปู่ หรือ หลวงตา	เฉพาะพระสงฆ์วิฆชา	เด็ก , วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งไม่รู้จัก หรือรู้จักทั้งที่คุ้นเคยหรือไม่คุ้นเคย หรือใช้เรียกพระผู้มีสถานภาพสูง อาทิ							
หลวงพ่อ	พระสงฆ์ผู้ใหญ่ , วัย	เจ้าอาวาส							
หลวง +	<table border="0"> <tr> <td rowspan="3" style="font-size: 3em; vertical-align: middle;">{</td> <td>หน้า</td> <td>กลางคน และวิฆชา</td> </tr> <tr> <td>อา</td> <td></td> </tr> <tr> <td>ลุ</td> <td></td> </tr> </table>	{	หน้า	กลางคน และวิฆชา	อา		ลุ		เด็ก , วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งไม่รู้จัก หรือรู้จักทั้งที่คุ้นเคยหรือไม่คุ้นเคย
{			หน้า	กลางคน และวิฆชา					
			อา						
	ลุ								
หลวงพี่	พระสงฆ์วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวิฆชา	เด็ก , วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวิฆชา ใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งไม่รู้จัก หรือรู้จักทั้งที่คุ้นเคยหรือไม่คุ้นเคย							

๑.๒.๒ พยศ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การใช้คำเรียกขานของฆราวาสตามปัจจัยเพศของฆราวาสเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ ฆราวาสเพศหญิงเรียกขานพระสงฆ์ และฆราวาสเพศชายเรียกขานพระสงฆ์ ดังนี้

๑.๒.๒.๑ ฆราวาสเพศหญิงเรียกขานพระสงฆ์ ผลการวิเคราะห์แสดงได้ ดังนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
คำเรียกอาชีพ (พระ)	พระสงฆ์วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวิฆชา	เด็กเล็ก , เด็ก , วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ทั้งหญิงใช้เป็นคำเรียกพระสงฆ์ที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
คำเรียกญาติ (พี่ และลุ)	พระสงฆ์วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวิฆชา	วัยกลางคนหญิงใช้เป็นคำเรียกเฉพาะพระสงฆ์ที่รู้จักคุ้นเคย และคุ้นเคยเป็นพิเศษ
สรรพนาม ท่าน , คุณ พระคุณเจ้า	ผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวิฆชา	วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวิฆชาหญิงเรียกพระทั่วไปเฉพาะที่ไม่รู้จัก แสดงความเป็นทางการมากเป็นพิเศษ
ชื่อเล่น	พระสงฆ์ผู้ใหญ่	วัยกลางคนหญิงใช้เรียกพระสงฆ์ลูกวัดเฉพาะที่รู้จักคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
อาจารย์	พระสงฆ์ผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวิฆชา	วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวิฆชาหญิงใช้เรียกพระสงฆ์ทั่วไปที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่คุ้นเคย แสดงความเคารพเป็นพิเศษ หรือใช้เรียกพระผู้มีสถานภาพสูง ได้แก่ พระผู้สอน (เจ้าอาวาส หรือพระคุณวชชะตา เป็นต้น)

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
พระอาจารย์	พระสงฆ์วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชรา	เด็ก, วิญญูรุ่น, วิญญูผู้ใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชรา หญิงใช้เรียกพระสงฆ์ทั่วไปที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่ คุ้นเคย แสดงความเคารพมากเป็นพิเศษ หรือใช้ เรียกพระผู้มีสถานภาพสูงดังที่ระบุข้างต้นทั้งที่ คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
พระเพื่อน	พระสงฆ์วิญญูใหญ่	วิญญูใหญ่หญิงใช้เรียกพระที่คุ้นเคยกันเป็นพิเศษ
พระ + ชื่อเล่น หรือ พระ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วิญญูรุ่น, วิญญูใหญ่ และ วิญญูกลางคน	วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชราหญิงใช้เรียก พระสงฆ์ลูกวัดทั่วไปซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่ คุ้นเคย
ท่าน + ชื่อเล่น หรือ ท่าน + ชื่อจริง	พระสงฆ์วิญญูรุ่น, วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชรา	วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชราหญิงใช้เรียกได้ ทั้งพระลูกวัดและพระที่มีสถานภาพสูงดังที่ระบุ ข้างต้นซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
ท่าน + ตำแหน่ง (ท่านอาจารย์, ท่าน เลขา และท่านเจ้า อาวาส)	พระสงฆ์วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชราที่มีตำแหน่งนั้นๆ	วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชราหญิงใช้เรียก เฉพาะพระที่มีสถานภาพสูงตามตำแหน่งที่ระบุนั้น
อาจารย์ + ชื่อเล่น หรือ อาจารย์ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชรา	วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชราหญิงใช้เรียกได้ ทั้งพระลูกวัด และพระที่มีสถานภาพสูงดังที่ระบุ ข้างต้น ซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย โดยแสดง ความเคารพเป็นพิเศษ และเป็นพิเศษมาก ตามลำดับ
พระอาจารย์+ชื่อเล่น หรือ พระอาจารย์+ชื่อจริง	พระสงฆ์วิญญูใหญ่, วิญญูใหญ่ และวิญญูกลางคน	วิญญูรุ่น, วิญญูผู้ใหญ่ และวิญญูกลางคนหญิงใช้เรียก พระสงฆ์ลูกวัดที่รู้จักคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
คำเรียกญาติ + ชื่อ เล่น	พระสงฆ์วิญญูรุ่น, วิญญูใหญ่ และวิญญูกลางคน	วิญญูรุ่น, วิญญูผู้ใหญ่ และวิญญูกลางคนหญิงใช้เรียก พระสงฆ์ลูกวัดที่รู้จักคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
หลวงปู่ หรือ หลวงตา	เฉพาะพระสงฆ์วิญญูชรา	เด็ก, วิญญูรุ่น, วิญญูผู้ใหญ่, วิญญูกลางคนใช้เรียกเฉพาะ พระลูกวัดซึ่งไม่รู้จัก หรือรู้จักทั้งที่คุ้นเคยหรือไม่ คุ้นเคย หรือใช้เรียกพระผู้มีสถานภาพสูง อาทิ
หลวงพ่อ	พระสงฆ์วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชรา	เจ้าอาวาส
หลวง + { หน้า อา ลุง	พระสงฆ์วิญญูใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชรา	เด็ก, วิญญูรุ่น, วิญญูผู้ใหญ่, วิญญูกลางคน และวิญญูชราใช้ เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งไม่รู้จัก หรือรู้จักทั้งที่ คุ้นเคยหรือไม่คุ้นเคย

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
หลวงพี่	พระสงฆ์วัยรุ่น, วิทยุผู้ใหญ่, วิทยุกลางคน และวัยชรา	เด็ก, วัยรุ่น, วิทยุผู้ใหญ่, วิทยุกลางคน และวัยชราใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งไม่รู้จัก หรือรู้จักทั้งที่คุ้นเคยหรือไม่คุ้นเคย
หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อจริง หรือ หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	พระสงฆ์วัยรุ่น, วิทยุผู้ใหญ่, วิทยุกลางคน และวัยชรา	เด็ก, วัยรุ่น, วิทยุผู้ใหญ่, วิทยุกลางคน และวัยชรา หมิ่นใช้เรียกพระลูกวัดเฉพาะที่รู้จักคุ้นเคยเป็นพิเศษ หรือมากเป็นพิเศษ

๑.๒.๒.๒ ชมราวาสเพศชายเรียกขานพระสงฆ์ ผลการวิเคราะห์แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
คำเรียกอาชีพร (พระ)	พระสงฆ์วัยรุ่น วิทยุผู้ใหญ่, วิทยุกลางคน และวัยชรา	เด็กเล็ก, เด็กวัยรุ่น และวิทยุผู้ใหญ่ชายใช้เป็นคำเรียกพระสงฆ์ที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
อาจารย์ พระอาจารย์	พระสงฆ์วิทยุผู้ใหญ่, วิทยุกลางคน และวัยชรา	เด็ก, วัยรุ่น, วิทยุผู้ใหญ่, วิทยุกลางคน และวัยชราชาย ใช้เรียกพระสงฆ์ทั่วไปที่ไม่รู้จัก แสดงความเคารพเป็นพิเศษ และมากเป็นพิเศษตามลำดับ (หรือใช้เรียกพระซึ่งมีสถานภาพสูงตั้งที่ระบุนข้างต้นทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย)
ชื่อเล่น	พระสงฆ์วิทยุผู้ใหญ่และวิทยุกลางคน	วัยชราชายใช้เรียกพระสงฆ์ลูกวัดเฉพาะที่รู้จักคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
คำเรียกญาติ (พี่)		วัยรุ่น, วิทยุผู้ใหญ่ และวิทยุกลางคนชายใช้เป็นคำเรียกเฉพาะพระสงฆ์ที่รู้จักคุ้นเคยเป็นพิเศษ
ตำแหน่ง (มหา)	พระสงฆ์วัยรุ่น, วิทยุผู้ใหญ่, วิทยุกลางคน	วิทยุผู้ใหญ่ และวิทยุกลางคนชายเรียกพระสงฆ์ที่รู้จักแต่ไม่คุ้นเคย
สรรพนาม (พระคุณเจ้า)	และวัยชรา	วิทยุผู้ใหญ่, วิทยุกลางคน และวัยชราชายใช้เรียกพระทั่วไปเฉพาะที่ไม่รู้จัก แสดงความเป็นทางการมากเป็นพิเศษ
พระ + ชื่อเล่น หรือ พระ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยรุ่น, วิทยุผู้ใหญ่ และ วิทยุกลางคน	วัยรุ่น, วิทยุผู้ใหญ่, วิทยุกลางคน และวัยชราชายใช้เรียกพระลูกวัดทั่วไปซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	พระสงฆ์วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน	วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคนชายใช้เรียกพระสงฆ์ลูกวัดที่รู้จักคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
ท่าน + ชื่อเล่น หรือ ท่าน + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชรา	วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชราชายใช้เรียกได้ทั้งพระลูกวัดและพระที่มีสถานภาพสูงตั้งที่ระบุงข้างต้นซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
มหา + ชื่อเล่น หรือ มหา + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชรา	เฉพาะวัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคนชายใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดผู้สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไป ซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
อาจารย์ + ชื่อเล่น หรือ อาจารย์ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชรา	วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชราชายใช้เรียกได้ทั้งพระลูกวัดและพระที่มีสถานภาพสูงตั้งที่ระบุงข้างต้น ซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคย และไม่คุ้นเคย
พระอาจารย์ + ชื่อเล่น หรือ พระอาจารย์ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชรา	โดยแสดงความเคารพเป็นพิเศษ และมากเป็นพิเศษตามลำดับ
ท่าน + ตำแหน่ง (ท่านอาจารย์ , ท่านเลขา และท่านเจ้าอาวาส)	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชราที่มีตำแหน่งนั้นๆ	วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชราชายใช้เรียกเฉพาะพระที่มีสถานภาพสูงตามตำแหน่งที่ระบุไว้ข้างต้น
หลวงปู่ หรือ หลวงตา	เฉพาะพระสงฆ์วัยชรา	เด็ก , วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคนชายใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งไม่รู้จัก หรือรู้จักทั้งที่คุ้นเคยหรือไม่คุ้นเคย หรือใช้เรียกพระผู้มีสถานภาพสูง
หลวงพ่อ	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชรา	อาทิ เจ้าอาวาส
หลวง + $\left\{ \begin{array}{l} \text{หน้า} \\ \text{อา} \\ \text{ลุง} \end{array} \right.$	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชรา	เด็ก , วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคนชายใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งไม่รู้จัก หรือรู้จักทั้งที่คุ้นเคยหรือไม่คุ้นเคย
หลวงพี่	พระสงฆ์วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชรา	เด็ก , วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชราชายใช้เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งไม่รู้จัก หรือรู้จักทั้งที่คุ้นเคยหรือไม่คุ้นเคย
หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อจริง หรือ หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	พระสงฆ์วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชรา	เด็ก , วัยรุ่น , วัยผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชราชายใช้เรียกพระลูกวัดเฉพาะที่รู้จักคุ้นเคยเป็นพิเศษหรือมากเป็นพิเศษ

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
พระ + พี่ + ชื่อเล่น	พระสงฆ์วัยรุ่น , วิทยุผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	วิทยุผู้ใหญ่ชายใช้เรียกพระที่คุ้นเคยกันเป็นพิเศษ

๑.๒.๓ สถานภาพ

ผู้วิจัยวิเคราะห์การใช้คำเรียกขานของฆราวาสตามปัจจัยสถานภาพของพระสงฆ์ สถานภาพของพระสงฆ์พิจารณาจากฐานะ หรือบทบาทของแต่ละรูปที่มีต่ออารามของตน โดยจำแนกการวิเคราะห์เป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ ฆราวาสเรียกขานพระสงฆ์ลูกวัดทั่วไป และฆราวาสเรียกขานพระสงฆ์ผู้มีสถานภาพสูง ดังต่อไปนี้

๑.๒.๓.๑ ฆราวาสเรียกขานพระสงฆ์ลูกวัดทั่วไป ผลการวิเคราะห์แสดงได้ ดังตารางต่อไปนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
คำเรียกอาชีพร (พระ)	พระสงฆ์วัยรุ่น วิทยุผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชรา	เด็กเล็ก , เด็กวัยรุ่น และวิทยุผู้ใหญ่ทั้งหญิงและชายใช้เป็นคำเรียกพระสงฆ์ที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
คำเรียกญาติ (พี่ และลุง) ตำแหน่ง (มหา)	พระสงฆ์วัยรุ่น , วิทยุผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	วัยกลางคนทั้งหญิงและชายใช้เป็นคำเรียกเฉพาะพระสงฆ์ที่รู้จักคุ้นเคย วิทยุผู้ใหญ่ วัยกลางคน และวัยชราชายเรียกพระสงฆ์ที่รู้จักแต่ไม่คุ้นเคย
สรรพนาม (ท่าน , คุณ)	พระสงฆ์วัยรุ่น , วิทยุผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชรา	วัยรุ่น , วิทยุผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระสงฆ์ทั่วไปทั้งที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่คุ้นเคยกัน
พระคุณเจ้า	วิทยุผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชรา	วิทยุผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระทั่วไปเฉพาะที่ไม่รู้จัก แสดงความเป็นทางการมากเป็นพิเศษ
พระเพื่อน	พระสงฆ์วิทยุผู้ใหญ่	วิทยุผู้ใหญ่หญิงใช้เรียกพระที่คุ้นเคยกันเป็นพิเศษ
อาจารย์ พระอาจารย์	พระสงฆ์วิทยุผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชรา	เด็ก , วัยรุ่น , วิทยุผู้ใหญ่ , วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระสงฆ์ทั่วไปที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่คุ้นเคย แสดงความเคารพเป็นพิเศษ และมากเป็นพิเศษตามลำดับ
ชื่อเล่น	พระสงฆ์วิทยุผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	วัยกลางคนหญิงและวัยชราชายตามลำดับ ใช้เรียกพระสงฆ์ลูกวัดเฉพาะที่รู้จักคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
พระ + ชื่อเล่น หรือ พระ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยรุ่น , วิทยุ ใหญ่ และวิทยุกลางคน	วัยรุ่น , วิทยุใหญ่ , วิทยุกลางคน และวิทยุชราทั้งหญิง และชายใช้เรียกพระลูกวัดทั่วไปซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคย และไม่คุ้นเคย
คำเรียกญาติ + ชื่อ เล่น	วิทยุใหญ่ และวิทยุกลางคน	วัยรุ่น , วิทยุใหญ่ และวิทยุกลางคนทั้งหญิงและชาย ใช้เรียกพระสงฆ์ลูกวัดที่รู้จักคุ้นเคยมากเป็นพิเศษ
ท่าน + ชื่อเล่น หรือ ท่าน + ชื่อจริง	พระสงฆ์วิทยุใหญ่ , วิทยุ กลางคน และวิทยุชรา	วิทยุใหญ่ , วิทยุกลางคน และวิทยุชราทั้งชายและหญิง ใช้เรียกพระลูกวัดซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
มหา + ชื่อเล่น หรือ มหา + ชื่อจริง	กลางคน และวิทยุชรา	เฉพาะวิทยุใหญ่ และวิทยุกลางคนชายใช้เรียกเฉพาะ พระลูกวัดผู้สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยค ขึ้นไป ซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
อาจารย์ + ชื่อเล่น หรือ อาจารย์ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วิทยุใหญ่ , วิทยุ กลางคน และวิทยุชรา	วัยรุ่น , วิทยุใหญ่ วิทยุกลางคน และวิทยุชราทั้งชาย และหญิงใช้เรียกพระลูกวัด ซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคย และไม่คุ้นเคย โดยแสดงความเคารพเป็นพิเศษ และมากเป็นพิเศษตามลำดับ
พระอาจารย์+ชื่อเล่น หรือ พระอาจารย์+ชื่อจริง		
หลวงปู่ หรือ หลวงตา	เฉพาะพระสงฆ์วิทยุชรา	
หลวงพ่อ	พระสงฆ์วิทยุใหญ่ , วิทยุ กลางคน และวิทยุชรา	เด็ก , วัยรุ่น , วิทยุใหญ่ , วิทยุกลางคน และวิทยุชราใช้ เรียกพระลูกวัดซึ่งไม่รู้จัก หรือรู้จักทั้งที่คุ้นเคย และ ไม่คุ้นเคย
หลวง + $\left\{ \begin{array}{l} \text{หน้า} \\ \text{อา} \\ \text{ลุง} \end{array} \right.$		
หลวงพี่	พระสงฆ์วัยรุ่น , วิทยุ ใหญ่ วิทยุกลางคน และวิทยุชรา	เด็ก , วัยรุ่น , วิทยุใหญ่ , วิทยุกลางคน และวิทยุชราใช้ เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งไม่รู้จัก หรือรู้จักทั้งที่ คุ้นเคยหรือไม่คุ้นเคย
หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อจริง หรือ หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	พระสงฆ์วัยรุ่น , วิทยุ ใหญ่ วิทยุกลางคน และวิทยุชรา	เด็ก , วัยรุ่น , วิทยุใหญ่ , วิทยุกลางคน และวิทยุชราทั้ง หญิงและชายใช้เรียกพระลูกวัดเฉพาะที่รู้จักคุ้นเคย เป็นพิเศษ หรือมากเป็นพิเศษ
พระ + พี่ + ชื่อเล่น	พระสงฆ์วัยรุ่น , วิทยุ ใหญ่ และวิทยุกลางคน	วิทยุใหญ่ชายใช้เรียกพระลูกวัดที่คุ้นเคยกันเป็น พิเศษ

๑.๒.๓.๒ ชมราวาสเรียกขานพระสงฆ์ผู้มีสถานภาพสูง ผลการวิเคราะห์แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
อาจารย์	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชรา	เด็ก, วัยรุ่น, วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระซึ่งมีสถานภาพสูง ได้แก่
พระอาจารย์		พระผู้สอน เจ้าอาวาส หรือพระคุณวชชะตา เป็นต้น ทั้งที่ไม่คุ้นเคยและคุ้นเคย โดยแสดงความเคารพเป็นพิเศษ และมากเป็นพิเศษตามลำดับ
ท่าน + ตำแหน่ง (ท่านอาจารย์, ท่านเลขา และท่านเจ้าอาวาส)	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชรา ที่มีตำแหน่งนั้นๆ	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิงและชาย ใช้เรียกเฉพาะพระที่มีสถานภาพสูงตามตำแหน่งข้างต้น
ท่าน + ชื่อเล่น หรือ ท่าน + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชรา	วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชราทั้งชายและหญิง ใช้เรียกพระที่มีสถานภาพสูงตั้งที่ระบุข้างต้นซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
อาจารย์ + ชื่อเล่น หรือ อาจารย์ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชรา	วัยรุ่น, วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชราทั้งชายและหญิงใช้เรียกพระที่มีสถานภาพสูงตั้งที่ระบุข้างต้น ซึ่งรู้จักทั้งที่คุ้นเคย และไม่คุ้นเคย โดย
พระอาจารย์+ชื่อเล่น หรือ พระอาจารย์+ชื่อจริง		แสดงความเคารพเป็นพิเศษ และมากเป็นพิเศษตามลำดับ
หลวงปู่ หรือ หลวงตา		เด็ก, วัยรุ่น, วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชราทั้งชายและหญิงใช้เรียกเจ้าอาวาส
หลวงพ่อ	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่, วัยกลางคน และวัยชรา	ชายและหญิงใช้เรียกเจ้าอาวาส

๑.๒.๔ ความสนิทสนม

ผู้วิจัยวิเคราะห์การใช้คำเรียกขานของชมราวาสตามปัจจัยความสนิทสนมของพระสงฆ์ โดยจำแนกการวิเคราะห์เป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ ชมราวาสเรียกขานพระสงฆ์ผู้สนิทสนม และชมราวาสเรียกขานพระสงฆ์ไม่สนิทสนม ดังต่อไปนี้

๑.๒.๔.๑ ขมรวาสเรียกขานพระสงฆ์ผู้สนิทสนม ผลการวิเคราะห์แสดงได้ ดังตารางต่อไปนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
คำเรียกอาชีพร พระ	พระสงฆ์วัยรุ่น ,วัย ผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชรา	เด็กเล็ก ,เด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ทั้งหญิงและชาย ใช้เป็นคำเรียกพระสงฆ์ที่รู้จักสนิทสนม
ชื่อเล่น	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	วัยกลางคนหญิงและวัยชราชายตามลำดับ ใช้เรียก พระสงฆ์เฉพาะที่รู้จักสนิทสนมมากเป็นพิเศษ
คำเรียกญาติ พี่ และลุง	พระสงฆ์วัยรุ่น ,วัยผู้ ใหญ่ และวัยกลางคน	วัยกลางคนทั้งหญิงและชายใช้เป็นคำเรียกเฉพาะ พระสงฆ์ที่รู้จักสนิทสนม
พระเพื่อน	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่	วัยผู้ใหญ่หญิงใช้เรียกพระที่สนิทสนมมากเป็น พิเศษ
พระ + ชื่อเล่น หรือ พระ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยรุ่น ,วัยผู้ ใหญ่ และวัยกลางคน	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งหญิง และชายใช้เรียกพระลูกวัดทั่วไปซึ่งรู้จักสนิทสนม
คำเรียกญาติ + ชื่อ เล่น	วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคนทั้งหญิงและชาย ใช้เรียกพระสงฆ์ลูกวัดที่รู้จักสนิทสนมมากเป็น พิเศษ
ท่าน + ชื่อเล่น หรือ ท่าน + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ ,วัย กลางคน และวัยชรา	วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราทั้งชายและหญิง ใช้เรียกพระลูกวัดซึ่งรู้จักสนิทสนม
มหา + ชื่อเล่น หรือ มหา + ชื่อจริง	เฉพาะวัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคนชาย	เฉพาะวัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคนชายใช้เรียกเฉพาะ พระลูกวัดผู้สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยค ขึ้นไป ซึ่งรู้จักสนิทสนม
อาจารย์ + ชื่อเล่น หรือ อาจารย์ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ ,วัย กลางคน และวัยชรา	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ วัยกลางคน และวัยชราทั้งชาย และหญิงใช้เรียกพระลูกวัด ซึ่งรู้จักสนิทสนม โดย แสดงความเคารพเป็นพิเศษ และมากเป็นพิเศษ ตามลำดับ
พระอาจารย์+ชื่อเล่น หรือ พระอาจารย์+ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยรุ่น ,วัยผู้ ใหญ่ และวัยกลางคน	วัยผู้ใหญ่ชายใช้เรียกพระลูกวัดที่สนิทสนมกันเป็น พิเศษ

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
หลวงปู่ หรือ หลวงตา	เฉพาะพระสงฆ์วิฆชา	เด็ก , วิษุณ , วิษุณใหญ่ , วิษุณกลางคน และวิษุณทั้ง
หลวงพ่อ	พระสงฆ์วิษุณใหญ่ , วิษุณ	หญิงและชายใช้เรียกพระลูกวัดซึ่งรู้จักสนิทสนม
หลวง +	น้ำ อา ลุง	กลางคน และวิษุณ
หลวงพี่		พระสงฆ์วิษุณ , วิษุณ
หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อจริง		ใหญ่ วิษุณกลางคน
หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	และวิษุณ	เด็ก , วิษุณ , วิษุณใหญ่ , วิษุณกลางคน และวิษุณทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระลูกวัดซึ่งรู้จักสนิทสนม
หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วิษุณ , วิษุณ	เด็ก , วิษุณ , วิษุณใหญ่ , วิษุณกลางคน และวิษุณทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระลูกวัดเฉพาะที่รู้จักสนิทสนมเป็นพิเศษ หรือมากเป็นพิเศษ
หลวง + คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น	ใหญ่ และวิษุณ	และวิษุณ

๑.๒.๑.๒ ข้าราชการเรียกขานพระสงฆ์ไม่สนิทสนม ผลการวิเคราะห์แสดงได้ ดังตารางต่อไปนี้

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
คำเรียกอาชีพ พระ	พระสงฆ์วิษุณ วิษุณ	เด็กเล็ก , เด็ก วิษุณ และวิษุณใหญ่ทั้งหญิงและชายใช้เป็นคำเรียกพระสงฆ์ที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักไม่สนิทสนม
ตำแหน่ง มหา	พระสงฆ์วิษุณ , วิษุณ	วิษุณใหญ่ วิษุณกลางคน และวิษุณชายเรียกพระสงฆ์ที่รู้จักแต่ไม่สนิทสนม
สรรพนาม ท่าน , คุณ	พระสงฆ์วิษุณ , วิษุณ	วิษุณ , วิษุณใหญ่ , วิษุณกลางคน และวิษุณทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระสงฆ์ทั่วไปทั้งที่ไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่สนิทสนมกัน
พระ + ชื่อเล่น หรือ พระ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วิษุณ , วิษุณ	วิษุณ , วิษุณใหญ่ , วิษุณกลางคน และวิษุณทั้งหญิงและชายใช้เรียกพระลูกวัดทั่วไปซึ่งรู้จักไม่สนิทสนมกัน
ท่าน + ชื่อเล่น ท่าน + ชื่อจริง	หรือ พระสงฆ์วิษุณใหญ่ , วิษุณ	วิษุณใหญ่ , วิษุณกลางคน และวิษุณทั้งชายและหญิงใช้เรียกพระลูกวัดซึ่งรู้จักแต่ไม่สนิทสนม
	กลางคน และวิษุณ	

คำเรียกขาน	ผู้ถูกเรียก	เงื่อนไขการใช้
มหา + ชื่อเล่น หรือ มหา + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ ,วัย กลางคน และวัยชรา	เฉพาะวัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคนชายใช้เรียกเฉพาะ พระลูกวัดผู้สำเร็จเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓ ประโยค ขึ้นไป ซึ่งรู้จักแต่ไม่สนิทสนม
อาจารย์ + ชื่อเล่น หรือ อาจารย์ + ชื่อจริง	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ ,วัย กลางคน และวัยชรา	วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ วัยกลางคน และวัยชราทั้งชาย และหญิงใช้เรียกพระลูกวัด ซึ่งรู้จักแต่ไม่สนิทสนม
พระอาจารย์+ชื่อเล่น หรือ พระอาจารย์+ชื่อจริง	กลางคน และวัยชรา	โดยแสดงความเคารพเป็นพิเศษ และมากเป็นพิเศษตามลำดับ
หลวงปู่ หรือ หลวงตา	เฉพาะพระสงฆ์วัยชรา	เด็ก ,วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราใช้
หลวงพ่อ	พระสงฆ์วัยผู้ใหญ่ ,วัย กลางคน และวัยชรา	เรียกพระลูกวัดซึ่งรู้จักแต่ไม่สนิทสนม
หลวง + { น้ำ อา ลุง	กลางคน และวัยชรา	
หลวงพี่	พระสงฆ์วัยรุ่น ,วัยผู้ ใหญ่ วัยกลางคน และวัยชรา	เด็ก ,วัยรุ่น ,วัยผู้ใหญ่ ,วัยกลางคน และวัยชราใช้ เรียกเฉพาะพระลูกวัดซึ่งไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่ สนิทสนม

ผลการศึกษาปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ไทยพบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดทางสังคมของกลุ่มพระสงฆ์ และฆราวาสมีทั้งสิ้น ๕ ปัจจัย คือ อายุ อายุพรรษา เพศ สถานภาพ และความสนิทสนม ทั้ง ๕ ปัจจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น ๒ ประเภทตามลักษณะความสัมพันธ์ของผู้พูดกับผู้ฟัง คือ ปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ และปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของฆราวาส ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบคำเรียกขานของพระสงฆ์ที่ใช้พูดกับพระสงฆ์ด้วยกัน หรือกับฆราวาสจะเปลี่ยนไปตามปัจจัยทางสังคมทั้ง ๕ ปัจจัย ส่วนรูปแบบคำเรียกขานของฆราวาสที่ใช้พูดกับพระสงฆ์จะเปลี่ยนไปตามปัจจัยทางสังคมเพียง ๔ ปัจจัย คือ อายุ เพศ สถานภาพ และความสนิทสนม

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผล

การศึกษาคำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย มีความมุ่งหมายเพื่อให้เห็นโครงสร้าง ส่วนประกอบ และรูปแบบคำเรียกขานของพระสงฆ์ที่ใช้เรียกขานฆราวาส หรือพระสงฆ์ด้วยกัน นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ หรือฆราวาสผู้พูดกับพระสงฆ์ หรือฆราวาสผู้ฟังด้วย จำแนกการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

๑. โครงสร้าง ส่วนประกอบ และรูปแบบคำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย

ผลการศึกษาโครงสร้าง ส่วนประกอบ และรูปแบบคำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย สรุปได้ดังนี้

๑.๑ โครงสร้างคำเรียกขาน จำแนกได้ ๒ ประเภท คือ โครงสร้างคำเรียกขานของพระสงฆ์ และโครงสร้างคำเรียกขานของฆราวาส เมื่อจำแนกโครงสร้างคำเรียกขานของพระสงฆ์ ตามลักษณะทางกายภาพ พบว่ามีจำนวน ๔ โครงสร้าง ได้แก่ คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้างหน่วยเดียว ,๒ หน่วย ,๓ หน่วย และ ๔ หน่วย ส่วนโครงสร้างคำเรียกขานของฆราวาสมีจำนวน ๓ โครงสร้าง ได้แก่ คำเรียกขานประเภทที่มีโครงสร้างหน่วยเดียว ,๒ หน่วย และ ๓ หน่วย ทั้งนี้ โครงสร้างคำเรียกขานทั้ง ๒ ประเภทสามารถแสดงเป็นกฎโครงสร้างคำเรียกขานได้ ๒ กฎ ได้แก่ กฎโครงสร้างคำเรียกขานของพระสงฆ์ ซึ่งจำแนกเป็นกฎโครงสร้างย่อยๆ ตามลักษณะทางกายภาพ ได้ทั้งสิ้นจำนวน ๒๐ กฎ ได้แก่ กฎโครงสร้างคำเรียกขานหน่วยเดียว ๗ กฎ ,สองหน่วย ๙ กฎ ,สามหน่วย ๓ กฎ และสี่หน่วยอีก ๑ กฎ นอกจากนี้ยังพบกฎโครงสร้างคำเรียกขานของฆราวาส ซึ่งจำแนกเป็นกฎโครงสร้างย่อย ๆ จำนวน ๑๓ กฎ ได้แก่ กฎโครงสร้างคำเรียกขานหน่วยเดียว ๔ กฎ, สองหน่วย ๖ กฎ และสามหน่วย ๓ กฎ

๑.๒ ส่วนประกอบคำเรียกขาน จำแนกได้ ๒ ประเภท คือ ส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ และส่วนประกอบคำเรียกขานของฆราวาส ทั้งนี้ส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ยังจำแนกได้อีก ๒ ประเภท คือ ส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ที่ใช้เรียกฆราวาส และส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ที่ใช้เรียกพระสงฆ์ด้วยกัน ส่วนประกอบคำเรียกขานของพระสงฆ์ทั้งสองประเภทที่ปรากฏเหมือนกันมี ๕ ประเภท ได้แก่ ชื่อ (ทั้งชื่อจริงและชื่อเล่น) คำเรียกญาติ อาชีพ/ตำแหน่ง คำเรียก (อาลปนะ) และสรรพนาม/คำนำหน้า หนึ่งส่วนประกอบคำเรียกขานที่ปรากฏเฉพาะในคำเรียกขานของพระสงฆ์ที่ใช้เรียกฆราวาสที่ไม่ปรากฏในคำเรียกขานของพระสงฆ์ที่ใช้เรียกพระสงฆ์ด้วยเพียงประเภทเดียว คือ ยศ ขณะที่ส่วนประกอบคำเรียกขานของฆราวาสที่ใช้เรียกพระสงฆ์ก็ปรากฏ ๕ ประเภทเช่นกัน ได้แก่ ชื่อ (ทั้งชื่อจริงและชื่อเล่น) คำเรียกญาติ อาชีพ/ตำแหน่ง คำนำหน้า (เฉพาะพระสงฆ์) และสรรพนาม/คำนำหน้า

กับตำแหน่ง รูปแบบที่เป็นอาชีพนวนกกับชื่อ และรูปแบบที่เป็นคำเรียกญาตินวนกกับชื่อ ส่วนรูปแบบคำเรียกขานโครงสร้างสามหน่วยปรากฏทั้งสิ้น ๓ รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่เป็นคำนำหน้า (เฉพาะพระสงฆ์) นวนกกับคำเรียกญาติและชื่อ รูปแบบที่เป็นอาชีพนวนกกับตำแหน่งและชื่อ และรูปแบบที่เป็นอาชีพนวนกกับคำเรียกญาติและชื่อ

๒. ปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย

ผลการศึกษปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ไทยพบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดทางสังคมของกลุ่มพระสงฆ์ และฆราวาสมีทั้งสิ้น ๕ ปัจจัย คือ อายุ อายุพรรษา เพศ สถานภาพ และความสนิทสนม ทั้ง ๕ ปัจจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น ๒ ประเภทตามลักษณะความสัมพันธ์ของผู้พูดกับผู้ฟัง คือ ปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ และปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของฆราวาส ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบคำเรียกขานของพระสงฆ์ที่ใช้พูดกับพระสงฆ์ด้วยกัน หรือกับฆราวาสจะเปลี่ยนไปตามปัจจัยทางสังคมทั้ง ๕ ปัจจัย ส่วนรูปแบบคำเรียกขานของฆราวาสที่ใช้พูดกับพระสงฆ์จะเปลี่ยนไปตามปัจจัยทางสังคมเพียง ๔ ปัจจัย คือ อายุ เพศ สถานภาพ และความสนิทสนม ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

๒.๑ ปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์

ผลการวิเคราะห์พบว่า รูปแบบคำเรียกขานของพระสงฆ์ที่ใช้พูดกับพระสงฆ์ด้วยกัน หรือกับฆราวาสจะเปลี่ยนไปตามปัจจัยทางสังคมทั้ง ๕ ปัจจัยดังกล่าว แสดงได้ด้วยตารางต่อไปนี้

รูปแบบคำเรียกขานของพระสงฆ์	ปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์				
	อายุ	อายุพรรษา	เพศ	สถานภาพ	ความสนิทสนม
คำเรียก (อาल्पนะ)	✓	✓	✓	✓	✓
สรรพนาม / คำนำหน้า	✓	✓	✓	✓	✓
ยศ	✓	✗	✓	✓	✓
คำเรียกญาติ	✓	✗	✓	✓	✓
ตำแหน่ง / อาชีพ	✓	✓	✓	✓	✓
ชื่อ	✓	✓	✓	✓	✓
ฉายา	✓	✓	✓	✓	✓
คำเรียก (อาल्पนะ) + ชื่อ	✓	✗	✓	✓	✓
สรรพนาม / คำนำหน้า + สรรพนาม / คำนำหน้า	✓	✗	✓	✗	✓
สรรพนาม / คำนำหน้า + คำเรียกญาติ	✓	✓	✓	✓	✓

รูปแบบคำเรียกขานของพระสงฆ์	ปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์				
	อายุ	อายุพรรษา	เพศ	สถานภาพ	ความสนิทสนม
สรรพนาม / คำนำหน้า + ตำแหน่ง / อาชีพ	✓	✗	✓	✓	✓
สรรพนาม / คำนำหน้า + ชื่อ	✓	✓	✓	✓	✓
คำนำหน้า + ฉายา	✓	✗	✓	✓	✓
คำเรียกญาติ + ชื่อ	✓	✓	✓	✓	✓
อาชีพ / ตำแหน่ง + ตำแหน่ง	✓	✓	✓	✓	✓
อาชีพ / ตำแหน่ง + ชื่อ	✓	✓	✓	✓	✓
คำเรียก + คำนำหน้า + ชื่อ	✓	✗	✓	✓	✓
สรรพนาม / คำนำหน้า + สรรพนาม / คำนำหน้า + อาชีพ	✓	✗	✓	✓	✓
สรรพนาม / คำนำหน้า + อาชีพ / ตำแหน่ง + ชื่อ	✓	✗	✓	✓	✓
สรรพนาม / คำนำหน้า + คำเรียกญาติ + ชื่อ	✓	✓	✓	✓	✓
คำนำหน้า (เฉพาะพระสงฆ์) + คำเรียกญาติ + ตำแหน่ง + ชื่อ	✓	✓	✗	✓	✓

๒.๒ ปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของฆราวาส

ผลการวิเคราะห์พบว่า รูปแบบคำเรียกขานของฆราวาสที่ใช้พูดกับพระสงฆ์จะเปลี่ยนไปตามปัจจัยทางสังคม ๔ ปัจจัย ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพ และความสนิทสนม ดังนี้

รูปแบบคำเรียกขานของฆราวาส	ปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของฆราวาส			
	อายุ	เพศ	สถานภาพ	ความสนิทสนม
สรรพนาม / คำนำหน้า	✓	✓	✓	✓
ตำแหน่ง / อาชีพ	✓	✓	✓	✓
คำเรียกญาติ	✓	✓	✓	✓
ชื่อ	✓	✓	✓	✓
คำนำหน้า (เฉพาะพระสงฆ์) + คำเรียกญาติ	✓	✓	✓	✓
คำนำหน้า + ตำแหน่ง / อาชีพ	✓	✓	✓	✗
คำนำหน้า + ชื่อ	✓	✓	✓	✓

รูปแบบคำเรียกขานของพระราชา	ปัจจัยทางสังคมกับการใช้คำเรียกขานของพระราชา			
	อายุ	เพศ	สถานภาพ	ความสนิทสนม
อาชีพร / ตำแหน่ง + อาชีพร / ตำแหน่ง	✓	✓	✓	✓
อาชีพร / ตำแหน่ง + ชื่อ	✓	✓	✓	✓
คำเรียกญาติ + ชื่อ	✓	✓	✓	✓
คำนำหน้า (เฉพาะพระสงฆ์) + คำเรียกญาติ + ชื่อ	✓	✓	✓	✓
อาชีพร / ตำแหน่ง + อาชีพร / ตำแหน่ง + ชื่อ	✓	✓	✓	✓
อาชีพร / ตำแหน่ง + คำเรียกญาติ + ชื่อ	✓	✓	✓	✓

เครื่องหมาย ✓ หมายถึง ปรากฏการใช้ ส่วนเครื่องหมาย ✗ หมายถึง ไม่ปรากฏการใช้

อภิปรายผล

การศึกษาคำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย สะท้อนให้เห็นลักษณะการสื่อสารระหว่างกลุ่มพระสงฆ์ด้วยกันเอง หรือกลุ่มพระสงฆ์กับกลุ่มสังคมอื่น ดังต่อไปนี้

๑. ผลการวิเคราะห์พบว่า บางโอกาสพระสงฆ์ไม่ใช้คำเรียกขานในการเรียกพระราชาหรือพระสงฆ์ด้วยกัน ข้อมูลการไม่ใช้คำเรียกขานสอดคล้องกับงานของ กุลธิดา กลิ่นเฟื่อง และ วิโรจน์ อรุณมานะกุล (สถาพร วัฒนธรรม.๒๕๔๔:๕๓;อ้างอิงจาก กุลธิดา กลิ่นเฟื่อง.๒๕๔๔ ; Aroonmanakun.๑๙๙๙) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การไม่ใช้คำสรรพนามหรือสรรพนามซึ่งไม่ปรากฏรูปสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในภาษาเขียนและภาษาพูด ผู้รับสารที่เป็นผู้อ่านหรือผู้ฟังสามารถทราบความหมายของคำสรรพนามซึ่งไม่ปรากฏรูปได้จากบริบท กล่าวคือ ในภาษาเขียน ผู้อ่านสามารถทราบความหมายของคำนั้นได้โดยพิจารณาจากข้อความที่ผ่านมาแล้ว ขณะที่ในภาษาพูด ผู้ฟังสามารถสังเกตได้จากบริบทของการสนทนาในขณะนั้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของสถาพร วัฒนธรรม (๒๕๔๔) ซึ่งพบว่า ผู้ประกอบการค้าไม่ใช้คำเรียกขานในการเรียกผู้ซื้อเกือบทั้งหมดหรือประมาณร้อยละ ๙๐

ส่วนผลการวิเคราะห์ของผู้วิจัยพบว่า บางโอกาสทั้งพระสงฆ์และพระราชาไม่ใช้คำเรียกขานซึ่งผลการศึกษาที่ได้มีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของสถาพร วัฒนธรรม ทั้งนี้เนื่องจากใช้วิธีการเก็บข้อมูลเช่นเดียวกัน กล่าวคือ งานวิจัยของสถาพร วัฒนธรรม ศึกษาข้อมูลทั้งหมดจากบทสนทนาจริง ส่วนงานวิจัยนี้ศึกษาข้อมูลจากทั้งแบบสอบถามและบทสนทนาจริงร่วมด้วย ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าในการสนทนาจริง ผู้พูดมัก ไม่ใช้คำเรียกขาน มากกว่า การใช้คำเรียกขาน ทั้งนี้เนื่องจาก ในการสนทนาผู้พูดจะใช้คำเรียกขานเรียกผู้ฟังหรือไม่ หรือจะใช้คำสรรพนามเรียกตนเองหรือไม่นั้น ไม่เป็นอุปสรรคต่อการสนทนายระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เพราะผู้พูดกับผู้ฟังก็ยังคงสามารถเข้าใจกันได้ ดังนั้นการไม่ใช้คำเรียกขานเรียกผู้ฟังจึงอาจเป็นเรื่องปกติในภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาษาพูด

๒. การศึกษาเกี่ยวกับการใช้คำเรียกขานตามปัจจัยทางสังคมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ในส่วนที่เป็น ความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลง ซึ่งแสดงว่าผู้พูดกับผู้ฟังมีสถานภาพที่ต่างกัน ผลการวิจัยส่วนมากพบว่า สรรพนาม เป็นคำเรียกขานที่แสดงว่าผู้พูดกับผู้ฟังไม่มีความสนิทสนมกัน ทว่างานวิจัยนี้พบว่า พระสงฆ์เรียกขานพระราชาสทั้งหญิงและชายเกือบทุกวัย ยกเว้นวัยเด็ก โดยใช้คำสรรพนาม “โยม” ในทุกบริบทการสื่อสาร ทั้งสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งที่ไม่สนิทสนมและสนิทสนมมาก ข้อเท็จจริงนี้แตกต่างกับที่พบในผลงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการใช้คำเรียกขานในสังคมไทย อาทิ การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ซึ่งม.ร.ว.กัลยา ดิศภักดิ์ และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (๒๕๓๑) ได้ศึกษาไว้ การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาฝรั่งเศสของจุฑารัตน์ โสตร์ระกุลวัฒน์ (๒๕๓๗) การใช้คำเรียกขานของข้าราชการทหารบกไทยในกรุงเทพมหานครซึ่งจุฑารัตน์ หาญไชโยภูมิ (๒๕๓๘) ได้ศึกษาไว้ การใช้คำเรียกขานของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครของปัทมวรรณ วงศ์ขจร (๒๕๔๒) การใช้คำเรียกขานของผู้ประกอบการค้าของสถาพร วัฒนธรรม (๒๕๔๔) รวมทั้งการเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาจีนซึ่ง ดิง เจียเฟิน (๒๕๔๘) ศึกษาไว้ ผลงานเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า สรรพนาม เป็นคำเรียกขานที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟังเพื่อแสดงความไม่รู้จัก หรือสนิทสนมน้อยที่สุดในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลง

อนึ่งนอกจากการใช้สรรพนามของพระสงฆ์ที่แตกต่างจากผลงานอื่นแล้ว ผู้วิจัยยังพบการใช้คำเรียกขานตามความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลงซึ่งแตกต่างจากผลงานอื่นอีก กล่าวคือ ในบางกรณีพระราชาสทั้งหญิงและชายก็เรียกขานพระสงฆ์ด้วย ชื่อ ข้อเท็จจริงนี้แตกต่างกับที่พบในงานวิจัยของ ม.ร.ว.กัลยา ดิศภักดิ์ และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (๒๕๓๑) ที่กล่าวไว้ว่า “ชื่อ” เป็นคำเรียกขานซึ่งผู้พูดใช้เรียกคนที่มีสถานภาพเท่าเทียมกันหรือต่ำกว่า รวมทั้งผลงานอื่นๆ อาทิ การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยถิ่นใต้ของวิไลวรรณ เชาวลิต (๒๕๓๕) การใช้คำเรียกขานของข้าราชการทหารบกไทยในกรุงเทพมหานครของจุฑารัตน์ หาญไชโยภูมิ (๒๕๓๘) การใช้คำเรียกขานของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครของปัทมวรรณ วงศ์ขจร (๒๕๔๒) และการเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาจีนของดิง เจียเฟิน (๒๕๔๘) ซึ่งพบเช่นเดียวกันว่า ชื่อ เป็นคำเรียกขานที่ผู้มีสถานภาพสูงใช้เรียกขานผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า ทว่างานวิจัยนี้พบการใช้ ชื่อ ในทางตรงกันข้าม กล่าวคือ พระราชาสซึ่งมีสถานภาพต่ำกว่าเรียกขานพระสงฆ์ผู้มีสถานภาพสูงกว่าด้วย ชื่อ ข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า พระราชาสผู้พูดมีความสนิทสนมมากเป็นพิเศษกับพระสงฆ์ผู้ฟัง ดังนั้นการแสดงความเคารพจึงน้อยมากเช่นกันในลักษณะตรงกันข้าม

ส่วนผลการวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลงซึ่งสอดคล้องกับผลงานอื่นพบว่า คำเรียกญาติ เป็นคำเรียกขานเพื่อแสดงว่าผู้พูดให้ความเคารพผู้ฟัง เห็นได้จากการที่พระสงฆ์ซึ่งมีอายุน้อยกว่า หรือมีสถานภาพต่ำกว่าใช้รูปแบบคำนำหน้าเฉพาะพระสงฆ์ผนวกกับคำเรียกญาติเพื่อเรียกขานพระสงฆ์ซึ่งมีอายุมากกว่า หรือมีสถานภาพสูงกว่า การวิเคราะห์นี้ตรงกับที่พบในผลงานวิจัยของพระมหาณัฐพล โปไพ เรื่อง ศึกษาคำเรียกขานในพระพุทธศาสนา : กรณีจังหวัดมหาสารคาม (๒๕๔๕) และเขมาจาระ (มปป) พบว่า หลวง+คำเรียกญาติ เป็นคำเรียกขานซึ่งแสดงถึงความเคารพของพระสงฆ์หรือพระราชาสผู้พูดมีต่อพระสงฆ์ผู้ฟัง

นอกจากการใช้รูปแบบคำนำหน้าเฉพาะพระสงฆ์ผนวกกับคำเรียกญาติในส่วนที่เป็นความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลง ผลการวิเคราะห์อื่นซึ่งสอดคล้องกับผลงานของพระมหาณัฐพล โพไพ (๒๕๔๕) ยังพบอีกว่า ตำแหน่ง “อาจารย์” เป็นคำเรียกขานของพระสงฆ์ผู้พูดซึ่งมีอายุน้อยกว่า หรือสถานภาพต่ำกว่า เพื่อแสดงความเคารพต่อพระสงฆ์ผู้ที่มีอายุมากกว่า หรือมีสถานภาพสูงกว่า

๓. ผลการวิเคราะห์แสดงว่า คำเรียกขานบางคำมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การหายสูญเป็นที่น่าสังเกตว่า คำเรียกขาน “สีกา” ซึ่งเดิมที่พระสงฆ์ใช้เรียกสตรีตั้งแต่วัยผู้ใหญ่ขึ้นไป ไม่พบในผลการวิเคราะห์นี้ ทว่ายังพบในการใช้เป็นคำอ้างถึงบุรุษที่สาม (Reference term) ซึ่งมีความหมายเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่หมายถึงสตรีทั่วไป เป็นความหมายใหม่ คือ ภรรยา แต่อย่างไรก็ตามคำอ้างถึง “สีกา” ก็พบการใช้บ่อยมาก ผู้วิจัยตีความว่าคำอ้างถึงคำนี้มีแนวโน้มจะหายสูญไปจากภาษาไทยกรุงเทพฯ ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษาหัวข้อที่ค่อนข้างจำกัด คือ ศึกษาการใช้คำเรียกขานเฉพาะกลุ่มอาชีพเท่านั้น ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะการศึกษาคำเรียกขานในเชิงภาษาศาสตร์สังคม แง่มุมอื่นๆ เพื่อให้การศึกษากว้างขวางยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

๑. ควรมีการศึกษการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ในภาษาไทยถิ่นอื่นอีก อาทิ ถิ่นเหนือ และถิ่นใต้ ทั้งสองภูมิภาคดังกล่าวยังไม่ปรากฏการศึกษการใช้คำเรียกขานของพระสงฆ์ ทั้งนี้การศึกษาคำเรียกขานของพระสงฆ์ในถิ่นต่างๆ ย่อมแสดงให้เห็นความคล้ายคลึง หรือแตกต่างของการใช้คำเรียกขานเพื่อสื่อสารระหว่างกลุ่มพระสงฆ์ด้วยกัน หรือกับกลุ่มสังคมอื่น

๒. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการศึกษการใช้คำเรียกขานที่ได้จากวิธีการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน อาทิ แบบสอบถามกับการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์กับการสังเกตทั้งแบบเข้าร่วมและไม่เข้าร่วม หรือหลายๆ วิธีเปรียบเทียบกัน เพื่อจะได้ทราบว่าผลการศึกษาที่ได้นั้นแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๓. ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบคำเรียกขานของภิกษุและภิกษุณี แม้ว่ามติแห่งมหาเถรสมาคมจะยังไม่พิจารณาให้ภิกษุณีเป็นส่วนหนึ่งของคณะสงฆ์ไทย ทว่าภิกษุณีไทยก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยมาหลายปีแล้ว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรที่จะศึกษาระบบคำเรียกขานของภิกษุณีสงฆ์ด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัลยา ดิงศภักดิ์, ม.ร.ว.; และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (๒๕๓๑). *การใช้คำเรียกขานในภาษาไทย สมัยรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา นาคสกุล; และคนอื่นๆ. (๒๕๒๑). *การใช้ภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- เขมาจาระ. ม.ป.ป. *หลวงจีนหลวงญวน*. ใน *ภาษาวัด*. หน้า ๘๕-๘๙. ม.ป.พ.
- จิรายุ นพวงศ์, ม.ล. (๒๕๒๖). *ภาษาไทยกับสังคมไทย*. ใน *ภาษาไทยกับสังคมไทย*. หน้า ๑๕๗-๑๖๔. กรุงเทพฯ: สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ.
- จุฑารัตน์ โล่ห์ตระกูลวัฒน์. (๒๕๓๗). *การเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยกับฝรั่งเศส*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จุไรรัตน์ หาญไชโยภูมิ. (๒๕๓๘). *การใช้คำเรียกขานของข้าราชการทหารบกไทยในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ชนินทร วิริยะพันธ์. (๒๕๓๓). *รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในภาษาไทย : การศึกษาเชิงภาษาศาสตร์สังคม*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ดิง เจียเฟิน. (๒๕๔๘). *การเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาจีน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นลิน วชิรพันธุ์สกุล. (๒๕๔๕). *การแปลคำเรียกขานและคำสรรพนามที่ปรากฏในนวนิยายแปลเรื่องคนขี้เสื่อของจิตร ภูมิศักดิ์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา). นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ประพจน์ อัครวิรุฬหการ. (๒๕๓๙, มกราคม-เมษายน). *ภาษากับสังคม*. *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*. ๙(๑) : ๑๗-๒๖.
- ประพัฒน์ แสงวณิช. (๒๕๓๗, เมษายน-๒๕๓๘, มีนาคม). *สนทนาภาษาพระ*. *วารสารภาษาและหนังสือ*. ๒๖(๑-๒) : ๑๓๗-๑๔๒.
- ประยอม ชองทอง. (๒๕๓๙). *ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน*. กรุงเทพฯ: เอส พี เอฟ พรินติ้ง กรุ๊ป.
- ปราณี กุลละวณิชย์; และคนอื่นๆ. (๒๕๓๕). *ภาษาทัศน*. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: วัฒนธรรมชัย การพิมพ์.

- ปัทมวรรณ วงศ์ขจร. (๒๕๔๒). *การใช้คำเรียกขานของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (ภาษาและภาษาศาสตร์เอเชียอาคเนย์). นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาดัฒพล โฟไฟ. (๒๕๔๕). *ศึกษาคำเรียกขานในพระพุทธศาสนา กรณีจังหวัดมหาสารคาม*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. (ภาษาไทย). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- รังสรรค์ จันดี. (๒๕๓๕). *การศึกษาคำเรียกขานในภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ตามแนวภาษาศาสตร์เชิงสังคม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (ภาษาและวรรณกรรมล้านนา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- วิภัสรินทร์ ประพันธ์สิริ. (๒๕๓๕). *คำเรียกญาติในภาษาคำเมือง : การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์. (๒๕๓๓). *ภาษาและภาษาศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิไลวรรณ ชาวลิต. (๒๕๓๕). *การศึกษาคำเรียกขานในภาษาไทยถิ่นใต้ : กรณีศึกษาบุคลากรในโรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. (ภาษาไทย). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- วีรวรรณ เชื้ออ้อม. (๒๕๔๘). *วิเคราะห์การแปลคำเรียกขานในนวนิยายตามกรอบทางสังคมวัฒนธรรม: กรณีศึกษาเรื่องบริดเจ็ต โจนส์: ดิ เอดจ์ ออฟ รีซึน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต. (ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภมาส เอ่งฉ้วน. (๒๕๓๗). *คำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทยและเกาะปีนัง*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สถาพร วัฒนธรรม. (๒๕๔๔). *การใช้คำเรียกขานของผู้ประกอบการค้า*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (๒๕๓๘). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุดา หัสสภาคณ. (๒๕๔๕). *คำเรียกขานในภาษาจีนแต้จิ๋วที่ใช้โดยคนไทยเชื้อสายจีนในเยาวราช*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุรียา สอดส่องเกษ. (๒๕๔๑). *คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ : การวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์เชิงสังคม กรณีศึกษาดำบลกระสัง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร

- มหาบัณฑิต. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์; และคนอื่นๆ. (๒๕๓๑). *ภาษาศาสตร์เชิงสังคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. (๒๕๔๓, กรกฎาคม-ธันวาคม). ภูมิปัญญา ภาษาและวัฒนธรรม : แนวคิดและวิธีการในการศึกษาวิจัย. *วารสารสถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ๒(๑(๓)) : ๑๒-๑๙.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (๒๕๓๒). *คำจำกัดความในภาษาศาสตร์สังคม*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (๒๕๓๓, เมษายน). ลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมไทยที่แสดงโดยคำเรียกญาติ. *วารสารภาษาและวรรณคดีไทย*. ๗(๑) : ๕๕-๖๘.
- . (๒๕๔๑). *ภาษาศาสตร์สังคม*. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Angkab Palakornkul. (1972). *A Socio-linguistic Study of Pronominal Strategy in Spoken Bangkok Thai*. Dissertation (Linguistics). Austin: Faculty of Linguistics, University of Texas. Photocopied.
- Brown, Roger; & Ford, Marguerite. (1964). Address in Culture and Society. in *A Reader in Linguistics and Anthropology*. pp. 234-244. New York: Harper and Row.
- Brown, Roger; & Gilman, A. (1966). The Pronouns of Power and Solidarity. in *Style in Language*. pp. 253-276. Massachusetts: MIT Press.
- Coats, Jennifer. (1992). Address. in *International Encyclopedia of Linguistics, V.1*. pp. 23-24. New York, Oxford: Oxford University Press.
- Ervin-Tripp, Susan. (1972). On Sociolinguistics Rules : Alternation and Co-occurrence. in *Directions in Sociolinguistics*. pp. 213-250. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Kriengkrai Watanasawad. (2003). *The Socio-Cultural Reflections from the Address Terms in Thai Country and City Songs*. Nakhonpathom: Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามที่ใช้ประกอบการวิจัย

แบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “คำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย” เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ข้อมูลส่วนตัวและคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามของท่านจะถือเป็นความลับ

ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาจากท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

พระณรงค์กรรณ รอดทรัพย์
วัดทองสุทธาราม

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัว

โปรดทำเครื่องหมาย X ทับข้อที่เลือก

๑.อายุ(ปี)	๑. ๒๐-๓๐	๒. ๓๑-๔๐	๓. ๔๑-๕๐	๔. ๕๑-๖๐	๕. ๖๑ ขึ้นไป
๒.พรรษา(ปี)	๑. น้อยกว่า ๑	๒. ๑-๕	๓. ๖-๑๐	๔. ๑๑-๒๐	
	๕. ๒๑ ขึ้นไป				
๓.วัดที่จำพรรษา(โปรดระบุชื่อวัด).....					

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับคำเรียกขาน

คำเรียกขาน หมายถึง คำหรือวลีที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟังก่อนที่จะเริ่มสนทนา เป็นคำที่แสดงระดับทางสังคมของผู้ฟังตามที่ผู้พูดมองเมื่อเปรียบเทียบกับตน อาทิ โยมเบียด แม่คำจะ ไอ้บี พี่เสริมเกียรติ หลวงพ่อครับ เป็นต้น

คำเรียกญาติ หมายถึง คำที่แสดงความสัมพันธ์โดยเชื้อสายหรือโดยการแต่งงาน เป็นคำที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นญาติจริงหรือไม่ใช่ญาติแต่ผู้พูดเปรียบเทียบว่าเหมือนญาติ เช่น เรียก แม่ ว่า “แม่” เรียก ยาย ว่า “ยาย” หรือ เรียกหญิงสูงอายุคราวยายของตนว่า “ยาย” เป็นต้น

อาชีพ/ตำแหน่ง อาชีพ หมายถึง คำเรียกขานที่ระบุอาชีพของผู้ฟัง อาทิ ครู แม่คำ ส่วนตำแหน่ง หมายถึง ฐานะการงาน อาทิ อาจารย์ ในการศึกษา ผู้วิจัยจัดคำทั้งสองไว้เป็นประเภทเดียวกัน เพราะอาชีพและตำแหน่งมีลักษณะคาบเกี่ยวกัน อาทิ คำว่า “อาจารย์” อาจถือได้ว่าเป็นทั้งอาชีพและตำแหน่ง

ยศ หมายถึง ฐานะหรือชั้นของตำรวจทหารและข้าราชการ อาทิ หมู่ จำ ดาบ

สรรพนาม/คำนำหน้า สรรพนาม หมายถึง คำที่ผู้พูดใช้เรียกแทนชื่อผู้ฟัง ซึ่งไม่ใช่คำในประเภทที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น อาทิ คุณ ท่าน คุณนาย เป็นต้น ส่วนคำนำหน้า หมายถึง คำที่มีปรากฏหน้าส่วนประกอบอื่นของคำเรียกขาน ส่วนใหญ่เป็นคำระบุเพศหรือสถานภาพของผู้ฟัง เมื่อเปรียบเทียบกับผู้พูดว่าสูงหรือต่ำกว่า อาทิ อี ไอ้ โยม เนื่องจากสรรพนามและคำนำหน้า มีลักษณะคาบเกี่ยวกัน กล่าวคือ คำสรรพนามบางคำใช้เป็นคำนำหน้าได้ อาทิ โยม ดังนั้นในการศึกษานี้ผู้วิจัยจึงจัดคำทั้งสองไว้ด้วยกัน

คนสนิทสนม หมายถึง บุคคลที่เคยพบ รู้จักหรือได้พูดคุยกัน รวมถึงญาติและเพื่อน

คนไม่สนิทสนม หมายถึง บุคคลที่เพิ่งพบกันเป็นครั้งแรก ทว่าอาจรู้จักกันโดยชื่อมาก่อนก็ได้
สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งหรือเกียรติยศของบุคคลที่ปรากฏในสังคม

โปรดเลือกคำตอบที่ท่านใช้มากที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดย X ทับข้อที่เลือก และกรอกข้อความในช่องว่างตาม
ความเป็นจริง

๑. เด็กหญิง

ท่านเรียกเด็กหญิงว่า

๑. ไม่ใช้คำเรียกขาน	๒. สรรพนาม เช่น หนู
๓. สรรพนาม/คำนำหน้า+ชื่อ เช่น เจ้าต้อย ไอ้หน้าหวาน	๔. คำเรียกญาติ+ชื่อ เช่น น้องเฟิน
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๒. เด็กชาย

ท่านเรียกเด็กชายว่า

๑. ไม่ใช้คำเรียกขาน	๒. สรรพนาม เช่น หนูม ไอ้หนู ไอ้หนูม
๓. สรรพนาม/คำนำหน้า+ชื่อ เช่น เจ้าหนึ่ง ไอ้ณัฐ	๔. คำเรียกญาติ+ชื่อ เช่น น้องแบท
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๓. ผู้ชายที่มีอายุมากกว่า

ท่านเรียกผู้ชายที่มีอายุมากกว่าท่านว่า

๑. ไม่ใช้คำเรียกขาน	๒. โยม หรือ คุณโยม
๓. โยม+คำเรียกญาติ เช่น โยมหน้า โยมพี่ โยมอา
ลุงเหวย	๔. โยม+คำเรียกญาติ+ชื่อ เช่น โยมพี่จิว โยม
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๔. ผู้หญิงที่มีอายุมากกว่า

ท่านเรียกผู้หญิงที่มีอายุมากกว่าท่านว่า

๑. ไม่ใช้คำเรียกขาน	๒. โยม หรือ คุณโยม
๓. โยม+คำเรียกญาติ เช่น โยมหน้า โยมพี่ โยมอา	
๔. โยม+คำเรียกญาติ+ชื่อ เช่น โยมหน้าเมียด โยมยายใจ	
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๕. ผู้ชายที่มีอายุเท่ากัน

ท่านเรียกผู้ชายที่มีอายุเท่ากันกับท่านว่า

๑. ไม่ใช้คำเรียกขาน	๒. โยม หรือ คุณโยม
๓. ชื่อ เช่น เหน่ง โป่ง เป้า	๔. โยม+ชื่อ เช่น โยมเป้า โยมเหน่ง
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๖. ผู้หญิงที่มีอายุเท่ากัน

ท่านเรียกผู้หญิงที่มีอายุเท่ากันกับท่านว่า

๑. ไม่ใช้คำเรียกขาน	๒. โยม หรือ คุณโยม
๓. ชื่อ เช่น เพ็ญ แหม่ม หนึ่ง เบิ้ล	๔. โยม+ชื่อ เช่น โยมเบิ้ล โยมนุ้ย
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๗. ญาติผู้ห้อยที่เป็นผู้ชาย

ท่านเรียกญาติผู้ห้อยของท่านที่เป็นผู้ชาย เช่น น้องชาย หลานชายว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. คำเรียก(อาลปนนะ) เช่น เอ้ย เอ๊ย
๓. ชื่อ เช่น ก๊อต มี้ม	๔. สรรพนาม/คำนำหน้า+ชื่อ เช่น เจ้าออม ไอ้เก็ด
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๘. ญาติผู้ห้อยที่เป็นผู้หญิง

ท่านเรียกญาติผู้ห้อยของท่านที่เป็นผู้หญิง เช่น น้องสาว หลานสาวว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. คำเรียก(อาลปนนะ) เช่น เอ้ย เอ๊ย
๓. ชื่อ เช่น ขวัญ จี	๔. สรรพนาม/คำนำหน้า+ชื่อ เช่น เจ้าขวัญ หนูจี
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๙. ผู้ชายที่มีอายุน้อยกว่าที่ไม่สนิทสนม

ท่านเรียกผู้ชายที่มีอายุน้อยกว่าที่ท่านไม่สนิทสนมว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. ทิด
๓. ชื่อ เช่น จี๊ กั้ง	๔. โยม+ชื่อ เช่น โยมกั้ง โยมบ๊ม
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๑๐. ผู้หญิงที่มีอายุน้อยกว่าที่ไม่สนิทสนม

ท่านเรียกผู้หญิงที่มีอายุน้อยกว่าที่ท่านไม่สนิทสนมว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. โยม หรือ คุณโยม
๓. ชื่อ เช่น เล็ก ก้อย	๔. โยม+ชื่อ เช่น โยมเล็ก โยมก้อย
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๑๑. ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ชาย

ท่านเรียกญาติผู้ใหญ่ของท่านที่เป็นผู้ชายว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. คำเรียกญาติ เช่น เฮีย พี่ อา น้ำ ตา
๓. คำเรียกญาติ+ชื่อ เช่น พี่ตัน อาเอ๋	๔. โยม+คำเรียกญาติ เช่น โยมพี่ โยมพ่อ โยมน้ำ
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๑๒. ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นผู้หญิง

ท่านเรียกญาติผู้ใหญ่ของท่านที่เป็นผู้หญิงว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. คำเรียกญาติ+ชื่อ เช่น น้าน้อง อาคิด
๓. โยม+คำเรียกญาติ เช่น โยมพี่ โยมแม่ โยมยาย	๔. คำเรียกญาติ เช่น เจ๊ พี่ อา น้ำ ยาย
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๑๓. ผู้ชายที่มีอายุมากกว่าที่ไม่สนิทสนม

ท่านเรียกผู้ชายที่มีอายุมากกว่าที่ท่านไม่สนิทสนมว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. ทิด
๓. โยม+คำเรียกญาติ เช่น โยมน้ำ โยมพี่ โยมอา	
๔. โยม+คำเรียกญาติ+ชื่อ เช่น โยมพี่จี๊ โยมลุงเพิ่ม	

๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๑๔. ผู้หญิงที่มีอายุมากกว่าที่ไม่สนิทสนม

ท่านเรียกผู้หญิงที่มีอายุมากกว่าที่ท่านไม่สนิทสนมว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. คำเรียกญาติ เช่น เจ้ พี่ อา น้า ยาย
๓. โยม+คำเรียกญาติ เช่น โยมหน้า โยมพี่ โยมอา	
๔. โยม+คำเรียกญาติ+ชื่อ เช่น โยมพี่ตุ๊ก โยมหน้าแป้น	
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๑๕. เพื่อน หรือคนสนิทสนมที่เป็นผู้หญิงที่มีอายุเท่ากัน

ท่านเรียกเพื่อน หรือคนสนิทสนมของท่านที่เป็นผู้หญิงที่มีอายุเท่ากันกับท่านว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. โยม
๓. ชื่อ เช่น เพ็ญ แหม่ม หนึ่ง เบิ้ล	๔. โยม+ชื่อ เช่น โยมเบิ้ล โยมนุ้ย
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๑๖. เพื่อน หรือคนสนิทสนมที่เป็นผู้ชายที่มีอายุเท่ากัน

ท่านเรียกเพื่อน หรือคนสนิทสนมของท่านที่เป็นผู้ชายที่มีอายุเท่ากันกับท่านว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. ทิด+ชื่อ เช่น ทิดคม ทิดเหนือ
๓. ชื่อ เช่น ต๋อย คม ณัฐ ปี	๔. สรรพนาม/คำนำหน้า+ชื่อ เช่น ไอ้ปี ไอ้ณัฐ
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๑๗. คนไม่สนิทสนมที่เป็นผู้หญิงที่มีอายุเท่ากัน

ท่านเรียกคนไม่สนิทสนมที่เป็นผู้หญิงที่มีอายุเท่ากันกับท่านว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. โยม หรือ คุณโยม
๓. ชื่อ เช่น เพ็ญ แหม่ม หนึ่ง เบิ้ล	๔. โยม+ชื่อ เช่น โยมเบิ้ล โยมนุ้ย
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๑๘. คนไม่สนิทสนมที่เป็นผู้ชายที่มีอายุเท่ากัน

ท่านเรียกคนไม่สนิทสนมที่เป็นผู้ชายที่มีอายุเท่ากันกับท่านว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. โยม หรือ คุณโยม
๓. ชื่อ เช่น เหน่ง โป่ง เป้า	๔. โยม+ชื่อ เช่น โยมเป้า โยมเหน่ง
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๑๙. บุคคลผู้มีสถานภาพสูง เช่น แพทย์

ท่านเรียกบุคคลผู้มีสถานภาพสูง เช่น แพทย์ว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. โยม หรือ คุณโยม
๓. หมอ	๔. คุณ+อาชีพ เช่น คุณหมอ
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๒๐. บุคคลผู้มีสถานภาพปานกลาง เช่น ตำรวจจราจร ครูอาจารย์

ท่านเรียกบุคคลผู้มีสถานภาพปานกลาง เช่น ตำรวจจราจร ครูอาจารย์ว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. โยม หรือ คุณโยม
๓. คุณ+อาชีพ เช่น คุณตำรวจ คุณครู	๔. ยศ เช่น หมู่ ดาบ ผู้กอง ผู้หมวด
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๒๑. บุคคลผู้มีสถานภาพต่ำ เช่น พ่อค้า แม่ค้า

ท่านเรียกบุคคลผู้มีสถานภาพต่ำ เช่น พ่อค้า แม่ค้าว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. โยม หรือ คุณโยม
๓. แม่ค้า หรือ พ่อค้า	๔. คำเรียกญาติ เช่น พี่ ป้า อา ลุง ยาย
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๒๒. พระที่มีพรรษามากกว่า

ท่านเรียกพระที่มีพรรษามากกว่าท่านว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. สรรพนาม เช่น ท่าน หรือ คุณ
๓. อาจารย์ หรือ พระอาจารย์	๔. หลวง+คำเรียกญาติ เช่น หลวงพี่ หลวงน้า
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๒๓. พระที่มีพรรษาน้อยกว่า

ท่านเรียกพระที่มีพรรษาน้อยกว่าท่านว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. สรรพนาม เช่น ท่าน หรือ คุณ
๓. พระ+ชื่อ เช่น พระหนู พระโต๊ะ	๔. หลวงพี่
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๒๔. พระที่มีพรรษาเท่ากัน

ท่านเรียกพระที่มีพรรษาเท่ากันกับท่านว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. สรรพนาม+ชื่อ เช่น ท่านไก่อ มหาเสริม
๓. พระ+ชื่อ เช่น พระไก่อ พระหนึ่ง	๔. อาจารย์+ชื่อ เช่น อาจารย์ไก่อ อาจารย์จูง
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๒๕. พระที่มีสถานภาพสูงกว่า

ท่านเรียกพระที่มีสถานภาพสูงกว่าท่าน เช่น เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาสว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. อาจารย์ หรือ พระอาจารย์
๓. หลวง+คำเรียกญาติ เช่น หลวงพ่อ หลวงลุง	๔. อาจารย์+ชื่อ เช่น อาจารย์เวก อาจารย์ไสว
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๒๖. พระที่มีสถานภาพต่ำกว่า

พระที่มีสถานภาพสูงกว่าท่าน เช่น เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาสเรียกท่านว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. สรรพนาม เช่น ท่าน หรือ มหา
๓. สรรพนาม+ชื่อ เช่น ท่านตุน มหานิพนธ์	๔. พระ+ชื่อ เช่น พระโต๊ะ พระจูง พระปรีน
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๒๗. พระที่มีสถานภาพเท่ากัน

ท่านเรียกพระลูกวัดด้วยกันว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. สรรพนาม เช่น ท่าน คุณ หรือ มหา
๓. สรรพนาม+ชื่อ เช่น ท่านคม มหาเลิศ	๔. พระ+ชื่อ เช่น พระหนึ่ง พระแทน พระนิต
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๒๘. พระที่มีอายุน้อยกว่าที่สนิทสนม

ท่านเรียกพระที่มีอายุน้อยกว่าที่ท่านสนิทสนมว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. ชื่อ เช่น จุ้ง เหนือ บิ๊ก
๓. สรรพนาม+ชื่อ เช่น ท่านโต๊ะ มหาเหนือ	๔. พระ+ชื่อ เช่น พระโต๊ะ พระใหม่ พระเหนือ
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๒๙. พระที่มีอายุมากกว่าที่สนิทสนม

ท่านเรียกพระที่มีอายุมากกว่าที่ท่านสนิทสนมว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. หลวง+คำเรียกญาติ เช่น หลวงลุง หลวงน้า
๓. คำเรียกญาติ+ชื่อ เช่น พี่หน้อย ตาไฟ น้ายัง	
๔. หลวง+คำเรียกญาติ+ชื่อ เช่น หลวงพี่หน้อย หลวงตาเส็ง	
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๓๐. พระที่มีอายุเท่ากันที่สนิทสนม

ท่านเรียกพระที่มีอายุเท่ากันที่ท่านสนิทสนมว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. ชื่อ เช่น กี้ก บอย ไก่
๓. สรรพนาม+ชื่อ เช่น ท่านซลัซ มหาบอย	๔. พระ+ชื่อ เช่น พระเยี่ยม พระไก่ พระหนึ่ง
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๓๑. พระที่มีอายุน้อยกว่าที่ไม่สนิทสนม

ท่านเรียกพระที่มีอายุน้อยกว่าที่ท่านไม่สนิทสนมว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. สรรพนาม เช่น ท่าน คุณ หรือ มหา
๓. อาจารย์	๔. หลวงพี่
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๓๒. พระที่มีอายุมากกว่าที่ไม่สนิทสนม

ท่านเรียกพระที่มีอายุมากกว่าที่ท่านไม่สนิทสนมว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. อาจารย์ หรือ พระอาจารย์
๓. หลวง+คำเรียกญาติ เช่น หลวงพ่อ หลวงลุง	
๔. อาจารย์+ชื่อ เช่น อาจารย์เดื่อย อาจารย์แยม	
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

๓๓. พระที่มีอายุเท่ากันที่ไม่สนิทสนม

ท่านเรียกพระที่มีอายุเท่ากันที่ท่านไม่สนิทสนมว่า

๑. ไม่ใช่คำเรียกขาน	๒. สรรพนาม เช่น ท่าน คุณ หรือ มหา
๓. สรรพนาม+ชื่อ เช่น ท่านปรีน มหาโต๊ะ	๔. พระ+ชื่อ เช่น พระคม พระเบียร์ พระณัฐ
๕. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	พระณรงค์करण รอดทรัพย์ พุ่มอรัญ
วันเดือนปีเกิด	วันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๑
สถานที่เกิด	จังหวัดอุตรดิตถ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	๒๐๙ ซอยรัชฎาภิเษก ๖๒ ถนนรัชฎาภิเษก แขวง-เขต บางซื่อ กรุงเทพฯ ๑๐๘๐๐
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. ๒๕๔๐	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ. ๒๕๔๔	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) (เกียรตินิยมอันดับ ๒) จากมหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ. ๒๕๔๘	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. ๒๕๔๘	นักธรรมชั้นเอก จากสำนักเรียนวัดสร้อยทอง แขวง-เขต บางซื่อ กรุงเทพฯ
พ.ศ. ๒๕๕๐	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย:แขนงวิชาภาษาศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร